id-drammi ta'

ORESTE CALLEJA

ANESTESIJA

ĊENS PERPETWU

IĠSMAIHIRSA

SATIRA

4 DRAMMI

PUBBLIKAZZJONI

WWW.ORESTECALLEJA.COM

4 DRAMMI

Anestesija

Satira

I□smaI□irsa

□ens Perpetwu

id-drammi ta'

ORESTE CALLEJA

4 DRAMMI

ANESTESIJA

SATIRA

I□SMAI□IRSA

□ENS PERPETWU

PUBBLIKAZZJONI

www.orestecalleja.com

4 DRAMMI
2017 © Oreste Calleja
ISBN 978 99957 896 40
Ir-Raba' Edizzjoni

Edizzjonijiet diġitali
EPUB, MOBI, PDF, AMAZON KINDLE, IBOOKS
huma disponibbli mis-sit tal-Internet tal-awtur

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com
webmaster@orestecalleja.com

http://teatrumalti.blogspot.com.mt

Il-produzzjoni, l-isettjar tal-ktieb
u d-disinn tal-qoxra:
O. Calleja.

Id-drittijieti kollha miżmuma mill-awtur.
Permess bil-quddiem biex dawn l-iskripts jinħadmu,
jittellgħu għall-palk, għat-televiżjoni jew għar-radju,
jew għal għamliet oħra ta' xandir jew ta' distribuzzjoni
għandu jinkiseb mingħand l-awtur.

RADD TA' ĦAJR

lil dawk kollha, atturi, diretturi, producers eċċ.
li tul dan l-aħħar kważi nofs ta' seklu żammew
ħajjin dawn id-drammi għall-udjenzi tagħna.
Radd ta' ħajr ukoll lill-għalliema u l-istudenti
li tul l-istess żmien fittxew il-palk Malti bejn
il-qxur tad-diversi edizzjonijiet ta'
"4 Drammi".
Fuq il-qoxra ta' wara minn ġewwa jidhru xi
ritratti minn produzzjonijiet diversi ta' dawn
id-drammi. Grazzi lil min pprovda r-ritratti.

Għal
KIRSTEN
u
KARLA

Ritratt tal-qoxra ta' quddiem:

Spettatur - Dione Borg
Arlekkinu - Alfred Spiteri

"IġsmaIħirsa" - XSENURU 4
Moviment Qawmien Letterarju
Ritratt meħud mill-awtur.

WERREJ

ANESTESIJA	13
SATIRA	77
IĠSMAIĦIRSA	154
ĊENS PERPETWU	191

ANESTESIJA

"X'tiswa qatt lill-kotra għajjiena
l-għanja li semmajtha jiena?
Għall-marid mhux poeżija
imma s-serħ t'Anestesija."

Il-Kotra u Jien – Rużar Briffa

Personaġġi

Beppo il-Buffu

Tifel

Mara

Raġel

Gwardjan

Chin Lee

Tal-Ġelati

Tas-Sold Xelin

Tal-Luna Park

Raġel fil-Folla

Raġel tat-Tfigħ taċ-Ċrieki

Leħen

ANESTESIJA

MUŻIKA FERRIEĦA TAĊ-ĊIRKU.

FOLLA ĊĊAPĊAP.

ŻOMM GĦAL FTIT, IMBAGĦAD BAXXI L-ĦSEJJES.

BIEB JINFETAĦ B'TISBITA.

TIFEL

(nifsu maqtugħ)

Mummy! Mummy! Ġejjin, Mummy!

MARA

Issabbatx dak il-bieb, Johnny! Newwilli ftit ix-shampoo.

ILMA JGELGEL MINN VIT.

TIFEL

Imma Mummy, ejj'ara! Waslu taċ-Ċirku! Waslu, Mummy! U mlew it-triq kollha! U għandhom ħafna annimali, Ma! Kieku taf – hemm iljuni, żwiemel, iljunfanti, xadini!... Ejj'arahom, Mummy!

MARA

Iva bil-mod – tgħajjatx! Għedtlek newwilli dak ix-shampoo, ma smajtx?

TIFEL

(jitbiegħed – jersaq lejn it-tieqa)

Hemm arahom, Mummy. Minn dit-tieqa tista' tarahom. Imma għaġġel – dalwaqt jgħaddu.

MARA

Tiftaħx dik it-tieqa, John, ma tmurx ittini riħ wara dal-misħun! Fejn hu x-xugaman?

TIFEL

Waslu taħtna! Hemm żewġt iżwiemel jiġbdu l-gaġġa tal-iljuni.

MARA

Daħalli s-sapun f'għajnejja. – Fejn hu x-xugaman?

TIFEL

U hemm, ma' għonqok qiegħed, Mummy! – Tnejn hemm arahom!

MARA

Tnejn?

TIFEL

Iljuni, Mummy! Hemm tnejn!

MARA

Għajnejja! Ma nistax nara! Fejn hu dak ix-xugaman?

IT-TIEQA TINFETAĦ.

JOGĦLEW IL-MUŻIKA U L-GĦAJJAT TAL-FOLLA.

TIFEL

Iva ejja ara, Mummy!

MARA
(irrabjata)

M'għedtlekx tiftaħx dik it-tieqa, John?

TIFEL

Bexxaqtha biss, Ma. *(Jidħak.)* Ħares, ara xi ddur miegħu n-nies dak ir-raġel! Kemm hu liebes taċ-ċajt!

(Jidħak.) U x'jaqbeż u jdoqq! Arah, Mummy! Kollox waħdu jdoqq: it-tanbur, it-trumbetta... u z-zinnanati wkoll! X'jidħku bih!

GĦAJTA TA' ŻUFFJETT MILL-FOLLA

TIFEL

Rajthom, Ma?! Tawh gambetta. Tkaxkar minn tulu fl-art fit-trab! Imma xorta għadu jidħak. Dak il-Buffu hux, Ma? Taf li għandu umbrella f'idejh ukoll? U lanqas biss tidher sħaba waħda fis-sema!

MARA

Idħol minn hemm, John!

FIT-TRIQ. GĦAJJAT U ĊAPĊIP TAL-FOLLA ISSA QRIB SEW.

RAĠEL FIL-FOLLA

Iżjed, Buffu! Bravo, iżjed!

BUFFU

Iva, ħej, ejjew! Kemm aħna sbieħ min jaf jarana! Wasal iċ-Ċirku! L-akbar u l-uniku – iċ-Ċirku Terros! Ejjew u araw is-seba' għeġubijiet tad-dinja, Sinjuri! Tarawhom iżda le temmnu lil għajnejkom

FOLLA

ĊAPĊIP – TISFIR

BUFFU

Hekk hu, Sinjuri – is-seba' għeġubijiet tad-dinja!

MOTA TWILA FUQ TANBUR.

BUFFU

Araw, sinjuri! Araw lil Ergo, li sparat minn kanun jintbagħat jofroq l-ispazju u l-baħħ biex forsi jinżel

ukoll fuq il-qamar!

SPARATURA KOMIKA TA' KANUN.

WARA KULL PREŻENTAZZJONI TAL-BUFFU, IL-FOLLA ĊĊAPĊAP U TIŻŻUFFJETTA – EFFETTI TEKNIKI XIERQA GĦAL KULL KARATTRU B'TON TA' ŻUFJETT.

BUFFU

Araw lil Esmeralda, il-Mara ħoxna bil-baffi li tiekol kemm tiekol ma tixba' qatt! Il-Fakir Krixna ix-xwejjaħ li jgħaddi għomru fuq sodda msiemer u xfafar – bla qatt ma jiekol! U araw lill-inkredibbli Carlos Chè jitfa' s-skieken madwar bintu – b'għajnejh imgħammdin il-ħin kollu! Il-Professur Leikus u t-tliet pappagalli tiegħu, jitkellmu b'ħamest ilsna bla qatt ma jaslu biex jiftiehmu! U dak mhux kollox, Sinjuri! Araw lil Odongo l-Iswed, hekk imsejjaħ "L-Imxekkel", li marbut minn rasu sa saqajh bil-ktajjen, xorta waħda jinħall!

IŻ-ŻUFFJETT TAL-FOLLA FL-AQWA TIEGĦU.

BUFFU

Iva, Sinjuri! Araw ukoll l-aktar spettaklu sensazzjonali tas-seklu għoxrin! Araw lili – Beppo l-Buffu! Iva, Beppo l-Buffu, li meta jiftaħ ħalqu jwaqqa' t-tinda l-kbira bid-daħk! Jien – Beppo! Li meta naqla' fuq dahri u tkaxkarni n-nies fit-trab, tidħak in-nies, imma għaġeb tal-għeġubijiet, nidħak jien ukoll! Iva, saffru u idħku! Għax issa ġejjin huma – ġejjin Naga u Ħiro – l-iljuni, Sinjuri!

ID-DAĦK TAL-FOLLA JIBDA JISKOT BIL-MOD IL-MOD.

BUFFU

L-iljuni feroċi mill-muntanji tar-Rockies u tal-iSteppi il-biża' ta' ħames kontinenti – Naga u Ħiro, immansati

(Jidħak.) – immansati, Sinjuri! – min-Nanu Argo, hekk imsejjaħ "Il-Murtal"!

(Jidħak, iżda malajr jintebaħ bis-sikta li issa waqgħet fuq il-folla. Jieqaf mid-daħk. Pawsa.)

X'ġara? Għaliex dil-ħemda? Ma smajtunix? Għedtilkom qed taraw lil Naga u Ħiro; ċapċpulhom!

TKARWIT TAL-ILJUNI.

BUFFU

Isimgħuhom! Naga u Ħiro qegħdin hawn – hawn biex jgħaġġbukom bil-logħob tagħhom. M'intomx taraw xi jduru wara l-ħadid, għajnejhom jarmu x-xrar? Nitlobkom ċapċpu; qed jistennew iċ-ċapċip tagħkom! *(Jidħak, iżda leħnu miksur.)* Ċapċpu mela nitlobkom, Sinjuri! Ejjew, ċapċpu miegħi lkoll! *(Iċapċap.)* Flimkien! Flimkien!

TIFEL

(mill-bogħod)

Bravu l-Buffu! Bravu! *(Iċapċap.)*

BUFFU

Hekk! Isaw, ċapċpu, ċapċpu boloh – flimkien!

TKARWIT TAL-ILJUNI – JIBDA Ċ-ĊAPĊIP MILL-FOLLA.

BUFFU

Hekk mela! Aktar! Aktar! Ċapċpu boloh! Boloh – u jien il-buffu mhux anqas minnkom! Ċapċpu!

TKARWIT OGĦLA TAL-ILJUNI.

IĊ-ĊAPĊIP JIŻDIED JIŻDIED DEJJEM AKTAR.

BUFFU

Iżjed! Iżjed! Sakemm idejkom ma jifilħux aktar sakemm widnejkom jittarrxu u ma jisimgħux aktar l-għajjat

tal-iljuni. Ċapċpu – sakemm raskom iddur bikom u ma tarawx aktar ix-xdieq imberrħa tagħhom! Ċapċpu! Wasal iċ-Ċirku Terros – l-isbaħ u l-aqwa! Ejjew arawna! Kemm aħna sbieħ min jaf jarana! Kemm aħna sbieħ min jaf jarana!

ĊAPĊIP U GĦAJJAT SFRENAT MILL-FOLLA.

MUŻIKA TAĊ-ĊIRKU.

IT-TRIQ TIBDA TITBATTAL, IL-ĦSEJJES JITBIEGĦDU.

TIFEL

(jitkellem waħdu – jaħseb)

Kulħadd jidħak issa kulħadd iċapċap. Kollha jimxu wara l-Buffu jċapċpu u jidħku. Ħadd ma jagħti kas aktar tal-iljuni jiggranfaw u jgħajtu wara l-ħadid tal-gaġġa. *(Lill-*MARA.*)* Imma għaliex waqfu miċ-ċapċip, l-ewwel, Ma?

MARA

X'ġara? Għalfejn dak l-għajjat kollu?

TIFEL

Ridtek tara lil taċ-Ċirku għaddejjin.

MARA

Ħa nara. Fejn?

TIFEL

Issa marru; telqu wara l-Buffu. It-triq battala. Kulħadd mar maċ-Ċirku.

MARA

Mela għalfejn dal-qabda għajjat?

TIFEL

Kieku ġejt l-ewwel kont tarahom...

MARA

Ara, idħol minn hemm. Żgur imbukkajt riħ minħabba fik. *(Tagħlaq it-tieqa.)* Għedtlek kemm-il darba biex ma tiftaħx dik it-tieqa.

TIFEL

Aħna sejrin iċ-Ċirku, Ma?

MARA

Ma naħsibx li ħadtu iżda – kelli x-xugaman ma' rasi...

TIFEL

Jien għandi ħames xelini mġemmgħin. Tgħid biżżejjed?

MARA

Biżżejjed? Għalfejn – biex tidħol iċ-Ċirku? *(Tidħak.)* M'hemmx għalfejn flus biex tidħol, ruħi. Dħul b'xejn. Kulħadd b'xejn jidħol.

TIFEL

Il-kbar ukoll?

MARA

Kulħadd.

TIFEL

Mela llejla mmorru Ma, hux?

MARA

Iva, imm'issa ejja aħsel idejk ħa nieklu. Missierek dalwaqt jiġi.

TIFEL

Hu jiġi ċ-Ċirku magħna wkoll, Ma?

MARA

Dażgur, m'għedtlekx? Kulħadd jiġi u kulħadd b'xejn.

DIK ILLEJLA.

IĊ-ĊIRKU.

MUŻIKA FERRIEĦA TAL-LUNA PARK.

LEĦEN FUQ LOUDSPEAKER

B'xejn, sinjuri! Dħul b'xejn! *Entrez, mesdames et messieurs! Entrez!* Nistidnukom tidħlu lkoll u merħba bikom fil-familja kbira tagħna: iċ-Ċirku Terros – l-aqwa u l-akbar! Żuru kull tinda, kull rokna taċ-Ċirku! Qatt ma rajtu xejn isbaħ, xejn aqwa! U kollox b'xejn, Sinjuri! Dħul b'xejn!

MUŻIKA TOGĦLA U TERĠA' TINŻEL.

IL-FOLLA.

LEĦEN FUQ LOUDSPEAKER

Entrez, mesdames et messieurs – entrez! Nistidnukom tidħlu lkoll u merħba bikom fil-familja kbira tagħna iċ-Ċirku Terros – l-aqwa u l-akbar! Żuru kull tinda, kull rokna taċ-Ċirku...

IŻ-ŻARŻIR TAL-LEĦEN JINBELA' U JINTILEF TAĦT IL-MUŻIKA U L-ĦAMBA TAL-FOLLA.

MARA

Qed tara– ġejna tard. Ara x'hawn tan-nies.

RAĠEL

Imma ħanini, mhux tort tiegħi naqasni l-petrol. Xi trid tagħmel la l-arloġġ tal-petrol ma jaħdimx.

MARA

U int ilek tgħid biex issewwih!

RAĠEL

Tassew, xi darba rrid nara x'għandu sew. Biss il-karozza

nibża' neħodha għand mekkanik – jekk jibda jaqla' fiha bħal xejn isibli elf ħaġa oħra li mhix taħdem kif suppost taħdem... Biss biss hemm l-isparking plugs ilhom li nħarqu u ma niskantax jekk dak id-distributor...

MARA

Insieha ftit dik il-karozza, trid? Aħna biex niddevertu ġejna hawn. Int John żomm miegħi, ma tmurx tintilef.

TIFEL

U le, Ma! Fejn se mmorru l-ewwel, Pa?

RAĠEL

Żomm magħna int. *(Waħdu.)* Imma l-isparking plugs żgur inħarqu...

IL-FOLLA.

TAL-ĠELATI

Ġelati! Ġelati! Ġelati!

TIFEL

Daddy, Daddy, ixtrili wieħed!

RAĠEL

Issa nixtru – ħa jiġi 'l hawn.

MARA

Aħjar le, Ġorġ. Griżmejja ma nafx kif qed inħosshom. Żgur ġej xi riħ.

RAĠEL

Mela ma nixtrux, ħanini.

TIFEL

Imma, Daddy!...

RAĠEL

Aħjar le, Johnny.

TAL-ĠELATI

Ġelati! Vanilja – ċikkulata – frawli! Ġelati min irid!

TIFEL

Imma jien m'għandix riħ, Daddy!

RAĠEL

Aħjar le imma, ibni.

TIFEL

Jien tal-vanilja nħobb.

MARA

Tibdiex tiffittana, John. Ma smajtux id-Daddy x'qallek? Trid tieħu xi riħ?

PAWSA.

IL-FOLLA.

TIFEL

Jien tal-vanilja rrid.

MARA

Għalija taċ-ċikkulata.

RAĠEL

Jien nieħu wieħed tal-...

TAL-ĠELATI

(issa qrib)

Ġelati, Sinjuri?

RAĠEL

Wieħed vanilja u tnejn ċikkulata, jekk jogħġbok.

TAL-ĠELATI

Kif tgħidli sieħeb. Hawn – tliet xelini, Chalie!

RAĠEL

Grazzi. Hawn, Żomm.

TAL-ĠELATI

Grazzi! *(Jitbiegħed.)* Ġelati min irid! Vanilja, ċikkulata, frawli! Ġelati!

PAWSA.

TIFEL

Hi, Daddy! Mummy! Dan mhux tal-vanilja! Dan tal-lewż morr! Tagħkom ukoll tal-lewż morr!

MARA

Tal-lewż morr tajbin xorta. Mhux veru jkunu morri.

TIFEL

Imma aħna ħadd ma ried tal-lewż morr!

RAĠEL

Tgħidx ħmerijiet – isa kulu.

TIFEL

Anqas biss qalilna li kellu tal-lewż morr. Kieku forsi kont ngħidlu jtini wieħed. Issa – issa ma rridux!

MUŻIKA TAL-LUNA PARK.

TIFEL

Hawn aktar nies hawn! Ara, Daddy, Mummy! Ejjew nitilgħu! Kemm huma sbieħ dawk iż-żwiemel iduru! Għandhom xagħar ta' veru – arah xi jperper mar-riħ! Ejjew nitilgħu aħna wkoll, Ma!

RAĠEL

Dawk mhumiex ħlief żwiemel tal-injam miżbugħin, ruħi.

TIFEL

Imma qishom veri, hux? Isbaħ minn ta' veru anzi. Ta' veru jkunu kbar u għajjiena – u jkollhom riħa! Bħal ta' Żeppi tal-ħaxix – dak għandu żiemel ikreh u xiħ! Ma nħobbhomx iż-żwiemel jien.

RAĠEL

Mela xi trid titla' tagħmel fuq dawk?

TIFEL

Imma dawk sbieħ, mhux bħal ta' veru, Pa. Ejjew nitilgħu trid, Ma?

MARA

Issa nitilgħu – toqgħodx tiffittana! Nistennew ir-rota tieqaf u nitilgħu.

RAĠEL

Nittama ma jħalluhiex iddur ħafna. B'xejn taqbadni l-emikranja.

IL-MUŻIKA TITBAXXA.

IL-ĠOSTRA TIEQAF.

TIFEL

Issa, Daddy! Ser jieqfu! Ejjew!

TERĠA' TOGĦLA L-MUŻIKA.

ID-DAĦK TAL-FOLLA HEKK KIF IL-ĠOSTRA TERĠA' TIBDA DDUR – JINSTEMGĦU ĊARI R-RAĠEL U L-MARA JIDĦKU.

TIFEL

(leħen impersonali)

U r-rota reġgħet qabdet iddur – l-ewwel bil-mod,

imbagħad aktar u aktar. Kollox idur. Sakemm it-Tifel ma setax jagħraf 'l ommu u 'l missieru fuq iż-żiemel tielaʼ u nieżel quddiemu. U l-ġostra ddur iddur. Kollox ċappa waħda – iddur, iddur. Uċuħ bojod, somor, safranin jitħalltu maʼ lwien qawsalla taʼ lbies u tined – in-nies jinbelgħu mit-tidwir taʼ ċappa waħda griża, battala. U l-ġostra tkompli ddur – dejjem iddur.

MUŻIKA AKTAR MGĦAĠĠLA.

DAĦK IMWERWER MILL-FOLLA.

TIFEL

Iddur, iddur! Id-demm jitlaʼ għal rasek, għajnejk idemmgħu, trid tistordi u ma tistax, iggranfat maʼ għonq tal-injam. Imma ħadd ma jrid jinżel – jew ħadd ma jistaʼ jinżel? Jibqgħu jduru, ma jafux jekk wara kollox huwiex kollox wieqaf – huma wkoll... Imma jekk tagħlaq għajnejk il-mużika tkompli tnewwaħ. U sakemm il-mużika ma tiqafx, il-ġostra tkompli ddur – iddur – dejjem iddur. *(Leħen ħaj.)* Imma kemm se ndumu nduru u ma naslu mkien? Mummy! Daddy!

MUŻIKA U DAĦK MILL-FOLLA.

TIFEL

M'humiex jisimgħuni. Il-mużika m'hemmx li tieqaf... Le! Qed nibżaʼ – ma nistax nieħu nifs – qed nifga! Mummy! Irrid ninżel! Irrid ninżel!

DAĦK SFRENAT MILL-FOLLA.

TIFEL

Ieqfu! Ieqfu! Waqqfu r-rota! Ma niflaħx iżjed! Mummy, Daddy! Irrid ninżel! Irrid ninżel!

IL-MUŻIKA U DAĦK TAL-FOLLA JIDFNULU LEĦNU –

ŻOMM.

IL-MUŻIKA TITBAXXA BIL-MOD.

RAĠEL TAL-LUNA PARK

Hawn ħa, tifel. Ixrob dan. Għaddielek issa?

TIFEL

Fejn marru?

TAL-LUNA PARK

Min?

TIFEL

Il-Mummy u d-Daddy.

TAL-LUNA PARK

Fejn kienu?

TIFEL

Miegħi, fuq dik ir-rota.

TAL-LUNA PARK

Forsi għadhom hemm.

TIFEL

Ma jafux li ħassni ħażin?

TAL-LUNA PARK

Jista' jkun. Int stenniehom hawn. Dalwaqt jiġu forsi. Jien għandi x'nagħmel – irrid nieħu ħsieb il-Luna Park. Int iżda tiċċaqlaqx minn hawn – stenna u tagħmel xejn – u xejn ma jiġrilek! *(Jidħak.)* Qatt ħadd ma weġġa' fuq il-Luna Park. Tibża' għal ftit iżda meta tinżel tinsa kollox u tkun trid terġa' titla'. *(Jidħak.)*

TIFEL

Imma jien għadni nħoss rasi ddur bija. Qed nara kollox

idur. Jew jien? Jien qed indur jew kollox madwari qed idur?

TIBDA L-MUŻIKA TAL-LUNA PARK.

TIFEL

Iva – kollox għadu jdur. Ħadd ma jagħti kasi. *(Jgħolli leħnu.)* Lilkom qed ngħid! M'intomx tarawni? Ma rajtunix hemm fuq? Kien qed iħossni ħażin – stajt waqajt minn hemm fuq – stajt ħbatt rasi – bqajt mejjet! Ħadd ma jimpurtah?

TAL-LUNA PARK
(jidħak)

MUŻIKA U L-GĦAGĦA TAL-FOLLA BĦAL QABEL.

TIFEL
(waħdu)

Ħadd. Ħadd ma jimpurtah.

PAWSA.

TOGĦLA L-MUŻIKA.

TAL-LUNA PARK
(isejjaħ – dejjem daħkan)

Ħej, tifel! fejn sejjer? Tiċċaqlaqx minn hawn u ma jiġrilek xejn! Fejn sejjer?...

FIL-QALBA TAL-FOLLA.

TIFEL
(impersonali)

Imma t-Tifel baqa' sejjer. Ra l-folla tingħalaq fuqu, tross madwaru, trid tifgah. Daħkulu iżda, u tbissmulu. Imma ħadd ma staqsieh għaliex kellu għajnejh ħomor u minfuħin, jew lil min qed ifittex. Kaxkruh magħhom

minn tinda għal tinda fejn nies iċ-Ċirku kienet titbellah u titbaħrad. Waqaf sa fl-aħħar u sab ruħu quddiem palk żgħir imdawwar min-nies. Raġel imbaċċaċ, wiċċu aħmar u għarqan kien fuqu, jgħajjat b'xi ħaġa – f'idejh biċċiet tal-karti kkuluriti u ħdejh tfajla rqiqa u niexfa, wiċċha maskra grotteska miżbugħa u dirgħajha madwar rutella żgħira fuq lasta mwaqqfa dritta.

TVENVIN TAR-ROTA DDUR – ĊENĊIL TAL-QANPIENA FUQHA.

RAĠEL TAS-SOLD XELIN

Tas-sold xelin! Tas-sold xelin! Tuni s-soldi, nagħtikom xelini! L-aħħar biljett, Sinjuri! Tal-aħħar ibaħħar, ħej! Tas-sold xelin! Tal-aħħar min iridu ħej?... Hawn int, tifel – sold biss.

TIFEL

Jien?

TAS-SOLD XELIN

Tas-sold xelin! Sold biss, tifel. L-aħħar wieħed!

TIFEL

Imma jien...

TAS-SOLD XELIN

Sold biss! Tgħidlix m'għandekx sold!

TIFEL

Iva, għandi – imma...

TAS-SOLD XELIN

Ah! M'hawnx għalik! Ħa, ħudu – b'xortik! Grazzi – grazzi ħafna! *(Jgħolli leħnu fuq tal-folla.)* U issa, Sinjuri – indawruha! Fuq min tiġi jkun sultan! Arawha ħej! Dawwar, bint!

IR-ROTA DDUR – ĠENĠIL TA' QANPIENA.

TAS-SOLD XELIN

U hekk hu, Sinjuri! Id-disgħa u sittin! Disgħa u sittin, Sinjuri!

TIFEL
(jaħseb)

Disgħa u sittin... Sitta u disgħa!... *(Jgħajjat.)* Tiegħi! Iva, tiegħi! Irbaħt!

TAS-SOLD XELIN

Int? Ħa nara.

TIFEL

Hawn arah! Disgħa u sittin.

TAS-SOLD XELIN

Ġib ftit. Hmm, iva.... Imma stenn ftit, oj! Stenn ftit! Dan bil-maqlub. Mhux disgħa u sittin – dan sitta u disgħin! Hawn int, tifel – mela ma tafhomx in-numri, jew? Dan sitta u disgħin – mhux disgħa u sittin!

TIFEL

Kif? Le, stenna! Dak għax qed iżżommu int bil-maqlub! Dawru sewwa ħa tara.

TAS-SOLD XELIN

X'int tgeżwer?... Toqgħodx tħawwad, taf!

TIFEL

Dawwar il-biljett – qed iżżommu bil-maqlub. Dawru sew ħa tara!...

TAS-SOLD XELIN

Din isbaħ issa! Trid tgħid li jien ma nafx xogħli? Trid tgħid li qed inqarraq bik? Eh, dak li trid tgħid?

TIFEL

Le, imma...

TAS-SOLD XELIN

X'wiċċ tost! Ili għomri ndawwar ir-rota u ħadd ma insultani daqshekk! Ara min jgħallik ukoll!

ILĦNA FIL-FOLLA

Tassew! Mela ma tafhomx in-numri, tifel! Ara qis kliemek meta titkellem, taf! X'għarukaża! Fejn hi ommok int, eh?

TIFEL

Imma jien!... Dak tiegħi li tela'!

TAS-SOLD XELIN

U se jerġa' ukoll! Ara ibqa' sejjer, ibni, ma nsejjaħx pulizija! Ibqa' sejjer, aħjar!

TIFEL

Dak tiegħi imma qed ngħidlek! Tiegħi! Dawru ħa tara... Tini l-biljett ħa nurik!

TAS-SOLD XELIN

Issa ż-żejjed! Trid il-biljett, hux? Issa tieħdu...

TIFEL

Le – tqattgħux! Dak tiegħi!

TAS-SOLD XELIN

Hawn, ħa. Iġbor il-biċċiet jekk tridu. Issa forsi taqtagħha!

TIFEL

Le!

TAS-SOLD XELIN

Tagħtux kasu, sinjuri – dawn tfal huma. Mela – ta' min

kien dak in-numru? Is-sitta u disgħin, Sinjuri! Ta' min hu, eh? Sitta u disgħin!

TIFEL

Mhux veru! Id-disgħa u sittin kien li tela'! U tiegħi kien! Jien irbaħt! Tuni x-xelin! Tuhuli! Jien irbaħt!

IL-MUŻIKA TOGĦLA.

DAĦK MIR-RAĠEL TAS-SOLD XELIN.

TIFEL

Ma setax kien hemm is-sitta u disgħin – qas biss kellu dak in-numru fuq ir-rota. Jidħku bin-nies iridu. U dak ir-raġel dejjem jidħak! U l-oħrajn – huma wkoll dejjem jidħku. Biex qed jidħak kulħadd?

MUŻIKA TAĊ-ĊIRKU TKOMPLI GĦAL BOSTA WAQTIET, IMBAGĦAD TITBAXXA U TITĦALLAT MA' DAQQ NOSTALĠIKU TA' VJOLIN DEJJEM JOQROB.

TIFEL

Għajjien u mdejjaq it-Tifel sa fl-aħħar inbeżaq minn ħdan il-kotra. U hu tbiegħed minn dak il-ġenn. Qabad in-niżla 'l isfel miċ-Ċirku, sakemm sab ruħu riesaq lejn karavana mwarrba u mudlama mnejn daqq ta' vjolin imnikket kien jitniegħed fil-beraħ. Kien hemm raġel bilqiegħda. U dak ir-raġel iwennes il-vjolin ma kienx qed jidħak. U kien il-Buffu. Hu biss ma kienx qed jidħak.

TINSTEMA' FIL-ĦEMDA L-GĦANJA TAL-VJOLIN.

TIFEL

Waħdu, fid-dlam iroxx fuq lejla ta' ġenn, il-Buffu kien jagħti dahru liċ-Ċirku mnejn l-għajjat tal-folla kien jinstema' 'l bogħod, 'il bogħod. Iżda hu, il-Buffu,

mingħajr ma jagħti kasu, kompla jdoqq il-vjolin – waħdu.

GĦANA TAL-VJOLIN.

TIFEL

It-Tifel resaq bil-mod.

IL-VJOLIN JIEQAF WARA FTIT.

BUFFU
(żorr)

Min hemm?

TIFEL

Jien.

BUFFU

Int? *(Pawsa.)* Int min?

TIFEL

Jien... Jien, Sur Buffu.

BUFFU

Oħroġ minn dak id-dell! Kif tridni narak? *(Pawsa.)* Ah, huwa int.

TIFEL

Iva, jien.

BUFFU

M'hemm ħadd iżjed, hux?

TIFEL

Fejn?

BUFFU

Hemm, fid-dell, fid-dlam, mnejn ġejt int.

TIFEL

Le, ħadd. Jien biss.

BUFFU

Hmm. X'kont qed tagħmel mistoħbi hemm?

TIFEL

Xejn. Nisimgħek iddoqq jekk jogħġbok.

BUFFU

Jogħġobni. *(Pawsa.)* Int jogħġbok?

TIFEL

Xiex?

BUFFU

Li ndoqq – jogħġbok jew le?

TIFEL

Iva, Dażgur.

BUFFU

Tajjeb mela.

DAQQ FUQ IL-VJOLIN GĦAL FTIT.

JIEQAF ĦESREM.

BUFFU

X'inti tiskanta lejja?

TIFEL

Xejn – xejn, Sur Buffu.

BUFFU

Mela għalfejn qed tiskanta?

TIFEL

Għax irrid narak aħjar.

BUFFU

Tarani aħjar? Kif nista' nkun aħjar milli jien? *(Pawsa.)* Tajjeb. *(Pawsa.)* Issa – issa qed tarani? *(Pawsa.)* Hekk aħjar, tkellem? — Ersaqtlek għad-dawl issa. Għedtlek hekk aħjar?

TIFEL

Għax...

BUFFU

Qed terġa' tiskanta! Mela mmutajt issa? Tkellem!

TIFEL

Iva – aħfirli iżda...

BUFFU

Iżda xiex? Aqlagħha!

TIFEL

Għax int... Int mhux il-Buffu.

BUFFU

M'iniex il-Buffu? Kif?...

TIFEL

Għax... tilbes bħalu kieku – dawk l-ilbies, il-kuluri kollha... kont ħsibtek il-Buffu. Imma issa li rajt wiċċek...

BUFFU

Wiċċi? X'għandu wiċċi?

TIFEL

Mhux bħal tiegħu – bħal tal-Buffu. Wiċċek imkemmex, xagħrek griż u għajnejk – għajnejk fil-ħofra!

BUFFU

Iva. Fil-ħofra – għajjiena, il-ġilda stirata fuq ħuġbejn mgħaddma, ħalqi fetħa għerja fejn ma tleħħx id-daħka

sfiqa ta' buffu...

TIFEL
(akkuża)

M'intix il-Buffu.

BUFFU

M'iniex. Il-Buffu wiċċu mfaqqa', aħmar, imnieħru kbir qisu ċirasa misjura, ħalqu mċarrat f'daħka sfiqa permanenti – għajnejh – għajnejh kbar ileqqu jegħmżuk, xuxtu sewda, twila u tleqq b'elf kulur! Dak hu l-Buffu tassew. Għax il-Buffu lanqas ma jdoqq il-vjolin, bħali. Le – hu jdoqq it-tanbur, it-trumbetta u z-zinnanati – kollox idoqq il-Buffu, iżda mhux il-vjolin. Le, m'iniex il-Buffu jien.

TIFEL

Min int mela?

BUFFU

Jien? Tassew – mistoqsija f'waqtha, Tifel – jien min jien? Min?... Eh, iva – jiena ħuh – ħu Beppo. Għalhekk nilbes bħalu. Ħuh jien.

TIFEL

Ħu Beppo? U Beppo fejn hu mela?

BUFFU

Beppo? Hemm – hemm ġew fil-karavana. Daħal jistrieħ. Jistrieħ... Ma felaħx aktar għall-għagħa tal-folla. *(Pawsa.)* Tridni ndoqq il-vjolin issa?

TIFEL

Il-vjolin? Eh, iva – iva mela le,

L-GĦANJA TAL-VJOLIN.

TIEQAF WARA FTIT.

PAWSA.

ĦEMDA GĦAJR GĦALL-GĦANA TAL-IWRIEŻAQ.

BUFFU

Ma kontx qed tieħu gost tismagħni jaqaw?

TIFEL

Iva, Dażgur.

BUFFU

Dażgur kont qed tieħu gost, jew dażgur ma kontx qed tieħu gost? Tigdibx taf, Tifel!

TIFEL
(maħsud)

Ma gdibtx!

BUFFU

Tigdibx! Qatt tigdeb, qed tifhem! Mhux tassew li kont qed tieħu gost tismagħni ndoqq. Ħa nara – għidha.

TIFEL

X'ngħid?

BUFFU

Is-sewwa! Irrid nisimgħek tgħidha. Għid ma kontx qed nieħu gost nisimgħek iddoqq! Għidha!

TIFEL

Ma kontx... Ma kontx qed nieħu...

BUFFU

...Gost nisimgħek iddoqq! Kompliha!

TIFEL

Ma kontx qed nieħu gost nisimgħek iddoqq, le!

BUFFU

M'hemmx għalfejn tgħajjat! M'għedtlekx għajjat jien!

TIFEL

Int qed tgħajjat issa. Jien għedt biss is-sewwa, kif ridt int.

BUFFU

Hmm. U għamilt sewwa. Hekk aħjar. Qatt tigdeb. Fittex dejjem is-sewwa. La tqarraq u lanqas tħalli lil min iqarraq bik. Imma għidli issa! – Għaliex m'intix tieħu gost tismagħni ndoqq? Isa, għidli – tibżax. Forsi –forsi għax jien m'iniex il-Buffu? Għalhekk? – Tagħmillix sinjali b'rasek! Tkellem – qatt tibża' tgħid is-sewwa. Trid 'il Beppo u mhux lili, hux hekk?

TIFEL

Iva, irrid 'il Beppo.

BUFFU

Sewwa – sewwa wisq. Titgħallem malajr int. Mela jien sejjer.

TIFEL

Sejjer?

BUFFU

Iva, sejjer fil-karavana. Mhux 'il Beppo ridt int? Tajjeb – issa mmur ngħidlu li qed tistennieh. Int ibq'hawn iżda – tiċċaqlaqx. U tipprovax tittawwal fil-karavana. Jekk tittawwal Beppo jisparixxi u ssib lili biss hemm ġew – lili biss, fhimt? Imbagħad żgur qatt ma tarah aktar 'il Beppo. Qed tifhem, hux?

TIFEL

Iva. Nibqa' hawn.

BUFFU

U tittawwalx.

TIFEL

Le.

BUFFU

Tajjeb. Stenna ftit mela.

PAWSA.

TIFEL

Jitriegħed xi ftit fis-sirda tal-lejl, it-Tifel qagħad jistenna barra l-karavana. Imma fuq l-għolja l-folla kompliet tidħak, tgħajjat u tixxala – kompliet il-lejl kollu, bħal ma għamlet l-iljieli l-oħra kollha ta' qabel u l-iljieli l-oħra li kienu għad iridu jiġu... Il-folla kompliet tidħak. U t-Tifel stenna quddiem karavana magħluqa taħt qamar kwinta mdendel f'sema miżrugħ kwiekeb – stenna sakemm il-bieb infetaħ u l-iwrieżaq siktu.

FRATTARIJA TA' STRUMENTI

TRUMBETTA, TANBUR, ZINNANATI.

BUFFU
(daħka ħajja u ferrieħa)

Hawn jien! Kemm aħna sbieħ min jaf jarana, ħej! Kemm aħna sbieħ! Jien Beppo – il-Buffu!

TIFEL

Il-Buffu! Iva, int buffu tassew! Int Beppo!

BUFFU

Jien hu, kollu kemm hu – jew m'hux! Imma int lili trid Tifel, hu? Mhux lil ħija. Arawni mela − jien il-Buffu! Wiċċi aħmar, imfaqqa', imnieħri kbir qisu ċirasa misjura, ħalqi mċarrat f'daħka sfiqa permanenti, għajnejja kbar ileqqu u jegħmżuk, xuxti sewda tqila u tleqq b'elf kulur. Xi wħud jgħidu li dan kollu mhux

għajr kartapesta kkulurita. Imma int temminhomx! Temminhomx, Tifel! Jien il-Buffu! Issa qed tagħrafni hux, Tifel?

TIFEL

Iva – int żgur il-Buffu!

BUFFU

Tabilħaqq! Jien hu! U lili ma tridnix indoqqlok il-vjolin, hux hekk?

TIFEL

Le, il-vjolin le, Sur Buffu.

BUFFU

Sur Buffu? U min qatt rah is-sur? Jien ħadd ma jsejjaħli "Sur" lili. Beppo – kulħadd Beppo jsejjaħli: Beppo biex inservik. Għidli, xi tridni nagħmel? Kull xewqa tiegħek hija kmand għalija, Prinċep Żgħir.

TIFEL

Tajjeb mela – Beppo. Taf x'nixtieqek tagħmilli – il-bużullotti. Bħal dalgħodu fit-triq.

BUFFU

Bużullotti? U mela le! L-għaxqa tiegħi il-bużullotti! Arani -tridni noqgħod fuq rasi – rasi 'l isfel u saqajja 'l fuq?

TIFEL

Iva! Iva!

BUFFU

Tajjeb. Ersaq ftit 'il hemm, eh. Irid ikolli ftit ta' wisa' biex nieħu ġirja u naqlibha. Dawn l-affarijiet kumplikati taf, Tifel – kumplikati ħafna! Trid bosta studju, kalkolu u meditazzjoni – imma l-aktar li trid tik-kon-ċen-tra! Aaaaħaaaah! Ikkonċentrajt biżżejjed! Mela, arani ġej

wieħed – tnejn – tlieta! Ooopsa!

STORBJU TA’ STRUMENTI TAL-MUŻIKA JINQALBU.

BUFFU
(kemxejn imqanżaħ)

Hekk tajjeb, Tifel? X’jidhirlek eh?

TIFEL

Kemm int taċ-ċajt!

BUFFU

Taċ-ċajt? Dażgur li taċ-ċajt! X’buffu nkun jekk ma nkunx taċ-ċajt, tajba din? Imma ħej, jekk nibqa’ rasi ’l isfel tuġagħni l-qargħa. Din l-art iebsa wisq.

TIFEL
(jidħak)

BUFFU

Meta kont żgħir jien u sejjer l-iskola ħbatt rasi ma’ pulizija oħxon liebes il-frakk u t-tomna, u ħej minn dakinhar rasi baqgħet tuġagħni.

TIFEL
(jidħak)

BUFFU

Tidħak, hux? Nieħu gost narak tidħak. Imma ħej ma nistax indum aktar hekk, tafx... Imma stenna ftit! Dan kif int rasek ’l isfel, Tifel?

TIFEL

Jien?

BUFFU

Iva, int! Lilek qed ngħid!

TIFEL

Imma jien m'iniex rasi 'l isfel!

BUFFU

M'intix? Imma int żgur? – Ara, ara! Ukoll il-karavana rasha 'l isfel... U dawk is-siġar – dawk in-nies hemm fuq dawk ukoll rashom 'l isfel! Kollha kemm huma rashom 'l isfel u ma jafux!

TIFEL
(jidħak)

Kif ma jafux? Kieku rashom 'l isfel ma jħossuhiex tuġagħhom rashom kif tħossha int?

BUFFU

U huma jħossuha wkoll – iżda dawk jidħku biex jinsew! M'intix tismagħhom x'jidħku?

TIFEL

Għalhekk dejjem jidħku mela.

BUFFU

Għalhekk, l-imsejkna. *(Pawsa.)* Dak x'inhu?

TIFEL

Dak? Għall-qamar qed tgħid?

BUFFU

Qamar? Tgħidx ħmerijiet! Jien isfel għedt, mhux fuq. Sakemm ma jkunx qamar fil-bir – kieku iva, jista' jkun isfel... Jekk tifhem xi rrid ngħid.

TIFEL

Imma dak il-qamar! U fuq qiegħed – fis-sema! Fis-sema!

BUFFU

Is-sema! Il-ġenna?

TIFEL

Is-sema!

BUFFU

X'kull waħda, x'kull waħda! Meta jew id-dinja kollha qed itiha tal-qamar -jew inkella l-qamar qed itih tal-qamar! Jew forsi – forsi jien rasi 'l isfel!

TIFEL

Imma int qiegħed rasek 'l isf!

BUFFU

Jien? Iva bilħaqq, hux! Mela għalhekk qed tuġagħni rasi. Meta kont żgħir kont sejjer il-knisja u ħbatt rasi ma' pavaljun tal-festi mperreċ taħt sema ikħal imniġġes imniġġes bil-porvli tal-murtali, u ħej, minn dakinhar rasi baqgħet tuġagħani. U għadha tuġagħni... Jimporta jekk ma nibqax rasi 'l isfel, Tifel. Nixtieq nistrieħ ftit.

TIFEL

Mela le, Beppo.

BUFFU

Aaah! Hekk aħjar! Dan l-aħħar ma nafx x'qed itini dejjem għajjien. Nikkonċentra wisq jien. Imma dan l-aħħar... infittex biss li nistrieħ. Naf li sempliċi buffu m'għandu ebda dritt jitlob li jistrieħ – dik waħda mil-liġijiet taċ-Ċirku. Imma ħej, kultant itini naħseb li min għamel il-liġijiet nesa li jekk noqgħod rasi 'l isfel l-imsejkna saqajja jkollhom joqogħdu hemm fuq fil-għoli. U jaħasra dawk iħossu l-frisk imsieken, hemm fuq. Ara – ara x'toqba għamel l-istrapozz fejn ħareġ jittawwal sebgħi l-kbir, miskin.

TIFEL

Iva, tassew! Qisu patata!

BUFFU

Iva, hux? Imma miskin dak ukoll iħossu l-bard.

TIFEL

Naf. Jien ukoll, meta l-Mummy tinsa ssewwili l-peduni u nsibhom imqattgħin aktar inħossu l-bard. U mhux f'saqajja biss.

BUFFU

Ċiss, qed tara miskin. Imma għidli ħaġa, Tifel – x'jismek int?

TIFEL

Jien? Jisimni... Jisimni... Ħa nara... Iva – jisimni Eku! Eku!

BUFFU

Eku? Hu ftit stramb, hux? Ma tantx naf nies jisimhom Eku. (*Pawsa qasira.*) Ma jismekx għal li jista' jkun ...John, hux?

TIFEL

John? Kif taf?... (*Jieqaf.*) Għaliex għandu jkun jisimni John?

BUFFU

Eh, għax naf ħafna tfal bil-peduni mqattgħin li jisimhom John. Xi wħud jisimhom Raymond. Int mhux Raymond jismek hu?

TIFEL

Le. Eku jisimni.

BUFFU

Mela – mela mhux Michael?

TIFEL

Le.

BUFFU

Lanqas Mario.

TIFEL

Lanqas.

BUFFU

Freddie?

TIFEL

Le!

BUFFU

Pawlu? Pietru? Ġużi?

TIFEL

Le, le u le! Jisimni Eku! Jiena Eku.*(Jidħak.)*

BUFFU

Ħeqq, Eku mela. Tajjeb wisq. U la jismek Eku, ma jismekx, ngħidu aħna... Rumpilstiltskin?

TIFEL
(jieqaf mid-daħk)

Ruptils?...

BUFFU

Le, mhux hekk. *(Jirrepeti l-isem bil-mod.)* Rumpilstilts-kin.

TIFEL
(jipprova jidra l-isem)

Rum-pil-stilts-kin. Rumpilstiltskin! Iva, hekk jisimni! Rumpilstiltskin! Jiena Rumpilstiltskin!

BUFFU

Aħħa! Rajtx! Mela mhux John!

TIFEL

Le!

BUFFU

U lanqas Eku mela!

TIFEL
(jidħak)

Le! Isbaħ Rumpis... Rumpilstiltskin!

BUFFU
(jidħak miegħu)

Eh, deherli li tifel bil-għaqal bħalek ma setax jismek John – jew Eku. Inti tafha l-istorja tiegħu – ta' Rumpilstiltskin? Kien iħobb jiżfen u jkanta dak, miskin, u minħabba f'hekk, wara dak kollu li għamel magħha l-Prinċipessa ma żammitx il-wegħda tagħha. Kemm irrabja miskin Rumpilstiltskin. Ħadd iżda ma sema' bih aktar imbagħad. Tafha dik l-istorja, Tifel?

TIFEL

Le, għidhieli, Beppo. Sabiħa?

BUFFU

Sabiħa? Le, mhix sabiħa – qatt m'għoġbitni lili. Le, ma ngħidhilekx. Aħjar li ma tkunx tafha. Imma issa tridx indoqqlok it-tanbur – trid?

TIFEL

Ħa ndoqqu jien! U z-zinnanati wkoll!

BUFFU

Iz-zinnanati? Taf li meta ndoqq iz-zinnanati tuġagħni rasi lili?

TIFEL

Mela dejjem tuġgħek rasek int, Beppo?

BUFFU

Dejjem, għax meta kont żgħir...

TIFEL

Naf, naf! Meta kont sejjer l-iskola ħbatt rasek ma' pulizija tal-frak u meta kont sejjer il-knisja ħbatt rasek ma' pavaljun tal-festa. Naf, naf!

BUFFU

Taf? Dan kif taf, int?

TIFEL

Għax għedtli!

BUFFU

Jien għedtlek? Dan meta? Imma m'għedtlekx li meta kont sejjer niżżewweġ ħbatt rasi ma' tarbija werċa fi pram bla roti – dan m'għedthulekx, eh Tifel?

TIFEL

Iva, għedthuli.

BUFFU

Għedthulek?

TIFEL

Dażgur li għedthuli. Għedthuli issa! *(Jidħak.)*

BUFFU

Imma kemm jien ħmar! Taf li kont ġa nsejt?– Lil dawk t'hemm fuq għedtulhom u nsew mill-ewwel. Imma dawk ma jħabblux rashom – jidħku, jogħlew, jixxalaw-x'ma jinsewx? Għaliex m'għandniex nagħmlu bħalhom aħna wkoll? Ninsew. Ejja mmorru, Rumpilstiltskin – ningħaqdu magħhom. Int trid tara ċ-Ċirku, hux hekk?

TIFEL

Iva, għalhekk ġejt mal-Mummy u d-Daddy. Iżda lil

dawk tlifthom fil-folla. Niġi miegħek, imma jekk iżżommli jdejja u ma tħallinix nintilef. Miegħek ma nibżax, Beppo.

BUFFU

Tiħux, ħsieb – inżommlok idejk. Hekk, marsusin tajjeb hekk?

TIFEL

Iva, hekk ma nintilifx.

BUFFU

Tajjeb! U f'din l-id l-oħra – għax jien tnejn għandi idejn, taf? Dażgur – f'din l-oħra nġibu din għal li jista' jkun.

TIFEL

X'tambiha l-umbrella? Mhux se tagħmel xita.

BUFFU

Eh, dik dejjem f'idejja, Tifel. Ma mmur imkien mingħajrha.

TIFEL

Dalgħodu wkoll f'dik ix-xemx kollha kienet f'idejk.

BUFFU

Daż-żminijiet qatt ma tista' tgħid meta ser jagħmel jew ma jagħmilx il-maltemp. Ma tafx meta tiġi bżonnha. Dawk hemm fuq jidħku u jiżfnu mingħajr qatt ma jaħsbu għall-kenn. Imma jien le – le jien! Jien naf!

TIFEL

X'taf, Beppo?

BUFFU

Naf. Naf li xi darba għad inħossu l-art titheżżeż taħt saqajna u riefnu jaħraq jinżel jisloħ l-art – ix-xemx tinħeba f'ġamra aqwa minn tas-Sirju – sħaba sewda

titgħawwem fuq in-nirien u tinżel tixtered fuq wiċċ l-art, tniġġeż tniġġes u toqtol kull ħjiel ta' ħajja li jkun baqa'. Jifdal biss ħofra għerja karbonizzata fejn il-Mewt tiżfen imxajtna, il-minġel tagħha jaħsad mill-mixtla tal-qerda li żera' l-bniedem. Dak li naf jien.

TIFEL

Kemm int għaref, Beppo, taf dawn l-affarijiet kollha. Imma jien xorta ma nafx x'għandu x'jaqsam dan mal-umbrella.

BUFFU

Għandu, Tifel. Għax għalkemm ħadd ma jrid jiftakar, fuq rasna għandna mdendla x-xabla ta' Damokle – fuq rasna lkoll. U jien biex ma ninsiex nieħu l-umbrella dejjem miegħi.

TIFEL

Imma dik l-umbrella qadima, kollha mraqqgħa u mtaqqba. Dik ma żżommhiex ix-xita.

BUFFU

Sakemm ma tagħmilx ix-xita ma tistax tgħid. U wara kollox, dejjem aħjar mix-xejn. Irid ikollok xi ħjiel ta' kenn – qarrieqi kemm hu qarrieqi – irid ikollok xi wens – imqar bla tama – iżda li jgħinek tkompli triqtek imwiegħra, waqt li tgħarrex is-smewwiet għall-ewwel sħaba sewda li tħabbar il-ħerba.

TIFEL

M'iniex nifhmek, Beppo. Beppo, meta titkellem hekk tfakkarni f'ħuk.

BUFFU

Għandek raġun – kliem bħal dan ma jixraqx fuq fomm il-Buffu. L-aħjar li wieħed jinsa – hekk jew hekk x'nistgħu nagħmlu aħna? Ejja mela, immorru lura ċ-Ċirku, Rumpilstiltskin.

TIFEL

Iva, forsi nsibu l-Mummy u d-Daddy ukoll. Ejja, Beppo!

BUFFU

Ġej, ġej – bil-mod iġġebbidx. Mhux minn hemm se ngħaddu.

TIFEL

Għaliex mhux minn hawn?

BUFFU

Għax le. Hemm hemm il-gaġġa tal-iljuni.

TIFEL

L-iljuni? Kemm nixtieq narahom, Beppo! Ħudni ħdejhom trid?

BUFFU

X'int tgħid? Ħdejhom! Le, hemm le. X'fihom x'tara?

TIFEL

Imma jien irrid narahom!

BUFFU

Għedtlek le. M'hemmx x'tara. Issa ejja miegħi. Tini jdejk, isa...

TIFEL

Le, irrid nara l-iljuni!

BUFFU

Le, tini jdejk... Ejja 'l hawn!

TIFEL

Ma rridx. Irrid nara l-iljuni. (*Jidħak – jitbiegħed.)* Irrid narahom! Ejja lħaqni jekk trid, Buffu!

BUFFU

Le, tkunx ibleh, Rumpilstiltskin. Ejja lura! Ejja lura,

John! John!

TIFEL
('il bogħod)

Le u le! Irrid narahom!

PAWSA

PASSI RESQIN IMGĦAĠĠLIN.

BUFFU
(jilheġ)

Int – int se tgħallini! Ma smajtnix insejjaħlek? Ejja minn hemm.

TIFEL
(kwiet)

Għaliex? Billi qed inħares lejn l-iljuni? Hemm qegħdin hux, wara dak il-ħadid?

BUFFU
(kiebi)

Hemm qegħdin.

TIFEL

Qas jidhru jidhru fid-dlam. Kemm huma kwieti.

BUFFU

Kwieti issa – imma hemm qegħdin, taħseb xejn.

TIFEL

X'għedt li jisimhom?

BUFFU

Naga u Ħiro. *(Pawsa qasira.)* Ejja, issa rajthom. Ejja mmorru.

TIFEL

Għaliex tibża' daqshekk minnhom, Beppo?

BUFFU

Għaliex? Tistaqsini għaliex? Imma għandek raġun – int għadek żgħir. Ma tiftakarhiex il-ġrajja.

TIFEL

Xi ġrajja?

BUFFU

Ġrajja kerha. Għoxrin sena ilu... Imma ejja mmorru – ngħidhielek darb'oħra.

TIFEL

Le, issa. Għidhieli issa, Beppo. X'ġara għoxrin sena ilu?

BUFFU

Tajjeb, ngħidlek. Imma wara mmorru minn hawn.

TIFEL

Għidhieli.

BUFFU

Madwar għoxrin sena ilu l-iljuni ħarbu mill-gaġġa u niżlu fuq żewġt irħula qrib iċ-Ċirku. In-nies kienu reqdin u l-iljuni għamlu straġi sħiħa minnhom. Irġiel, nisa, tfal, kollha sfaw meqruda bla ħniena taħt snienhom. Ftit kienu li ħelsu mill-qerda, u dawk il-ftit baqgħu mmankati għal għomorhom. Ħerba sħiħa, bla ħniena, u kollox ġara fi ftit sekondi – għoxrin sena ilu. Qed tifhem għaliex nibża' minnhom issa, Tifel?

TIFEL

Imma jekk huma feroċi daqs kemm qed tgħid int, kif kien li ma qatluhomx meta reġgħu qabduhom lill-iljuni?

BUFFU

Eh, tistaqsix lili. Dik staqsiha lis-sidien taċ-Ċirku. Jien m'iniex għajr buffu. Naf biss li wara li reġgħu tefgħu

l-iljuni fil-gaġġa, ġew ħafna nies, irjus kbar kbar, biex jaraw il-ħsara u l-ħerba li kienu għamlu. Kulħadd beka fuq dawk l-imsejkna li kienu tilfu ħajjithom, u dawk l-istess irjus kbar imbagħad iltaqgħu u ngħaqdu madwar mejda kbira tonda biex jiddeċiedu x'għandu jsir dwar l-iljuni.

TIFEL

U x'għamlu?

BUFFU

Qagħdu jpaċpċu.

TIFEL

Ipaċpċu biss?

BUFFU

Ipaċpċu, eh – imma dak tpaċpiċ, Tifel! Mhux kif inpaċpċu jiena u int meta ngħidlek kemm-il darba naħbat rasi jien, taf? Mela! Ipaċpċu b'ħafna ilsna – bl-Ingliż, Franċiż, Russu – b'kull lingwa li hawn fid-dinja! Dak tpaċpiċ! Fl-aħħar imbagħad qatgħuha li l-iljuni ma kellhomx jitħallew jaħarbu aktar. Ħadd iżda ma ssuġerixxa li joqtluhom, min jaf għaliex? Tefgħuhom minflok fġġa akbar b'ħafna katnazzi u poġġew ukoll gwardjan għassa magħhom. U ħallewhom jgħixu lill-iljuni. B'hekk is-sidien taċ-Ċirku ħasbu li malajr jintesa kollox -jintesew Naga u Ħiro u jintesew l-eluf li sfaw maqtulin minnhom. Tintesa l-qirda u jintesew l-iljuni.

TIFEL

Imma int bqajt tiftakar, Beppo. Kemm nixtieq nista' narahom. Qatt ma joħorġu minn dik id-dalma?

BUFFU

Itlob lill-Bambin li le...

IL-GWARDJAN
(jersaq jgħajjat)

Ħoj hemm! X'inhu ġej?

TIFEL

Beppo, min hu dak?

GWARDJAN

X'intom tagħmlu hemm? Min hemm hemm? (*Bejn beżgħan – bejn jhedded.)* Se – se niġi għalikom! Min hemm?

BUFFU

Jien – jien u dat-Tifel.

GWARDJAN

Int?

BUFFU

Jien. Beppo, il-Buffu.

TIFEL

Beppo, min hu dak in-nanu?

BUFFU
(taħt l-ilsien)

Il-gwardjan tal-iljuni. — Jien Beppo, m'intix tagħrafni, Gwardjan?

GWARDJAN
(leħnu issa qrib)

Beppo? *(Irabbi l-arja.)* Il-Buffu! X'inti tagħmel hawn, eh, x'inti tagħmel?

BUFFU

Xejn. Xejn, Sur Gwardjan. Dat-Tifel ried jara l-iljuni bilfors. Ġejt nieħdu lura.

GWARDJAN

Eh iva? Ħudu minn hawn mela – imxu! Nispera li ma qagħadx jgħajjeb l-iljuni – dat-tfal kollha hekk! U ma jridu xejn Naga u Ħiro biex jitilfu n-ngħas. Mur erġa'

raqqadhom imbagħad! Ejjew, isaw, imxuli minn hawn! !

TIFEL

Jien m'għajjibthomx. U kieku stess għajjibthom ma kinux jarawni f'dad-dlam!

GWARDJAN

Aħa! Tifel intelliġenti qed nara! Intelliġenti u ibleh imma. Ma jifhimx li min jazzarda jilgħab mal-iljuni, ħażin jispiċċa. Ħażin – ħażin ħafna, Tifel! *(Jidħak daħka li togħla, iżżarzar – imbagħad tieqaf ħesrem.)* Oj! Hawn x'qed nara? Min fetaħ il-gaġġa? Il-bieba miftuħa! Il-gaġġa tal-iljuni miftuħa! Min fetaħha – min, Buffu?

BUFFU

Mhux aħna! Niżgurak, Gwardjan – mhux aħna!

GWARDJAN

Xi ħadd fetaħha!

BUFFU

Imma mhux aħna! Mhux aħna!

GWARDJAN

Min mela? Għidli Buffu, min?

BUFFU

Ma nafx jaħasra, Sur Gwardjan. Forsi Ozroff – jew Chin Lee. Dawk dejjem lesti jaqilgħu l-għawġ! Mhux aħna imma.

GWARDJAN

Xi ħadd fetaħha – kien min kien! X'ngħidilhom kieku lis-Superjuri tiegħi jekk jistaqsuni? Allaħares insir naf min fetaħha. Allaħares, għax naqbdu, naqbdu u ... naqbdu u... nurih jien! Nurih!

TIFEL

U x'tagħmillu – nanu bħalek?

GWARDJAN

Hrmmff!! Nagħmillu – nagħmillu mela le, Tifel!

TISBITA TAL-BIEBA TAL-ĦADID TAL-GAĠĠA.

GWARDJAN

...Dak li nagħmillu! Nispera li ħadd ma jerġa' jiftaħha. Nispera! Il-gaġġa magħluqa trid tkun – dejjem magħluqa. Ħażin jekk ma nsibhiex magħluqa! *(Jidħak f'daqqa.)* Dejjem magħluqa! Magħluqa!

ID-DAĦK TAL-GWARDJAN JOGĦLA, IMBAGĦAD JITBIEGĦED.

BUFFU

Tiħux għalih, Tifel. Kulħadd miġnun hawn – allavolja mhumiex rashom 'l isfel. Jien għedtlek iżda li ma kellniex x'niġu nagħmlu hawn. Ejja mmorru issa – ma nħalluhx jerġa' jiġi u jsibna hawn. Ejja.

TIFEL

Le, stenna, Beppo! Ħares! Il-gaġġa – il-bieba għadha miftuħa! Mhux veru li għalaqha l-Gwardjan. Sabbatha biss!

BUFFU

Immorru – malajr! Immorru!

TIFEL

Imma Beppo, il-gaġġa għadha miftuħa! Għadha miftuħa!

BUFFU

Tippruvax tifhem,Tifel. Kulħadd jaf li l-gaġġa dejjem miftuħa; jagħżlu li ma jiftakrux iżda. Tabirruħhom ma jafux. Jippruvaw jinsew – jippruvaw kieku. Imma għalxejn – jixxalaw kemm jixxalaw, jiddieħku kemm jiddieħku qatt ma jinsew. Naga u Ħiro ma jintesewx.

MUŻIKA TAĊ-ĊIRKU. LURA FIL-FOLLA.

BUFFU

Qatt rajtha sewwa l-folla, Rumpilstiltskin?

TIFEL

Iva, ħafna drabi.

BUFFU

Imma rajtha tassew? Flejtha sewwa? Jekk tħares sew issib xi ħaġa kurjuża -issib li wara kollox m'hemm xejn x'tifli. Ċappa waħda għamja miexja – dejjem miexja. Ħadd ma jara lill-ieħor – ħadd ma jaf lill-ieħor. U dejjem mexjin – tal-ġelati, tal-Luna Park, tas-sold xelin, il-Gwardjan, kollha l-istess ħarsa. Ħarsa ċassa, belhana... Bilħaqq bħal tiegħi, hux Tifel?

TIFEL

Iva, kollha l-istess. Ħuk biss mhux bħalhom.

BUFFU

Min?

TIFEL

Ħuk.

BUFFU

M'għandix ħija jien.

TIFEL

U mela m'għandekx! Dak ir-raġel li kien hemm quddiem il-karavana qabel ħriġt int...

BUFFU

Eh, dak! Iva, ħija – dak ħija.

TIFEL

Hu biss m'għandux wiċċu bħal tal-oħrajn. Ma jidħakx.

Għaliex qatt ma jidħak ħuk, Beppo?

BUFFU

Min jaf? Jista' jkun għax forsi qabel issieħeb maċ-Ċirku kien imdejjaq fid-dar li kien jgħix fiha. Ried jeħles mill-irbit tal-familja, mill-wiċċ imqarras ta' martu, mid-disprezz u t-tmaqdir ta' wliedu. Minħabba l-ġirien ħadd ma kien iħallih idoqq il-vjolin. Fuq ix-xogħol sħabu l-iskrivani kienu għażżenin u jgħaddu ż-żmien bih jarawh jaħdem, waqt li l-Prinċipal stess ma kienx jaħmlu. Fl-aħħar għalhekk ħarab u ngħaqad maċ-Ċirku. Ħaseb li hawn ħadd ma jindaħallu. Miskin kemm mar imqarraq! Kulma sab hawn kien li wiċċ il-Mara l-Ħoxna kien wiċċ martu, wiċċ sid iċ-Ċirku kien wiċċ il-Prinċipal u wiċċ sħabu taċ-Ċirku, l-iskrivani. U lanqas hawn ma ħallewh idoqq il-vjolin, għax flok il-ġirien sab il-folla. Tawh minflok it- tanbur u z-zinnanati u ġiegħluh idoqqhom, basta jagħmel ħafna storbju u jiġbor aktar nies. U hekk kif qabel kien jaqla' bis-sieq, hekk wara xorta kompla jaqla' bis-sieq.

TIFEL

Mela għalhekk qalbu sewda miskin. Int mhux bħalu iżda, Beppo.

BUFFU

Le. *(Ferħan.)* M'iniex bħalu, le! Għax jien xeddejt il-maskra ta' ħuti l-bnedmin u sirt wieħed minnhom – wiċċ fil-folla. Għalhekk jien mhux bħalu. Il-folla qatt ma tkun imdejqa – ismagħha!

L-GĦAGĦA TAL-FOLLA.

BUFFU

Imma tridx tiekol xi ħaġa, Tifel? Tieħu ġelat, jew forsi xi pastizzi?

TIFEL

Ġelati le. Dak tal-ġelati m'għandux ħlief tal-lewż morr. Mhux billi jgħajjat li għandu tal-vanilja u ċ-ċikkulata.

BUFFU

Stramba l-biċċa, hux? Jien li nħobb tal-lewż morr qatt ma nsiblu ħlief tal-vanilja. Imma ara, tridx nixtru nofs tużżana pastizzi. Tassew li qatt ma tista' tgħid humiex tal-irkotta jew tal-piżelli, imma tal-anqas taqta' l-ġuħ. Trid nixtru, għid? *(Pawsa qasira.)* Lilek qed inkellem, Tifel! Hii, kemm tħobb tiskanta, x'waħda din!

TIFEL

Imma ħares, Beppo! Dawk it-tnejn qed tarahom? Dawk huma!

BUFFU

Huma min?

TIFEL

Iva huma! *(Isejjaħ.)* Mummy! Daddy!

BUFFU

Fejnhom?

TIFEL

Hemm, ħdejn dak tat-tfigħ taċ-ċrieki... Mummy! Daddy!

RAĠEL TAT-TFIGĦ TAĊ-ĊRIEKI

Żewġ xelini tlieta! Żewġ xelini tlieta! Ejjew uru ħilitkom! Pupu kbir tal-lasktu għal min iġib iċ-ċirku fin-nofs. B'żewġ xelini tlieta! Żewġ xelini tlieta!

TIFEL

Mummy! Daddy! Fejn kontu, kemm fittixtkom?!

RAĠEL

Haw' – haw', ej! X'inhu ġej? Ara fejn timxi, trid? Għal

daqsxejn ma tfajtnix fuq marti!

RAĠEL

Haw' – haw', ej! X'inhu ġej? Ara fejn timxi, trid? Għal daqsxejn ma tfajtnix fuq marti!

TIFEL

Imma Daddy, fejn kontu?

RAĠEL

Ar'hemm għedtlek!

MARA

Dat-Tifel xi jrid, Ġorġ? Eħles minnu.

RAĠEL

Iva, ħanini. *(Lit-*TIFEL*)* Ejja. Ibqa' għaddej, tifel – dil-frattarija kollha!

TIFEL

Imma, Pa – Ma! M'intomx tagħrfuni? Jien Johnny, Johnny tagħkom!

MARA
(tidħak)

Johnny? Min hu, Johnny?

TAĊ-ĊRIEKI

Żewġ xelini tlieta, ħej! Żewġ xelini biss! *(Lit-*TIFEL*)* Ibqa' miexi, "boy" – qed tgerrixli n-nies! Imxi!

TIFEL

Imma, Mummy!...

MARA

Qatt ma rajtek f'għomri – lilek min jafek?

TIFEL
(imbikkem)

Imma jiena Johnny!...

RAĠEL

Ara, int xejn, għax isa dejjaqtni! Ibqa' sejjer, trid? Għarukaża!

TIFEL

Daddy!

RAĠEL

Tagħtix kasu, ħanini – fl-aħħar jiddejjaq. Dawn hekk trid tagħmillhom – turihom li m'intix tagħti kashom.

MARA

X'kull waħda wkoll! Bħal xejn mhux jaħseb li qed niggustawh!

TIFEL

Imma jien Johnny! Jien Johnny, Mummy!

TAĊ-ĊRIEKI

Pupu tal-lasktu! Min jirbaħ pupu tal-lasktu, ħej! Żewġ xelini tlieta! – Għadek hawn int? Żul min-nofs għedtlek, Tifel! Ejja, imxili – U intom, Sinjuri? Tidħlulha? Żewġ xelini biss.

MARA

U iva, Ġorġ – ipprova. X'titlef?

RAĠEL

Iva, ħanini. 'Tini tlieta jekk jogħġbok.

TAĊ-ĊRIEKI

Tlieta għalik, Sinjur!

TIFEL

Imma Daddy! Mummy! Jiena Johnny!...

TAĊ-ĊRIEKI

Ejjew, Sinjuri! Pupu tal-lasktu! Pupu tal-lasktu!

IT-TMASĦIR TAD-DAĦK TIEGĦU JIDWI U JITĦALLAT MAL-GĦAGĦA TAL-FOLLA.

TIFEL

(jolfoq)

BUFFU

Ħadt żball, Rumpilstiltskin. Ma kinux huma. M'hemmx għalfejn tibki, isa. Żball, dak kollox.

TIFEL

Ħadt żball iva. Ma... ma kinux huma. Il-Mummy u d-Daddy tiegħi mhumiex bħal dawk. Iħobbuni lili. Iħobbuni ħafna.

BUFFU

Iva, Dażgur li jħobbuk, u mela le! Tibżax – issa nsibuhom – issa tara kif insibuhom. Xi mkien hawn iridu jkunu. Ejja nfittxuhom.

TIFEL

Le. Xbajt indur. Irrid immur lura.

BUFFU

Ġa ddejjaqt? Hawn tant logħob…

TIFEL

Iddejjaqt. Immorru lura fil-karavana tiegħek, trid Beppo? Ma rridx infittixhom iżjed il-Mummy u d-Daddy. Isibuni huma jekk iridu. Irrid nibqa' miegħek, Beppo miegħek biss.

MUŻIKA TAĊ-ĊIRKU. MUŻIKA

TINŻEL BIL-MOD U TITĦALLAT MAD-DAQQ TAL-

VJOLIN.

TIFEL
(eku)

U l-Buffu ħadu miegħu lura fil-karavana. Ma riedx jaf b'li jmur lura d-dar. Għalhekk il-Buffu daħħlu fil-karavana u tah is-sodda tiegħu. Wara li geddsu sewwa fil-friex u xxuttalu l-biki minn xfar għajnejh, sa fl-aħħar it-Tifel tbissem.

BUFFU

Hekk – orqod issa, Rumpilstiltskin. Tibżax. Filgħodu nsibuhom il-Ma u l-Pa. Orqod issa.

TIFEL

M'għandix ngħas issa, Beppo. Doqqli xi ħaġa trid?

BUFFU

Imma t-tanbur u z-zinnanati żgur ma jħallukx torqod imbagħad.

TIFEL

Doqqli b'dak mela.

BUFFU

B'dan? Bil-vjolin?

TIFEL

Iva, b'dak.

BUFFU

Imma dak mhux il-Buffu jdoqqu, Rumpilstiltskin. Dak ta' ħija.

TIFEL

Mela għid lil ħuk jiġi. Idoqqu hu.

BUFFU

Trid lilu? Tassew? Tajjeb. Ngħidlu jiġi mela. Jieħu gost

jarak ġejt lura, ikun jaf li xi ħadd iridu. Int agħlaq għajnejk issa. Tiftaħhomx qabel ma tisma' d-daqq tal-vjolin, fhimt?

TIFEL

Fhimt, Beppo. Qed nagħfashom għajnejja. Ma niftaħhomx.

BUFFU

Bravu. Issa stenna – stenna ftit.

PAWSA.

JIBDA D-DAQQ TAL-VJOLIN.

TIFEL

It-Tifel bexxaq għajnejh. Ħu Beppo kien qiegħed bilqiegħda f'tarf is-sodda jħares lejh, f'idejh il-vjolin jgħanni. F'kollox kien jixbħu jixbhu lil Beppo, ħlief f'wiċċu – wiċċ għajjien, għajnejn miksurin, b'ħarsa ta' diqa mnaqqxa fuqu.

L-GĦANA TAL-VJOLIN.

TIFEL

Qagħad jisma' t-Tifel il-bikja tal-vjolin, l-istess bikja li kienet nibtet f'qalbu malli daħal fiċ-Ċirku. Beppo ma kien jidher imkien, iżda l-umbrella tiegħu kienet għadha hemm, fuq banketta, u taħtha xi ħaġa oħra, magħmula nofs tond – xi ħaġa ħamra b'xagħar twil iswed ileqq b'elf kulur.

TIFEL

X'inhi dik?

IL-VJOLIN JIEQAF.

BUFFU

Liema?

TIFEL

Dik t'hemm taħt,

BUFFU

Din? L-umbrella ta' Beppo. Tibżax, mhux bogħod minn hawn Beppo.

TIFEL

Imma dik ta' taħtha x'inhi?

BUFFU

Għall-maskra qed tgħid?

TIFEL

Maskra? Ħa naraha.

BUFFU

Mhux aħjar torqod, Rumpilkstiltskin? Int għajjien...

TIFEL

Jien Johnny jisimni. Irrid naraha.

BUFFU

Kif trid. Imma mbagħad orqod. Hawn – tagħrfu dak il-wiċċ?

TIFEL

Beppo! Dak wiċċ Beppo! Fejn hu Beppo?!

BUFFU

Beppo mar għalissa. Imma tibżax, mhux bogħod minn hawn. La ħalla l-umbrella warajh, ma jdumx ma jiġi.

TIFEL

Imma int żgur?

BUFFU

Ma jmur imkien mingħarjha. Jiġi tibżax. Malli tgħidli,

insejjaħlu u jiġi. Imma ħu ħsiebha dik il-maskra. Tihieli ħa nerfagħha, ara.

TIFEL

Ma nistax inżommha ftit?

BUFFU

Tajjeb, Żommha. Imma ħu ħsiebha – mingħajrha Beppo ma jkunx jista' jerġa' jiġi. Issa pprova orqod. Agħlaq għajnejk – hekk. Orqod. Il-lejl it-tajjeb.

TIFEL

(jitniegħes)

Il-lejl it-tajjeb.

WAĦDU FIL-ĦEMDA, IL-VJOLIN JGĦANNI FIT-TUL.

TIFEL

U t-Tifel għalaq għajnejh u raqad. Iżda d-daqq tal-vjolin ħadu miegħu fil-ħolm, tul il-lejl kollu.

VJOLIN.

TIFEL

Iżda ma' l-ewwel dawl griż taż-żerniq, hekk kif l-imrieżaq bikrija tax-xemx bierda laqtu t-tinda l-kbira, il-għana tal-vjolin beda jnin bil-mod il-mod – sakemm waqaf għal kollox.

PAWSA. ĦEMDA.

TIFEL

It-Tifel fetaħ għajnejh. Kien waħdu -il-karavana battala. Il-vjolin kien sieket fuq il-banketta ħdejn l-umbrella. F'idu iżda kien għadu jħaddan il-maskra u t-Tifel ftakar f'Beppo. Ħares lejn l-umbrella – Beppo ma kienx 'il bogħod. *(Isejjaħ.)* Beppo! Beppo, fejn int? – għajjat it-Tifel. Minnufih il-bieb tal-karavana tbexxaq bil-mod.

Beppo kien semgħu – kien ġej. Bieb jinfetaħ b'tisbita.

CHIN LEE
(jidħak)

TIFEL

Ma kienx Beppo! Kien raġel qsajjar, wiċċ isfar, għajnejh dojoq miġbudin 'il fuq, xagħar lixx mixħut lura mill-qurriegħa u magħmul f'beżbuża twila sa nofs dahru u marbuta b'ċoff aħmar.

CHIN LEE
(jidħak)

TIFEL
(beżgħan)

Beppo! Beppo!

CHIN LEE

Għalxejn issejjaħlu lil Beppo! Għalxejn! Beppo ma jeżistix! Beppo qatt ma kien!

TIFEL

Xi trid? Tersaqx lejja! Beppo!

CHIN LEE

Sejjaħlu – sejjaħlu! Imma għalxejn!...

TIFEL

Beppo!

CHIN LEE

Trid lil Beppo? Imma Beppo hemm hu arah f'idejk! Dak kulma hu Beppo – maskra kkulurita, biċċa kartapesta u ftit tiben – dak hu Beppo tiegħek, Tifel. Dak hu! Maskra bħalna lkoll! U issa – issa Beppo jpattiha. Ma' Chin Lee ħadd ma jiċċajta – lanqas Buffu. Ġibha 'l hawn! Ġibha dik il-maskra!

TIFEL

Le! Dik ta' Beppo! Tersaqx lejja!

CHIN LEE

Ġibha qed ngħidlek! Ġib! *(Jgħajjat bil-ferħ hekk kif jaħtafha.)*

TIFEL

Ħalliha! Ħalliha!

CHIN LEE

Ġibha 'l hawn, mela! Chin Lee qatt ma jinsa -Chin Lee qatt ma jaħfer. Beppo ma messux mar jgħid li jien ftaħtha l-gaġġa tal-iljuni! Dik gidba! Mhux jien ftaħtha! U issa pattejthielu! Chin Lee qatt ma jaħfer!

TIFEL

Ħalliha! Dik ta' Beppo! Tihieli!...

CHIN LEE

Ta' Beppo! Tibżax, Beppo qatt iżjed ma tarah! Qatt iżjed! Beppo qatt ma kien! Qatt – qatt – qatt! *(Jitbiegħed, ifaqqa' daħka wara l-oħra.)*

TIFEL

Beppo! Beppo!

BIEB TAL-KARAVANA JINFETAĦ.

BUFFU

X'ġara Tifel dal-għajjat? Xi inqala'?

TIFEL

Chin Lee! Dak ir-raġel li seraqli l-maskra – il-maskra ta' ħuk! Seraq il-maskra ta' Beppo!

BUFFU

Chin lee?

TIFEL

Hemm hu, arah! Dak li sejjer jiġri... Żommuh!

BUFFU

Imma dak – dak sejjer lejn il-gaġġa tal-iljuni!

TIFEL

Mur ilħqu! Mur ħudlu l-maskra! Seraqhieli! Hemm hi, araha, għadha f'idejh!

BUFFU
(beżgħan)

Sejjer ħdejn l-iljuni!

CHIN LEE
('il bogħod – jgħajjat)

Maskra ta' Buffu – Maskra ta' Buffu! Min iridha jmur għaliha!... Fil-gaġġa tal-iljuni! *(Jidħak.)* Fil-gaġġa tal-iljuni!

TIFEL

Tefagħha! Tefagħha! X'se nagħmlu issa?!

BUFFU

Imsejjken Beppo.

TIFEL

Imma x'se nagħmlu issa? Kif se nġibuha lura?

BUFFU

Inġibuha lura? Kif nistgħu? Fil-gaġġa tal-iljuni ma nistgħux nidħlu.

TIFEL

Imma l-gaġġa dejjem miftuħa. Kemm nidħlu u...

BUFFU

Nidħlu? Nidħlu ħdejn Naga u Ħiro? Int ibleh, Tifel!

Hemm ġew ħadd ma jidħol u joħroġ ħaj!

TIFEL

Int tibża'! Imma la jiġi Beppo jmur hu għaliha.

BUFFU

Le – iIfhimni, Tifel. Ħadd ma jidħol hemm ġew. Kulħadd jibża' – ukoll Beppo. U fuq kollox issa Beppo ma jista' qatt iżjed jiġi lura. Bla maskra ma jkunx Beppo.

TIFEL

Qatt ma jiġi – qatt ma narah!? Kif qal Chin Lee?!...

BUFFU

Kif jista' jiġi u juri wiċċu bla maskra lill-folla? Ma jkunux iriduh mingħajrha. Le, Tifel – kellu raġun Chin Lee. Beppo ma jiġix aktar. Issa baqa' ħuh biss – jiena. U lanqas jien ma se ndum wisq hawn. Rajt biżżejjed il-ferħ imqanżaħ taċ-Ċirku – smajt biżżejjed id-daħk belhani tal-kotra. Nerfa' l-vjolin u l-umbrella u nerġa' nitlaq mnejn ġejt...

TIFEL

Tfittex lil Beppo?

BUFFU

Forsi...

TIFEL

Imma Beppo hawn jiġi! Jiġi lura żgur! Inġibuhielu lura l-maskra. Insibu 'l xi ħadd jidħollu għaliha hu.

BUFFU

U min jimpurtah jekk Buffu jiġix lura jew le? Riduh biss biex jagħtuh bis-sieq, jiddieħku bih u jgħinhom jinsew. Iżda lanqas għalhekk ma kien tajjeb. Skartawh. Le, aqta' jiesek, ċkejjken. Mur – mur sib lil ommok u missierek. Insieh lil Beppo.

TIFEL

Le! Beppo jiġi lura!

BUFFU

Għedtlek, Beppo mar. Kien biss ħolma f'lejla sajfija ta' bluha. Mur issa, Tifel. Min jaf x'tistenniek il-Mamà. Iċ-Ċirku wasal biex jagħlaq. Jien ukoll sejjer. Ngħid lis-sidien taċ-Ċirku li sejjer u nitlaq. Mur int ukoll, Tifel, isa. *(Pawsa qasira.)* Ma tridx? Se toqgħod hawn? Tajjeb, stennieni hawn mela, ara. Issa ngħidilhom li sejjer u mbagħad nieħdok id-dar. Stennieni hawn.

PAWSA.

TIFEL

Ir-raġel xwejjaħ li kien qisu Beppo u ma kienx Beppo-ir-raġel xwejjaħ li kien ħu Beppo u ma kienx Beppo – mar. Imma t-Tifel ma stenniex. Lil Beppo biss ried. Ħares it-Tifel lejn il-ponn mgħaffeġ ta' xagħar ikkulurit li kien baqa' mill-maskra. U kien jaf it-Tifel kif iġibu lura lil Beppo – kien jaf fejn isibu.

TOGĦLA BIL-MOD IL-MUŻIKA ISSA GĦAJJIENA TAĊ-ĊIRKU.

TKARWIT TAL-ILJUNI.

TIFEL

Tul il-lejl kollu ma kinux raqdu l-iljuni. Ix-xemx tgħarrex wara x-xefaq sabithom jistennew, iduru bla heda mal-gaġġa – jistennew, taħt saqajhom il-maskra mgħaffġa ta' Buffu. U t-Tifel riesaq lejn il-gaġġa, għalkemm kien għadu ma rahomx, ġa kien sema' leħinhom imgħaddab jitħallat mad-daqq għajjien taċ-Ċirku issa qed jitbattal. Ħadd iżda ma ta kas tat-tifel bl-umbrella ta' Beppo ħdejn il-gaġġa tal-iljuni.

TKARWIT DEJJEM OGĦLA TAL-ILJUNI

TIFEL

B'id soda it-Tifel bexxaq il-bieba tal-gaġġa. U waqt li folla qatt xebgħana kompliet tilgħaq l-aħħar qtar tal-bluha taċ-Ċirku, it-Tifel daħal.

BIEBA TAL-ĦADID IŻŻAQŻAQ HEKK KIF TINFETAĦ. L-ILJUNI.

BUFFU

(riesaq – isejjaħ)

Rumpilstiltskin, fejn int? Johnny! Johnny! *(Imwerwer.)* JOĦNNY, LE! Żommuh – tħalluhx! Oħroġ minn hemm, Johnny! Johnny!...

SPLUŻJONI TTARRAX TA' TKARWIT FEROĊI TAL-ILJUNI. TIDWI U TIDWI.

DAĦK SFRENAT MILL-FOLLA JITĦALLAT MA' MUŻIKA BLA RAŻAN.

BIL-QAJLA L-QAJLA JITBAXXEW IL-ĦSEJJES SA MA TIBQA' BISS XI FTIT MUŻIKA 'L BOGĦOD.

GĦAGĦA TA' MIĠEMGĦA ŻGĦIRA.

ŻAQŻIQ TAL-BIEBA TAL-ĦADID.

GWARDJAN

Żommu lura, Sinjuri! Żommu lura jekk jogħġobkom!

BUFFU

(imbikkem)

Rumpilstiltskin. Għaliex – għaliex? Għal dil-biċċa kartapesta mtertqa u ftit tiben imberfel? Għal dan, Rumpilstiltskin? *(Jolfoq.)*

BUFFU

Beppo hawn hu, Rumpilstiltskin. Hawn jien arani. Issa tagħrafni, Rumpilstiltskin? Le – Rumpilstiltskin ma jagħraf lil ħadd iżjed issa. U din l-umbrella ma tiswa xejn wara kollox. Kellek raġun int, Rumpilstiltskin -ma kienet tiswa xejn fis-siegħa tat-twegħir. Imma x'jiswa li tagħraf it-twegħir jekk minnu kenn ma hemmx? Għiduli intom, x'jiswa – intom li t-twegħir tabirruħkom ma tagħrfuh!

RAĠEL FIL-FOLLA

Jaqaw int Beppo? Int missieru?

BUFFU

Għiduli x'jiswa? Aħjar li ma tagħraf qatt xejn!

RAĠEL FIL-FOLLA

Isma' sieħeb, jien nikkumpatik, imma jidhirli li missek ħadt ħsieb aħjar ta' ibnek. Anqas ħaqq l-inkwiet li taqla' 'l ħaddieħor.

GWARDJAN

Hekk hu, sewwa qed tgħid, Sinjur! Jien rajthom l-ewwel ħdejn il-gaġġa – għedtilhom li l-iljuni m'għandhomx xi jriduhom – widdibthom biex ma jiftħux il-gaġġa. Widdibthom jien! Ħadd ma jista' jgħid li ma wissejthomx! Jien ma kellix x'naqsam! Jien mhux responsabbli!

GĦAGĦA TAN-NIES.

GWARDJAN

Imma ibqgħu mexjin, Sinjuri. Jekk tinġabru hawn se tqum għagħa sħiha. Wara kollox ħadd ma jista' jgħinu 'l dak il-povru tifel. Ibqgħu mexjin! Imxu jekk jogħġobkom. Kemm jista' jkun tqajmux paniku -hekk jew hekk ħadd ma jieħu gost jisma' bl-inkwiet. Ibqgħu mexjin jekk jogħġobkom.

BUFFU

Iva, sinjuri -x'intom tiċċassaw? Ibqgħu mexjin! Għala titnikkru? Għoddsu raskom fir-ramel bħan-nagħma u nsew. Ma ġara xejn – ibqgħu mexjin! Ma ġara xejn!

GWARDJAN

Imxu, imxu! Imma għidulhom – jien ma kellix x'naqsam. Għidulhom ma' min tiltaqgħu – mhux ħtija tal-Gwardjan! Jien ma kellix x'naqsam.

MUŻIKA TAĊ-ĊIRKU.

IL-FOLLA.

MARA
(tidħak)

RAĠEL
(l-istess)

Kieku bqajt hemm kont immut bid-daħk jaħasra!

MARA

...X'kull waħda wkoll! *(Tidħak.)* U fejn baqa' dak it-tifel – ma rajtx wiċċu.

RAĠEL

Tassew. Jieħu gost meta jara dal-pupu. Domna s-sigħat biex irbaħnieh.

MARA

U int infaqt flus fuq dik il-logħba wkoll!

RAĠEL

Kieku ma qgħadtx tikkritika u tfixkilni kont nirbaħ mill-ewwel. Għedtlek, kienet biss kwistjoni ta' bilanċ u mira.

MARA

L-aqwa li rbaħna. Jieħu gost meta jarah Johnny. Imma

fejn mar dak l-imbierek? Jekk ma mbukkajtx riħ wara kollox. Nispera mhux se jdewwimna nfittxuh, ja m'għarraq l'hu. Ara tarahx trid, Ġorġ?

RAĠEL

Xi mkien hawn irid ikun. *(Isejjaħ.)* John! Johnny!

IL-FOLLA.

BUFFU

Morru! Sejħulu! Fittxuh fil-kotra -fittxu l-qamar fil-bir! Fittxuh lil Johnny tagħkom imma ma ssibuhx żgur fejn hu qatt ma kien!

LEĦEN FUQ IL-LOUDSPEAKER

B'xejn, Sinjuri! Entez Mesadmes et Messieurs! Entrez! Nistidnukom tidħlu lkoll u merħba bikom fil-familja kbira tagħna! Qatt ma rajtu xejn isbaħ – xejn aqwa!

BUFFU

Xejn isbaħ! – Xejn aqwa! Ejjew mela – ejjew! Ħalluhom ixeddulkom is-sarima tal-folla. Idħku u xxalaw biex tinsew gaġġa tal-iljuni dejjem miftuħa! X'jimporta jekk taħt difrejhom jaqa' tfajjel xi darba jew oħra? L-aqwa li nkomplu niżżuffjettaw, il-maskra ssikkata ma' wiċċna tostrilna l-waħx. Filgħaxija iżda, meta tmorru lura lejn djarkom, imħaddnin ma' sidirkom ma ssibux ħlief pupi kbar tal-lasktu! Pupi! Pupi tal-lasktu!

KREXXENDO TA' MUŻIKA U DAĦK TAL-FOLLA SA MA LEĦEN IL-BUFFU JINBELA' GĦAL KOLLOX.

TIBQA' L-GĦAGĦA TAĊ-ĊIRKU WEĦEDHA, TIDWI, TIDWI U TIDWI.

TMIEM

Satira

XENA PARABBOLIKA GĦAR-RADJU

Personaġġi

L-Astronomu

L-Iskrivan

Il-Bidillu

L-Awtur

Raġel Qarrieqi

Raġel Qed Imut

Tal-Posta

SATIRA

MUŻIKA MARĊJALI U TRIJONFALI

L-AWTUR
(jindaħal fuq il-mużika ħin bla waqt)

Kollox sew, kollox! Smajnieha biżżejjed! Aqta' aqta'!

IL-MUŻIKA TITBAXXA U TIEQAF FUQ NOTA AKTAR NEWWIEĦA

L-AWTUR

Hekk aħjar. Nixtieq naf għalfejn bejn kull ftit linji ta' djalogu hemm bżonn iddaħħal il-mużika. Dal-*producers* ma tfehemhom b'xejn. Is-sugu fil-kliem qiegħed! Nintroduċi ruħi – jien l-Awtur. Forsi kien hemm min 'ġà ntebaħ iżda għal dawk l-eluf li mhumiex *au courant* mal-aħħar żviluppi avangardisti li jesiġu li l-awtur ideffes il-personalità didattika tiegħu fid-dramm – insomma għal dawk kollha li għadhom jgħixu fi żmien il-brodu, nirrepeti – Jien l-Awtur. Bonswa lilkom.

L-AWTUR
(b'leħen aktar kunfidenzjali)

Fil-fatt, bejnietna, jien ma jien l-Awtur xejn. Qiegħed biss naqra l-iskript li fil-fehma tiegħi ma jaqbel xejn mat-temperament kalm u pożat tiegħi. Imma! Dan hu l-iskript li tawni u jkolli naqrah. Li kien għalija kont nagħżel xi ħaġa anqas frenetika u impenjattiva. Imma! Inkompli...

L-AWTUR

(leħen bħal fil-bidu)

Bonswa lilkom! Sejrin tisimgħu dramm ta' siegħa – satira, kif diġà għedna. Wara li tgħaddi s-siegħa m'iniex beħsiebni niskuża ruħi. Għax biex tkunu tafu minn qabel, din hi satira konfuża, b'għanijiet ftit jew xejn oskuri, inċidenti arbitrarjament...

(mhux jirreċta – jitkellem l-attur)

...Togħġobni l-kelma. Arbitrarjament – iva, mela...

(Iqaħqaħ, jerġa' jidħol fil-parti ta' L-AWTUR.)

...arbitrarjament inkonklussivi għal min ma jridx jifhem, u fuq kollox bi tmiem kontroversjali daqskemm makabru iżda straordinarjament effettiv – tal-anqas fil-fehma minn ewl id-dinja preġudikata tiegħi. Inċidentalment, ridt navżakom li dan id-dramm diġà għamel ir-ronda ma' eluf ta' kumpaniji teatrali Maltin, iżda minħabba x-xena inkredibbilment imħeġġa u produttiva tal-Palk Malti attwali, intbagħat lura lill-awtur b'wegħdiet ftit li xejn konvinċenti li jekk għall-istaġun li ġej, minħabba xi kriżi imprevedibbli forsi jonqsu xi ftit l-impenji bla heda tagħhom għall-iżvilupp tat-teatru nazzjonali tagħna, forsi mbagħad jikkunsidraw il-possibbiltà li jtellgħuli dad-dramm fuq il-palk.

L-AWTUR

(iqaħqaħ)

Biex inkun għedt kollox u neħilsuha, kien hemm kumpanija drammatika li bagħtet tgħidli li lesta taħdem dan id-dramm fil-ġejjieni mhux imbiegħed, iżda l-firma tas-segretarju ġegħlitni naħsibha darbtejn – l-isem tiegħu – Perry Rossi Spottsworth ma kkonvinċinix għalkollox, minkejja li bagħatli wkoll ċertifikat tat-twelid li juri li hu ċittadin purament Malti b'xi derivazzjonijiet kolonjali ta' ebda importanza. Kont għadni ntella' u nniżżel naċċettax il-proposta ta' das-sinjur purament Malti meta għodwa sabiħa

ta' xita qliel irċevejt ittra mingħand id-Drama Panel tar-Rediffusion fejn qaluli li lesti jxandru d-dramm tiegħi. U hawn aħna.

L-AWTUR

Skużawni l-introduzzjoni u l-post-introduzzjoni ftit u xejn imġebbdin – kelli ċerti balal – nitkellem metaforikament għalissa – fuq l-istonku li ridt neħles minnhom. Niġi għad-dramm. Mużika!

MUŻIKA, IMMA FUQ NOTA KAWTIELA. TITBAXXA GĦAL FTIT.

L-AWTUR
(jitkellem bħala l-attur)

Smajtuh dan l-Awtur? L-ewwel ma jridx mużika, imbagħad iridha! *(Bħala l-Awtur.)* Mużika għedt!

MUŻIKA BRIJUŻA.

FL-UFFIĊĊJU TAX-XOGĦOL.

TQAĦQIĦ, KULTANT XI KELMA MLISSNA BIL-MOD, XI TGEMGIMA MILL-IRĠIEL JISTENNEW.

L-AWTUR

Ninsabu f'Uffiċċju tax-Xogħol. Titqarrqux. Ma jfissirx li għax ninsabu f'Uffiċċju tax-Xogħol għandna quddiemna xi xena ħabrieka. Kif forsi tistgħu tisimgħu.

ĊEKĊIK TA' KUĊĊARINA F'KIKKRA.

XI ĦADD JIXROB BI ĦSEJJES ESAĠERATI.

TMEĊLIQ DIŻGUSTANTI.

L-AWTUR

Dak l-Iskrivan. U dik li qed ifettet fit-te u jmaxtar hija t-tielet qagħqa. Minn hawn u ftit ieħor tisimgħuh

jieħu r-raba' waħda, imbagħad jerġa' lura għax-xogħol – forsi. Taħt l-iskrivanija għolja tiegħu, iħarsu lejh b'ħalqhom miftuħ, hemm kju ta' rġiel bilqiegħda fuq bank jistennew – jistennew ir-raba' qagħqa. Issa drawh lill-Iskrivan.

IT-TMEĊLIQ JIEQAF.

L-AWTUR

Hemm hu lest. Naħseb li dalwaqt nibdew.

QAĦQIĦA MARRADIJA.

L-AWTUR

Dak ir-raġel qsajjar u mixrub li hemm f'ras il-bank qed ilesti ruħu. Qed jittama li minn hawn u ftit ieħor ikun imissu hu. Qed ifarfar it-trab minn fuqu – ftit ilu neħħa wkoll l-għanqbut li kien trabbielu bejn il-ħġieġ tan-nuċċali. Ir-raġel qsajjar u mixrub jistenna l-Iskrivan. L-Iskrivan ilaqqat iz-zokkor bil-kuċċarina. Issa ħariġha minn ħalqu. Forsi... le, reġa' daħħalha. Ir-raġel qsajjar u mixrub għadu jistenna. L-Iskrivan għadu jlaqqat il-kuċċarina.

BIEB TAL-ĦĠIEĠ JINSTABAT BIR-RIĦ.

L-AWTUR

Dak il-bieb ilhom sentejn jistennew l-aħjar offerta biex isibu ħaddied iwaħħallu lukkett ġdid. L-Iskrivan bil-kuċċarina f'ħalqu qed jirtogħod. Mill-għoli tal-iskrivanija tiegħu xorta jħossu l-frisk.

SKRIVAN

Agħlqu dak il-bieb!

L-AWTUR

Għall-għajta tiegħu l-irgiel jistennew fuq il-bank jinħasdu. Ħadd iżda ma jqum. Iħarsu f'għajnejn xulxin, suspettużi. Fl-aħħar il-ħars tagħhom ilkoll jaqa' fuq

ir-raġel qsajjar u mixrub u li jinsab f'ras il-bank. Hu l-iżgħar wieħed fosthom.

BIEB JINSTABAT.

SKRIVAN

Agħlqu dak il-bieb għedt!

L-AWTUR

Ħadd mill-irġiel jistennew ma jissogra jħalli postu. Ilkoll jafu li malli xi ħadd iqum, ħaddieħor jeħodlu postu fil-kju. Ikomplu jħarsu b'qilla lejn ir-raġel qsajjar u mixrub li hu l-iżgħar fosthom. Dak ta' ħdejh fl-aħħar ifajjarlu daqqa bil-minkeb.

RAĠEL QARRIEQI
(b'leħen żorr)

Għax ma tmurx tagħlqu?

ASTRONOMU
(ir-raġel qsajjar u mixrub)

Jien? Għaliex jien?

BIEB JINSTABAT.

SKRIVAN

Dak il-misħut bieb! Jew tagħlquh jew nitfagħkom ilkoll 'il barra!

PAWSA.

RAĠEL QARRIEQ

Ħażin għalik jekk jerġa' jinstabat!

ASTRONOMU

Jekk – jekk immur jien iżżommli posti?

RAĠEL QARRIEQI

Isbaħ din!

ASTRONOMU

Nafdak mela?

RAĠEL QARRIEQ

Isma' x'qallek!

PASSI.

IL-BIEB JINGĦALAQ.

XI ĦADD FOST L-IRĠIEL JIDĦAK.

PASSI LURA MGĦAĠĠLIN.

ASTRONOMU

Ħadtli posti!

RAĠEL QARRIEQI
(b'nofs daħka)

Qed inżommhulek!

ASTRONOMU

Fejn se npoġġi jien?

RAĠEL QARRIEQ

Hemm wara hemm post.

ASTRONOMU
(b'sempliċità – mhux jakkuża)

Jien – jien fdajtek.

RAĠEL QARRIEQI
(daħka makakka.)

SKRIVAN

Dak l-istorbju! Irrid is-skiet! *(Pawsa.)* X'int tagħmel bilwieqfa int?

ASTRONOMU

Jekk jogħġbok, qed nistenna.

SKRIVAN

Poġġi bilqiegħda!

ASTRONOMU

Jekk ma jimpurtax, nippreferi...

SKRIVAN

Bilqiegħda f'postok! Żomm il-kju!

ASTRONOMU

Iva, iva. Grazzi...

RAĠEL QARRIEQI
(jidħak minn taħt il-taħt.)

ASTRONOMU

Ersaqli ftit, jimporta?

RAĠEL QARRIEQI
(jidħak.)

SKRIVAN

Int! Int hemm!

ASTRONOMU

Jien?...

SKRIVAN

Le, il-ħajbu! Int iva, x'inti tagħmel bilwieqfa?

ASTRONOMU

Għax...

SKRIVAN

Għalxejn nagħmlulkom il-bankijiet aħna? L-ewwel qabda tgergir u ittri fil-gazzetti għax inħallukom

tistennew bilwieqfa, imbagħad malli nagħtukom il-bankijiet kulħadd bilwieqfa! Din sfida! Sfida, hux hekk? Razza ta' anarkisti xewwiexa mawwisti marxisti kontroreazzjonarji faxxisti! Itlaqli 'l barra jekk trid toqgħod bilwieqfa!

ASTRONOMU

Imma... għax jien imissni.

SKRIVAN

Jien ngħid min imissu! Jew aħjar, il-Bidillu jgħid! Bidillu! Bidillu! Fejn ix-xjafek mar dak? U int mur stenna fil-kju, ma nerġax ngħidlek!

ASTRONOMU

Għax jekk jogħġbok, Sur Skrivan, ħaduli posti.

SKRIVAN

Ħadulu postu ħej, tarax! Ħalib ommok fi snienek int, tidher. Mur l-aħħar fil-kju jekk ħallejthom jeħdulek postok.

ASTRONOMU

Imma ħaduli posti għax qomt biex nagħlaqlek il-bieb – għalhekk.

SKRIVAN

Eh, issa se nibdew bl-insinwazzjonijiet, hux hekk! Mill-ewwel xammejtek jien! Itlaqli 'l barra! Barra!

L-IRĠIEL JISTENNEW FUQ IL-BANK JIDĦKU.

ASTRONOMU

Barra?...

SKRIVAN

Barra! Barra! Barra!

ASTRONOMU

Tridx ma tgħajjatx! Jien naf ngħajjat aktar minnek – jien! U biex qed tidħku intom, boloh?! Le ma nitlaqx 'il barra! Ili ġimgħa nistenna fuq dak il-bank – kissirt il-warrani nistenna! U issa tiġi int tkeċċini! Imma jien ma nitlaqx! Għandi dritt ninqeda – għandi dritt! Jekk – jekk tkeċċini nirrappurtak! Nirrappurtak, lilek u l-qagħaq u t-tejiet tiegħek b'kollox!

GĦAGĦA ĦIEMDA TA' BIŻA' U AMMIRAZZJONI MILL-IRĠIEL JISTENNEW.

PAWSA. SKIET PERFETT.

SKRIVAN

(bil-kwiet – kwiet wisq anzi)

Eh? Iva? Eh... iva? Tajjeb. Tajjeb ferm. Ersaq – ersaq 'l hawn... Sinjur. Int imissek u int tinqeda. Ersaq – ersaq, jekk jogħġbok. L-għodwa t-tajba, Sinjur. Fiex nista' nservik? Għidli, għidli.

ASTRONOMU

(suspettuż)

Eh... hawn... hawn għandi – jekk jogħġbok – għandi dil-karta...

SKRIVAN

(jaqtagħlu kliemu)

Skużani li dewwimtek, Sinjur. Kelli wisq x'nagħmel. Taf int, jien waħdi f'dan l-uffiċċju u mgħobbi bix-xogħol. Il-Prinċipal għandu x'jagħmel wisq – kont ngħidlek tgħaddi s'għandu kieku. Kien jieħu gost jaqdik hu nnifsu. Iżda tista' tgħid lili jekk trid, taf. Għidli, fiex nista' nservik? Jien għalhekk qiegħed, tafx.

ASTRONOMU

Għandi dil-karta. Bagħtu għalija. Naħseb li...

SKRIVAN

Imma fejn hi rasi llum?! Noffrilek kikkra te, Sinjur? Xi qagħqa wkoll? Bidillu! Kikkra te u qagħqa għas-Sinjur!...

ASTRONOMU

Le, le – m'hemmx għalfejn. Grazzi.

SKRIVAN

Le? Minnek jonqos, taf.

ASTRONOMU

Grazzi, aħjar le. Għandi dil-karta hawn iżda...

SKRIVAN

Eh iva, kont qed tgħidli. Ġib ħa nara.

TĦAXWIX TA' KARTA.

SKRIVAN

Eh, iva iva iva...

ASTRONOMU

Qaluli li sibtuli x-xogħol...

SKRIVAN

Iva, hekk hu tabilħaqq. Nifraħlek. Mela, ħa niċċekkjaw ftit... Isma', żgur ma tridx te u qagħqa hux?

ASTRONOMU

Grazzi, le.

SKRIVAN

Kif trid. Mela, fejn konna wasalna?

ASTRONOMU

Kont se tara r-reġistru. Tiċċekkja.

SKRIVAN

Iva, ir-reġistru. Naraw mela.

ĦOSS TA' REĠISTRU KBIR JINFETAĦ.

TĦAXWIX TA' TQALLIB TA' FOLJI.

SKRIVAN

X'inhu n-numru tiegħek?

ASTRONOMU

GS-3314001.

SKRIVAN

(iqalleb il-folji)

G – G – G… GL… GM… GP… GR… GT… GU… G, G, G,…

ASTRONOMU

Skużi. Skużi ftit..

SKRIVAN

Eh? Iva, għidli…

ASTRONOMU

Jekk jogħġbok, naħseb li qbiżtha: il-GS.

SKRIVAN

Qbiżtha? Tgħid? Iva, iva mela: hawn aħna: GS 3314001.

ASTRONOMU

Dik hi! Hi biss hemm f'dik il-folja!

SKRIVAN

Tassew hux. Ma nafx kif qbiżtha. Mela, hawn aħna. U din l-applikazzjoni tiegħek. Iva mela – int allura kont applikajt għax-xogħol ta'… ta'?…

ASTRONOMU

(ħerqan – f'nifs wieħed)

Astronomu Osservatur Temporanju mhux Uffiċjali maċ-Ċentru Nazzjonali ta' Stħarriġ Astronomiku Interplanetarju, Grad OO.X, fuq l-istabbilment mhux pensjonabbli!

SKRIVAN

...Abbli! Perfett! Tajjeb, Sur Astronomu, huwa pjaċir tiegħi li nifraħlek. L-applikazzjoni tiegħek ġiet aċċettata...

ASTRONOMU

Tassew!? Sa fl-aħħar!

SKRIVAN

Iva, sa fl-aħħar. Nifraħlek...

TISBITA TA' REĠISTRU JINGĦALAQ.

SKRIVAN

...Tajjeb mela – u issa għal liema xogħol ġdid tixtieq tapplika?

ASTRONOMU

Xogħol ġdid? Napplika?... Imma jien sibt xogħol!

SKRIVAN

Sibt? Kif inhi din?

ASTRONOMU

Sibt iva! Ta' Astronomu Osservatur Temporanju, Mhux Uffiċjali...

SKRIVAN

...U l-kumplament. Iva. Għal dak qed tgħid mela? Jiddispjaċini, imma naħseb li... Aħjar nerġa' niċċekkja ara. Se jkolli nerġa' niftaħ ir-reġistru.

FOLJI JITQALLBU.

SKRIVAN

...Iva, mela. Sewwa, sewwa. Tassew jiddispjaċini.

ASTRONOMU

Jaqaw?

SKRIVAN

Hawn jirriżulta li int sfajt illiċenzjat jumejn ilu minħabba ineffiċenza fil-qadi ta' dmirek, nuqqas ta' serjetà professjonali u ksur tal-kuntratt tax-xogħol!

ASTRONOMU

Illiċenzjat?! Imma jien, ħares ftit...

SKRIVAN

(bl-akbar gost)

Infatti diġà qed titressaq taħrika quddiem il-Qorti kontrik minħabba f'hekk! Xi jgħidli issa s-Sur Astronomu?

ASTRONOMU

Ma jistax ikun! Jien qas biss għadni dħalt għax-xogħol!...

SKRIVAN

Per l-appuntu! Int kellek tiġi dan l-uffiċċju b'dik il-karta ġimgħa ilu! Ġimgħa ilu!

ASTRONOMU

Imma jien ili ġimgħa hawn nistenna!

SKRIVAN

Tajba din! Mela għax ma ġejtx għandi mill-ewwel?!

ASTRONOMU

Kif stajt!? Kien hawn il-kjù!...

SKRIVAN

Missek ħsibt qabel mela. Il-qattusa għaġġelija qatt ma

jkollha ħrief zopop li jaslu tard u jieklu ħut jinten!

ASTRONOMU

Ma stajtx naħseb qabel! Dik il-karta ġejt niġri biha 'l hawn malli rċevejtha. Tort tiegħi sibt il-kju?

SKRIVAN

Ma jistax ikun. Aħna bgħatna għalik ġimagħtejn ilu.

ASTRONOMU

Kien hemm l-istrajk tal-posta. Domt ma rċevejtha!

SKRIVAN

Aħa! Tara kif ġejt fi kliemi! Tara fiex qed iġġibu ruħkom b'dal-qabda inkwiet li taqilgħu! Batu issa: ħaqqkom! Jalla dejjem hekk! M'għandkomx xi triduhom dawn l-istrajkijiet! Qed tħallu l-influwenza Ażjatika komunista tirbaħkom. Għax ma titgħallmux mill-Polonja, l-Ungerija, iċ-Ċekoslovakkja? Viva l-ħelsien! Abbasso l-anarkija! Viva d-demokrazija, il-burokrazija, il-megalomanija u l-apatija!

ASTRONOMU

Jiġifieri, jien tlift xogħli?

SKRIVAN

Per l-appuntu!

ASTRONOMU

Imma jien nipprotesta!

SKRIVAN

X'tagħmel? Se terġa'?!

ASTRONOMU

Nikkontesta! Nipprotesta u nikkontesta!

SKRIVAN

Jekk jogħġbok inħallu n-neoloġiżmi għal darb'oħra!

ASTRONOMU

Nipprotesta! Inressaq il-każ tiegħi quddiem l-awtoritajiet!

RAĠEL QARRIEQI
(jissuġerilu minn taħt l-ilsien)

Quddiem l-union.

ASTRONOMU

Iva, quddiem l-union inressqu!

RAĠEL QARRIEQI
(bħal qabel)

Niftħu inkjesta! Kummissjoni Indipendenti!

ASTRONOMU

U nikxfu kollox! Irrid Kummissjoni indipendenti! Ma tistgħux tkeċċuni qabel inkun dħalt għax-xogħol! Dan preċedent intollerabbli!

SKRIVAN

U dawn tiegħek huma sottiljezzi sindikali li jien ninjora għalkollox! Agħmel li jogħġbok!

RAĠEL QARRIEQI

Il-Qorti tal-Arbitraġġ – għidlu!

ASTRONOMU

Intellgħukom quddiem il-Qorti tal-Arbitraġġ! Mela x'taħsbu! Dak li nagħmlu!

RAĠEL QARRIEQI

Inkella nistrajkjaw! *(Jgħajjat bla ma jrid.)* Nistrajkjaw!

ASTRONOMU

Iva, nistrajkjaw! Nistrajkjaw ilkoll!

L-IRĠIEL L-OĦRA KOLLHA

Nistrajkjaw! Nist-rajk-jaw! Nist-rajk-jaw!

SKRIVAN

Silenzju! Silenzju qed ngħidilkom!

IL-KOR TA' "NIST-RAJK-JAW" JIEQAF MINNUFIH.

SKRIVAN

Iblah! Ma tistgħux tistrajkjaw jekk intom bla xogħol. Imma kemm intom boloh jaħasra. Isma' int, Astronomu, tridnix nagħtik parir?

ASTRONOMU

Parir?

SKRIVAN

Ta' ħabib. Xejn uffiċjali, naturalment. Qed ngħidlek kunfidenzjalment. U għax lilek taf. Int għax ma terġax tapplika?

ASTRONOMU

Napplika? Għall-istess xogħol?

SKRIVAN

Per l-appuntu! Dak li kien ħa x-xogħol minflokok diġà lliċenzjawh ukoll. U għadna ma rċevejna ebda applikazzjoni oħra.

ASTRONOMU

Għaliex illiċenzjawh?

SKRIVAN

Skadielu l-kuntratt. Bħala Astronomu Osservatur Temporanju Mhux Uffiċjali eċċetra, eċċetra, kellu x-xogħol li josserva l-eklissi totali tax-xemx li kellna l-ġimgħa li għaddiet. Xogħlu għamlu, lesta r-rapport u lliċenzjawh.

ASTRONOMU

U issa tridu ieħor?

SKRIVAN

Għall-eklissi li jmiss. Trid tapplika?

ASTRONOMU

Naħseb. Iva aħjar.

SKRIVAN

M'hawnx għalik!

ASTRONOMU

X'għandi nagħmel?

SKRIVAN

(jaqgħlaq r-reġistru b'tisbita aħħarija)

Mhux issa. Mhux hawn. …Next!!

ASTRONOMU

Mela meta? Fejn?

SKRIVAN

Fl-Uffiċċju tad-Dipartiment tal-Informazzjoni. … Min imissu!

ASTRONOMU

Grazzi. Insibhom hemm bħalissa, tgħid?

SKRIVAN

L-uffiċċji – iva.

ASTRONOMU

Ah – u l-uffiċjali?

SKRIVAN

Le, naturalment. Jinsabu fuq strajk. Iridu li huma wkoll ikollhom uffiċċji privati bħal ma għandhom l-uffiċjali tax-Xogħlijiet Pubbliċi.

ASTRONOMU

U meta se jispiċċa dan l-istrajk?

SKRIVAN

Mhux qabel jibdew il-vaganzi tas-sajf.

ASTRONOMU

Mela qabel Settembru ma nistax napplika żgur.

SKRIVAN

Lanqas wara. Beħsiebhom jingħaqdu fi strajk ta' simpatija minħabba t-tkeċċija tal-Astronomu Osservatur Temporanju Mhux Uffiċjali maċ-Ċentru ta' Stħarriġ Astronomiku Interplanetarju, Grad OO.X fuq l-istabbilment mhux pensjonabbli li tkeċċa l-ġimgħa li għaddiet. L-astronomu tkeċċa mhux istabbilment, naturament.

ASTRONOMU

Trid tgħid, se jistrajkjaw... minħabba fija?!

SKRIVAN

Per l-appuntu! Ikolli ngħid għandek xi ħbieb int, eh? Xi rjus kbar jimbuttawk, hux hekk, eh?

ASTRONOMU

Min, jien?

SKRIVAN

Tilgħabha tal-innoċenti, hux?

ASTRONOMU

Naħliflek. Imma għidli ftit – meta se jintemm dan l-istrajk – dan l-istrajk minħabba fija?!

SKRIVAN

M'intix se tgerger issa fuq kollox, hux hekk?! Imissek tkun grat lejn sħabek! Kemm hawn bħalek li jixtiequ jkunu jistgħu jgħidu li kellhom il-ġieħ li nqala' strajk minħabba fihom, speċjalment meta jmorru lura d-dar bla paga f'idejhom!

ASTRONOMU

Naf – napprezza l-vantaġġi tal-qagħda tiegħi. Biss nixtieq kieku nkun naf meta se jidħlu mill-istrajk biex inkun nista' nerġa' napplika.

SKRIVAN

Jidħlu meta l-jeddijiet tiegħek ikunu rikonoxxuti – jiġifieri fi ftit kliem, meta tingħaraf l-inġustizzja krudili u viljakka li saret miegħek minn din is-soċjetà dekadenti psewdo-demokratika li qed titmexxa minn nukleu ristrett iżda setgħan ta' zionisti kapitalisti li jaħsbu biss għal xawwathom u jkażbru u jinjoraw kompletament il-bżonnijiet u d-drittijiet elementari tal-proletarjat imkażbar u maħqur minn żmien il-Griegi sa daż-żminijiet atomiċi, imħassra, progressisti u materjali tal-lum!

ASTRONOMU

Jiġifieri meta jien nikseb lura x-xogħol tiegħi, hux hekk?

SKRIVAN

Eh – iva, dażgur. Pressapoko.

ASTRONOMU

Imma kif nista' nikseb lura xogħli qabel huma jerġgħu jidħlu għax-xogħol jekk huma ma jidħlux għax-xogħol biex jiena nieħu l-formola biex napplika għax-xogħol u nerġa' nikseb il-post tiegħi?!

SKRIVAN

Raġunament mhux għalkollox ta' min jiskartah. Biss jeħtieġ iżżomm quddiem għajnejk li l-mexxejja tal-ħaddiema qed jiġġieldu għal punt ta' prinċipju...

ASTRONOMU

Ħsibthom qed jiġġieldu għalija.

SKRIVAN

...Punt ta' prinċipju sagrosant li għalih jeħtieġ tbatu

kull tbatija, issofru kull inġurja. Punt sagrosant dan tagħkom, li ebda pressjoni jew repressjoni, politika jew ekonomika m'għandha ġġagħalkom iċċedu. U jekk stess iċċedu minħabba li n-nisa tad-dar jiddejqu jarawkom ma' wiċċhom kuljum, jekk stess iċċedu minħabba dis-sikkatura infra-konjugali – jekk stess iċċedu! – tagħmlu dan minn barra biss, iżda minn ġewwa, fil-fond ta' qalbkom, ma tbaxxu raskom qatt!

ASTRONOMU

(ma kienx qed jisma' – imħasseb)

Eh, iva iva... Imma allura ma tafx kemm jista' jdum dan l-istrajk?

SKRIVAN

Dawn mhumiex affarijiet ta' għaġla. Jekk il-pajjiż isofri ekonomikament mhijiex raġuni għala għandu jieqaf strajk!

ASTRONOMU

Imma allura din l-applikazzjoni tiegħi meta nista' nagħmilha?

SKRIVAN

Tħabbilx rasek. M'hemmx għaġla. Il-post ta' Astronomu Osservatur Temporanju eċċetra eċċetra mhux miftiehem li jimtela qabel l-eklissi totali tax-xemx li jmiss – mhux qabel żgur.

ASTRONOMU

Imma jekk m'iniex sejjer imqarraq, l-eklissi li jmiss tiġi...

SKRIVAN

Eżattament fit-tletin ta' Frar, elf disa' mija u disgħa u disgħin, fit-tlieta u nofs u ħamsa.

ASTRONOMU

Ħsibtu jien. L-għodwa t-tajba.

SKRIVAN

Eh? Fejn sejjer?!

ASTRONOMU

Sejjer. Ma naħsibx li nista' nistenna sal-eklissi li jmiss...

SKRIVAN

Imma dan?!... Ejja 'l hawn! Trid tgħid li qtajt qalbek? Ma tridx terġa' tapplika?

ASTRONOMU

Ma nistax inkompli nistenna – dejjem nistenna.

SKRIVAN

Ċiss! Mur obsor! Ma jistax jistenna s-Sinjurun, ħej! U għal nies bla sinsla bħalek imbagħad isiru l-istrajkijiet! Ħaddiema bħalek huma l-kankru tas-soċjetà. Din it-tolleranza kollha tal-lum hija intollerabbli! – Stenna hemm u tiċċaqlaqx!

ASTRONOMU

Jekk m'għandek xejn iżjed xi tgħidli, jiena sejjer...

SKRIVAN

Għandi, mela m'għandix – stenna għedtlek! Hawn dal-ktieb tax-xogħol u dil-karta, insejthom?

ASTRONOMU

M'għandix bżonnhom iżjed naħseb.

SKRIVAN

Iva, mela kif, issuppervja – dak li jonqos! Ejja 'l hawn qed ngħidlek. Għad trid tgħaddi l-uffiċċju l-ieħor biex tħallas il-bolli ta' dil-ġimgħa.

ASTRONOMU

M'iniex se nħallashom iżjed.

SKRIVAN

Kif? Trid tgħid – trid li ismek jinqata’ mir-reġistru?

ASTRONOMU

Agħmlu intom.

SKRIVAN

Naqtgħulek ismek?! Biex imbagħad wara ftit terġa’ tiġi titkarrab biex terġa’ tirreġistra!

ASTRONOMU

Ma niġix lura.

SKRIVAN

Issa tgħid hekk. Taf x’se titlef, hux? Ma jkollok ebda benefiċċju, ebda sussidju mbagħad, tafx. U jekk wara toqgħod tiġi quddiem wiċċi tagħmilli dak il-wiċċ ta’ ħniena...

ASTRONOMU

Għedtlek ma niġix...

SKRIVAN

Tajjeb mela – naqtgħulu ismu mir-reġistru la jrid hekk is-Sinjur. Arah moqdi. ’Tini l-karta tal-identità.

ASTRONOMU

Hawn. X’se tagħmel biha?

SKRIVAN

Irrid inkun naf lil min se naqta’ mir-reġistru u lil min mhux se naqta’, mhux hekk? Ġib ’l hawn. Hmm. Dar-ritratt – dan int? Ma jixbhek xejn!

ASTRONOMU

Kont żgħir dak iż-żmien.

SKRIVAN

U bla nuċċali?

ASTRONOMU

Dak għamiltu wara. Sibt li kont mijopiku.

SKRIVAN

Għandek id-daqna issa wkoll.

ASTRONOMU

Il-leħja. Kibritli kemm domt nistenna fuq dak il-bank.

SKRIVAN

Hi jaħasra – miskin! Hux hekk tridni ngħid? Issa wkoll bil-leħja tinqdew biex turu kemm qed jaħqrukom. Imsieken! Tridu tagħmlu minn kollox biex turu lilna f'dawl ikrah – dik hi! Għalhekk tkabbru l-leħja – ilkoll kemm intom – għalhekk biss! Mil-lum 'il quddiem kull min jidher quddiemi jrid iġib miegħu mus tal-leħja. Qed tisimgħuni hux? Hawn fejn se naslu?! Qiskom vagabondi sirtu. Mil-lum 'il quddiem ma nirċevix aktar quddiem wiċċi karfa diżutli u mċewlħa bħalkom!

ASTRONOMU

Jien kieku ġibt wieħed.

SKRIVAN

Xiex?

ASTRONOMU

Mus tal-leħja. Dan ara – ftit imsadda x-xafra vera, imma għadha taqta' naħseb. Ara...

SKRIVAN

Dak! Neħħih minn idejk! Ar'hemm – kont se tħanxarhieli! Neħħi minn idejk qed ngħidlek! Neħħih!

ASTRONOMU

Imma int għedtli...

SKRIVAN

Neħħih! Naf x'għedtlek – naf mela le! Vagabondi

ruffjani l'intom! Baqax issa! Anki bl-imwies bdejtu ġejjin hawn! Ilek ġimgħa mela b'dak il-mus moħbi fil-but, hux hekk? Għalfejn ġibtu dak – eh, għalfejn? X'kont se tagħmel bih? X'intenzjoni kellek?

ASTRONOMU

Inqaxxar il-leħja kulma ridt. Ma sibtx ilma iżda. Ma stajtx.

SKRIVAN

Ħa! Skuża sabiħa! Mus tal-leħja ġabu biex iqaxxar il-leħja tarax! Ħsibt li se tbellagħli r-ross bil-labra, bħalek int?! Qarrieqa! Naf – naf għalfejn ġibtu dak il-mus! Imma mil-lum 'il quddiem ara nara mus ieħor hawn ġew, qed tisimgħuni?!

RAĠEL QARRIEQI

X'nagħmlu għal-leħja mela, Sinjur?

SKRIVAN

Ġibu *electric shaver.* Dak li tagħmlu!

ASTRONOMU

Iva, *electric shaver* tajba kieku. Zijuwi għandu waħda. Imma dak jaħdem mal-Gvern. Meta jasal għall-pensjoni forsi jbigħhieli *second hand...*

SKRIVAN

Naqtgħuha u eħlisni. Dawk il-karti li tajtni se nżommhom. Ngħidhielek ċar u tond li għandi d-dubji serjissimi tiegħi fuqek, Sur Astronomu. Ir-ritratt fuq dil-karta ma jixbhekx, ibda biex...

ASTRONOMU

Imma dak jien kont!

SKRIVAN

Int qed tgħidu. Wara kollox ma nistax nifhem kif int

trid tinqata' mis-servizzi soċjali tagħna. Din qatt ma smajtha! Inkredibbli! Lanqas li kont xi baħnan int! Imma le – inti baħnan m'intix – anzi! Int karattru altament suspettabbli. U taf x'qed naħseb? Ma tafx? Ngħidlek. Qed naħseb li int m'intix dan tar-ritratt fuq dil-karta! Għall-kuntrarju, int trid tagħmel azzjoni ħażina li dan l-individwu billi tippersonifikah u tagħmel minn kollox biex ismu jinqata' minn fuq ir-reġistru tagħna!

ASTRONOMU

Le, jien...

SKRIVAN

...Bi tpattija – għira jew ma nafx xiex – imma dak li trid tagħmel! Vendetta b'malizzja maħsuba minn qabel – delitt...

ASTRONOMU

Le! Jien qatt m'għaddieli minn moħħi li nqarraq b'ħadd! Irrid ngħid – dak ir-ritratt kien tiegħi...

SKRIVAN

Kien! Jiġifieri m'għadux!

ASTRONOMU

Kien meta ħadtu rrid ngħid! Dak ir-ritratt – dak ir-ritratt tiegħi ta' ħmistax-il sena ilu. Kont għadni żagħżugħ dak iż-żmien – kont nittama, kont kuntent nistenna... dak iż-żmien... wara nbdilt – sirt kif sirt. Iva, dak kont jien. Imma issa rrid li ismi jitneħħa mir-reġistru! Qaċċtuh minn hemm! Ma rrid ikolli xejn aktar x'naqsam ma' dan l-uffiċċju! M'għadx għandi tama fih! Iva, nistqarr quddiem kulħadd tlift kull fiduċja – kull tama fikom!

SKRIVAN

Itlaqhom hemm dawk il-karti! Sewwa ħsibt jien! Mill-

ewwel għokritni għajni minnek! Mela la trid taf, jien qatt ma kelli fiduċja fik! Itlaqhom hemm qed ngħidlek! Dawk id-dokumenti mhux tiegħek!

ASTRONOMU

Tiegħi u neħodhom!

SKRIVAN

Tajjeb! Mela jien mhux se naqtgħek mir-reġistru!

ASTRONOMU

Ikollok taqtagħni!

SKRIVAN

Le! Le, le u le! Hemm tibqa' – magħna. Trid jew ma tridx!

ASTRONOMU

Agħmlu intom, wara kollox. Jien għalija m'għad għandi ebda rbit magħkom. Ma nagħrafx l-awtorità tagħkom fuqi! Jien sejjer.

SKRIVAN

Mur, mur. taħseb li inti aħjar mill-oħrajn, int? Hawn eluf bħalek! Miljuni! Dawk iżda kollha jikkuntentaw ruħhom jiffirmaw isimhom fuq reġistru u jistennew. Int le ħej! Int *special!* Imma xejn taħseb li se nibkuk! Li se tbeżżagħna! Xejn taħseb li billi tinqata' mir-reġistru se tkun tista' tfendi għal rasek aħjar!

ASTRONOMU

Tal-anqas inkun ħieles!

SKRIVAN

Ħieles! *(Jidħak.)* Ħieles! Smajtuha din/! Ħieles qal!

L-IRĠIEL L-OĦRA JIDĦKU MIEGĦU.

SKRIVAN

(jieqaf mid-daħk)

Silenzju! Basta! Biex qed tiddieħku, intom? Din ħaġa serja! Gravi! Ieqfu qed ngħidilkom! Se nsejjaħ lill-Bidillu jitfagħkom ’il barra! Silenzju!

JAQA’ S-SKIET.

BIEB JITBEXXAQ.

SKRIVAN

Bidillu! Idħol minn hemm! X’int tistaħba wara l-bieb?

BIDILLU

Ħsibtek sejjaħtli, Sur Skrivan.

SKRIVAN

Ilek taħsibha! Itfagħli ’l dak ’il barra issa li qiegħed hawn.

BIDILLU

Lil dan hux? Imxi int.

ASTRONOMU

Sejjer. M’hemmx għalfejn timbotta.

BIDILLU

Ċaqlaq mela. U ara kif titkellem quddiem is-Sur Skrivan. Imissek tistħi, raġel bħalek! Għax ma tmurx tfittex ix-xogħol – tipprova taqla’ biċċa ħobż onesta bil-għaraq ta’ ġbinek?

BIEB JINFETAĦ.

ĦSEJJES TA’ TRAFFIKU.

BIDILLU

Mur u rabbi l-għaqal.

BIEB JINGĦALAQ.

BIDILLU

Puu għalih, qas biss isellem ma jindenja ruħu!

SKRIVAN

Għal-lum daqshekk! Agħlaq il-bieb, Bidillu.

RAĠEL QARRIEQI

Imma Sur Skrivan, għadhom qas daqqu l-ħdax.

SKRIVAN

Fuq l-arloġġ tiegħi nofsinhar!

RAĠEL QARRIEQ

Skużani, mhux għax irrid immerik, iżda naħseb li għandek 'il quddiem. Fuq tiegħi il-ħdax, Sur Skrivan.

SKRIVAN

Qed ngħidlek daqq nofsinhar! Kemm xtrajtu tiegħek wara kollox?

RAĠEL QARRIEQI

L-arloġġ? Żewġ liri.

SKRIVAN

Ħa! U minn fuq il-Monti jkolli ngħid!?

RAĠEL QARRIEQI

Eeh.

SKRIVAN

Ħsibtu jien! L-arloġġ tiegħi tad-deheb tal-24 karat, għandu l-kalendarju inkorporat, huwa *shockproof* u *anti-magnetic* u kelli nħallas paga ta' xahrejn biex xtrajtu! Bilfors nofsinhar mela! Agħlaq dawk il-purtelli, Bidillu.

BIDILLU

Iva, Sinjur. Ravjul għandna għall-ikel, hux Sur Skrivan? *Bon appetit!*

SKRIVAN

Grazzi. Jiena sejjer.

RAĠEL QARRIEQI

Ma tistax iżżommulek għas-sħana r-ravjul il-mara, hux Sur Skrivan? Kemm teħles lili...

SKRIVAN

Kemm int fitt! Ir-ravjul m'għandux x'jaqsam! Saħħa!

BOMBA TISPLODI FIL-QRIB.

ĦĠIEĠ JINKISER.

GĦAGĦA TAN-NIES FIT-TRIQ.

SKRIVAN

(iqaħqaħ, fgat bit-trab u d-duħħan)

X'inhi diż-żiffa?! Agħlqu dak il-bieb!

BIDILLU

(jisgħol fgat)

Il-bieb magħluq, Sur Skrivan. Il-ħġieġ tiegħu li m'għadux hemm.

SKRIVAN

Fejn mar?

BIDILLU

Inkiser. Jalla daħlitx xi biċċa f'għajnejja x-xellugija.

RAĠEL QARRIEQI

(jokrob)

Skużani, Sur Skrivan. Naħseb li jien ukoll għandi xi *splinter* ġewwa moħħi. Naħseb li qed immut...

SKRIVAN

Stajt għedtli mill-ewwel! Għalfejn qed iżżommni bil-kliem mela?

L-GĦAGĦA FIT-TRIQ TIŻDIED.

ĦSEJJES TA' SIRENI, AMBULANZI, 'FIRE-ENGINES', MUTURI TAL-PULIZIJA EĊĊ.

SKRIVAN

It-traffiku qed jiżdied. Jaqaw nofsinhar, Bidillu?

RAĠEL QARRIEQI
(dejjem jokrob)

Għadhom il-ħdax.

SKRIVAN

Mhux lilek għedt! Ma kontx se tmut int?

BIDILLU

Min jaf ġarax xi ħaġa?

SKRIVAN

Hemm barra?

BIDILLU

Ħa nittawwal ħa.

SKRIVAN

Agħlaq il-bieb warajk...

BIEB JINFETAĦ – L-GĦAGĦA FIT-TRIQ TIŻDIED.

SKRIVAN

...Imma lil min tgħid!?

PAWSA.

IL-BIEB JINGĦALAQ.

TONQOS L-GĦAGĦA.

BIDILLU
(jokrob u jilheġ)

Ix-xjaten jeħduhom! Ma tista' tafda 'l ħadd!

SKRIVAN

X'inqala'?

BIDILLU

Kelli r-rota hawn ħdejn il-bieb serquhieli – dik hi!

SKRIVAN

Għalhekk dil-ħamba kollha?

BIDILLU

Serquhieli! (*Ikompli – jagħti l-aħbar bla ebda importanza jew interess.)* Il-Palazz tal-Ġustizzja m'għadux hemm lanqas. Iġġarraf kollu u sar irmied. Xi splużjoni qed jgħidu.

SKRIVAN
(mgħaddab)

Ma tistax tmur tirrapporta s-serqa tar-rota mela!

BIDILLU

Ma nafx jien! Mhux għalhekk nirrabja! Kien kollox ippjanat minn qabel!

SKRIVAN

Imma dan kif serquhielek? Ma kinetx maqfula bil-katnazz mal-gradilja tal-kantina?

BIDILLU

Lanqas il-katina ma ħallew! Taret bl-isplużjoni u jekk

rajt sew kien hemm xi nofs tużżana nies mirduma taħt il-ġebel. Jalla hux qegħdin imutu. U hawn, ara, dan wieħed minnhom ikolli ngħid, dan li ġej...

RAĠEL QED IMUT

Jekk jogħġobkom, għinuni. Qed immut.

SKRIVAN

Int ukoll! Agħlaq dak il-bieb!

RAĠEL QED IMUT

Qed immut.

SKRIVAN

Dan uffiċċju tax-xogħol, mhux sptar! Barra dan nofsinhar diġà daqq. Ejja għada!

RAĠEL QED IMUT

Ma nafx inkunx nista'...

SKRIVAN

Tippruvax tappella għall-ħniena tiegħi! Issa drajtkom, dejjem titkarrbu. Ejja għada għedtlek. ...Le, le, le toqgħodli xejn bilqiegħda fuq l-għatba – hawn biżżejjed fil-kju!

RAĠEL QED IMUT

Skużani, għandek raġun. L-għodwa t-tajba.

SKRIVAN

Saħħa!

BIDILLU

Isma' ħabib, għalli jista' jkun ma rajtx xi rota ħamra li kien hemm ħdejn?...

BIEB JINSTABAT.

BIDILLU

Telaq! Seta' qal xi ħaġa wkoll – ma kienx se jaqagħlu lsienu! Seta' wieġeb!

SKRIVAN

Ma jafux x'inhi kreanza. Dik hi. *(Pawsa qasira.)* Ma stajtx inżommu hawn, mhux hekk?

BIDILLU

...Jew – ma kienx se jaqagħlu lsienu.

SKRIVAN

Għax ma jaħsbux qabel, dak li nixtieq naf! Kulħadd iħalli għall-aħħar. U jekk irid imut wara kollox missu mar id-Dipartiment tas-Saħħa – mhux hawn!

QANPIENA TA' 'FIRE-ENGINE' ĠĠENĠEL.

SKRIVAN

Qed tara bħali, Bidillu? Donnu hawn aktar dawl. Tgħid nofsinhar?

BIDILLU

Le, dak il-bini ta' faċċata li qed jinħaraq.

SKRIVAN

Nispera li qed iżżommhomli fis-sħana l-mara.

BIDILLU

Ir-ravjul?

SKRIVAN

U l-braġoli. Imma dan m'għandux x'jaqsam. Jien xorta f'nofsinhar irrid noħroġ minn hawn. Id-direttiva tal-union tgħid li m'hemmx xogħol bis-sahra, speċjalment fis-sajf.

BIDILLU

Ilbieraħ kien l-Għid.

SKRIVAN

M'għandux x'jaqsam. Jiena sejjer. Fejn hu l-bieb?

BIDILLU

Ikollok toħroġ minn ta' wara. Il-faċċata ta' quddiemna ħuġġieġa waħda.

SKRIVAN

L-għodwa t-tajba.

BIDILLU

Saħħa, Sur Skrivan. Eh, għal għada – kafè bil-ħalib jew te?

SKRIVAN

Te – mhux tat-*tea-bags* imma.

BIDILLU

Tal-kwart, hux hekk?

SKRIVAN

Tinsiex il-qagħaq.

BIDILLU

Erbgħa, bħas-soltu. Taħseb xejn, ma ninsiex. Saħħa, Sinjur.

SKRIVAN
(indeċiż)

Ehmm... eh, saħħa... Kont sejjer jien, hux?

BIDILLU

Isma', qed naħseb u ngħid kieku tgħaddi minn fuq il-bjut forsi tasal fil-ħin tal-ikel id-dar.

SKRIVAN

Grazzi tal-idea, iżda għandi l-karozza wara l-kantuniera.

BIDILLU

Imma b'dat-traffiku kollu żgur tasal tard illum. Ara ftit.

ĦĠIEĠA TINKISER.

BIDILLU

Skużani, Sur Skrivan. B'din għajni x-xellugija ma qed nara xejn. Ħsibt li ma kienx baqa' ħġieġ fit-tieqa.

SKRIVAN

Kissirt l-unika waħda li kien baqa'.

BIDILLU

Ma rajthiex. It-trasparenza tqarraq – li ma daħħaltx rasi minn ġo fiha ma kontx nintebaħ.

SKRIVAN

L-aqwa li issa nistgħu naraw.

BIDILLU

Iva, hemm ħares. Hemm kien il-Palazz tal-Ġustizzja.

SKRIVAN

Ma nistax nara. Iċ-ċpar.

BIDILLU

Le, Sinjur, dak duħħan.

SKRIVAN

Grazzi. Xorta ma nistax nara. Fejn għedt li kien il-Palazz tal-Ġustizzja?

BIDILLU

Hemm.

SKRIVAN

Ma nistax narah.

BIDILLU

Appuntu – mhux hemm. Splodieh xi ħadd.

SKRIVAN

Għalhekk dat-traffiku?

BIDILLU

It-toroq kollha ġġammjati.

SKRIVAN

U jien kif se nasal id-dar? Splużjoni kien jonqos! Imma kif ħadd ma baqagħlu sens ta' proporzjon! Mhux biżżejjed dojoq it-toroq! Fejn hija l-pulizija? Tat-traffic x'inhuma jagħmlu? Dawk il-karozzi kollha pparkjati u l-oħrajn għaddejjin *wrong side* – għax ma jwaħħlulhomx multa!? Fiex se naslu nixtieq naf! Min tahom il-liċenzja!? Min?!...

BIDILLU

Ħares – hemm dak ir-raġel qed jipprova jaqsam it-triq.

SKRIVAN

U lanqas jindenja ruħu juża *ż-zebra-crossing!*

BIDILLU

Jidher mgħaġġel.

SKRIVAN

Qed iħaffef kieku.

BIDILLU

Jiġri! U jlebbet!

SKRIVAN

Jew jaħrab? *(Kemxejn inkwetat.)* Hemm dawk donnhom qed jiġru warajh.

BIDILLU

Tgħid għamel xi ħaġa?

SKRIVAN

Forsi waqgħetlu xi ħaġa mill-but jew tilef xi ħaġa u dawk qed jiġru warajh biex irodduhielu.

BIDILLU

Karità Kristjana, bħal speċi.

SKRIVAN

Eh, bħal speċi.

BIDILLU

Ma mmerikx. Kollox jista' jkun. Biss ikolli ngħid dak għamel xi ħaġa u qed jiġru warajh biex ipattuhielu. Ħares! Waqfu issa. M'għadhomx jiġru warajh. Qed jgħollu jdejhom!...

SKRIVAN
(beżgħan)

Hemm x'għandhom f'idejhom?

BIDILLU

Qed jimmiraw!

SKRIVAN

U hu wkoll. X'se jagħmlu?

ĦSEJJES TA' SPARATURI.

SKRIVAN

Waqfu?

BIDILLU

Dak tal-ewwel reġa' qabad jiġri.

SKRIVAN

Tnejn mill-oħrajn baqgħu mimdudin fl-art. Tgħid għejew?

BIDILLU

Jew feruti.

SKRIVAN

Jista' jkun mietu wkoll. Ħemm għadira ħmura ġmielha.

BIDILLU

Demm! – Ħares, ġej 'l hawn!

SKRIVAN

Min?

BIDILLU

Hemm arah! Dak li qed jiġri quddiem! 'L hawn ġej!

SKRIVAN

U għandu d-daqna!

BIDILLU

U n-nuċċali!

SKRIVAN

U fuq kollox għadu ġej 'l hawn! Agħlaq dik it-tieqa!

BIDILLU

Għalfejn, la m'hemmx ħġieġ?...

SKRIVAN

X'se nagħmlu?! *(Imwerwer.)* X'ser naqbdu nagħmlu?!

BIDILLU

Rana issa!

SKRIVAN

Magħmula tiegħi!

BIDILLU

Qed ixejjer.

SKRIVAN

Ixejjer lilek?

BIDILLU

Jew lilek!

SKRIVAN

Ma jistax ikun! Jien ma nafux! Qatt ma rajtu f'għomri. Bilfors li lilek qed ixejjer.

BIDILLU

Jixbah xi ftit lill-Astronomu.

SKRIVAN

Taħseb? Qas itih lemħa! Dak kellu bagalja meta ħareġ minn hawn.

BIDILLU

U issa m'għandux. Tgħid x'għamel biha?

SKRIVAN

Reġa' qed ixejjirlek!

BIDILLU

U b'żewġ ponnijiet issa! Imma jkolli ngħid lilek qed ixejjer.

SKRIVAN

Lilek! Stenn!... X'se jagħmel?! Le!

BIDILLU

Attent! Baxxi rasek!

ĦĠIEĠA TINKISER.

SKRIVAN

X'ġara? Mar?

BIDILLU

Baqa' għaddej. Daħal ġo bieb.

SKRIVAN

Għalfejn xħettni fl-art? Kien hemm għalfejn tippanikja?! Għalfejn dawn l-isteriżmi?! Għalfejn?!

BIDILLU

Ara x'hawn. B'din kissirha l-ħġieġa.

SKRIVAN

Ma kienx hemm ħġieġ! Ma kienx baqa'!

BIDILLU

Għedtlek, it-trasparenza tqarraq. Ċiss, ara x'waddablek!

SKRIVAN

Waddab? Forsi waqagħlu mill-but.

BIDILLU

Waddabhulek. Għamiltlu xi ħaġa inti?

SKRIVAN

Lilek waddbu. Dal-mus mhux ġdid għalija.

BIDILLU

Imsaddad. Forsi m'għadx għandu bżonnu.

SKRIVAN

U għal-leħja kif se jagħmel?

BIDILLU

Forsi mhux se jqaxxarha aktar.

SKRIVAN

Jew forsi ddobba *electric shaver.* Mietlu zijuh.

BIDILLU

Bilħaqq, issa li qed niġi fiha – taf fejn mar dak?

SKRIVAN

Min?

BIDILLU

Nestu tad-daqna.

SKRIVAN

M'għedtx li daħal ġo xi bieb?

BIDILLU

Hekk hu. Daħal mill-bieb tal-Uffiċċju tax-Xogħol.

SKRIVAN

Tajjeb! Tajjeb – forsi sejjer jirreġistra għax-xogħol... Eh! Kif!? X'għedt-fejn-min?! Il-bieb ta' hawn?!

BIDILLU

Hekk deherli.

SKRIVAN

Ma jistax ikun! Ftit ilu għedtli li mill-bieb ma tistax tgħaddi minħabba l-ħruq ta' faċċata!

BIDILLU

Qabel daħal xeħet fuqu libsa tal-asbestos kontra n-nar u libes maskra tal-gass.

SKRIVAN

Hawn ġej mela! Hawn!

BIDILLU

U l-oħrajn daħlu jiġru warajh ukoll...

SPARATURI FIL-QRIB.

SKRIVAN

Dawk – dawk faqqaturi?

BIDILLU

Baqgħalha ftit il-festa tar-raħal.

AKTAR SPARATURI.

SKRIVAN

Eh, Bidillu, ma taħsibx li… Irrid ngħid, wara l-iskrivanija tiegħi wieħed jista' jidħol… jistrieħ sew, mhux hekk?

BIDILLU

Hemm fejn jidħlu tnejn?

SKRIVAN

Kienu staħbew warajha d-deputati kollha tal-Gvern, inkluża l-Oppożizzjoni.

BIDILLU

Idea tajba. Ftit mistrieħ wara x-xogħol jagħmel tajjeb. Speċjalment meta jidħollok fl-uffiċċju xi raġel bid-daqna u b'intenzjonijiet xejn amikevoli…

SPARATURI FIL-QRIB.

BIDILLU

…Naħseb dan hu!

SKRIVAN

Waslu! Iġri!

BIDILLU

Żul min-nofs! Ar'hemm!

ĦSEJJES TA' ĠIRI, XI SIĠĠU JINQALEB.

KONFLAGRAZZJONI TA' SPARATURI FIL-KAMRA – SPARAR TA' PISTOLI, 'MACHINE-GUNS', SPLUŻJONI TA' XI 'HAND GRENADE'.

SKRIVAN
(jokrob)

Meta nispiċċa nistrieħ hawn taħt beħsiebni nirrappurtak, Bidillu. Kellek tħalli l-preċedenza lili!

BIDILLU

Imma jien dħalt qablek, Sur Skrivan, biex infarfarlek xi ftit mill-għabra, għalhekk.

SKRIVAN

Kien jeħtieġlek tisfrundali l-istonku biex tfarfar l-għabra?! U x'int iddeffisli fis-sinsla ta' dahri issa!?

BIDILLU

Skużani, Sur Skrivan, dik irkoppti.

L-ISTORBJU TA' SPARAR FL-AQWA TIEGĦU.

BIDILLU

Ikolli ngħid qed jiġri xi ħaġa hemm ġew.

SKRIVAN

Ajma! Din ir-raba' darba li rfist fuq żaqqi biex tittawwal. Ta' din għad trid tpattiha!

IL-ĦSEJJES JONQSU SA MA JISPIĊĊAW FIX-XEJN.

SKIET.

BIDILLU

Naħseb li issa... iva, telqu. Tista' toħroġ issa, Sur Skrivan. *Raiders past.*

ĦSEJJES SA MA L-ISKRIVAN U L-BIDILLU JOĦORĠU MINN TAĦT L-ISKRIVANIJA.

SKRIVAN
(jilheġ u jnewwaħ)

Ajma dahri! Uuħ!

BIDILLU

Bil-mod, bil-mod, Sur Skrivan, ara se tirfes lil dak.

SKRIVAN

Iżul min-nofs jekk ma jridnix nirfsu! Ajma! Min hu dak wara kollox?

BIDILLU

Min kien ridt tgħid. Għandu uniformi kieku. Tgħid pulizija?

SKRIVAN

Dak liebes l-aħmar, mhux il-blu.

BIDILLU

Ma niskantax kinetx blu qabel iċċappset dik l-uniformi.

SKRIVAN
(jokrob)

Ajma jaħasra, mifluġ jien! Spiċċajt! Ara meta nerġa' niġi ma nsibx dal-kaos kollu, Bidillu. Jiena sejjer. Fejn hu l-kappell?

BIDILLU

Hawn, Sinjur. L-għodwa t-tajba. Dwar it-te għal għada?...

SKRIVAN

Te tal-kwart, mhux tat-*tea-bags.* U tinsiex il-qagħaq. Iżda le – għal għada m'hemmx għalfejn. Ma naħsibx li niġi. Nieħu ġimgħa *sick-leave.* Ilu jgħidli t-tabib li qed naħdem wisq. U l-mara wkoll. U fuq kollox tridni nbajjad id-dar għat-tieġ tagħna. Ma naħsibx li niġi għada le.

BIDILLU

Imma allura dwar il-qagħaq, Sinjur...

SKRIVAN

Tieġ privat se jkun – m'hemmx bżonn ħelu.

BIDILLU

Le, ridt ngħid il-qagħaq tal-uffiċċju, Sur Skrivan. Taf li xtrajna tużżana lbieraħ – iffrankajna tliet ħabbiet fuq kull waħda. Dnub jintremew.

SKRIVAN

Żommhom sakemm nerġa' niġi.

BIDILLU

Imma jilħqu jinxfu, Sinjur!

SKRIVAN

Mhux għalija rridhom. Fil-Milied nibgħathom donazzjoni lil xi istitut. Jeħtieġ li f'dawn il-jiem ta' hena u paċi jgawdi kulħadd.

BIDILLU

Tabilħaqq. Issa nieħu ħsieb jien.

SKRIVAN

Imma l-irċevuta rridha f'ismi.

BIDILLU

Tiħux ħsieb.

SKRIVAN

Anzi ara, l-aħjar li jibagħtuhieli bil-posta l-irċevuta. Posta reġistrata. Ma jimpurtax tasal tard minħabba xi strajk. L-aqwa li tasalli. Basta jibagħtuli wkoll kartolina ta' xewqat tajba.

BIDILLU

Għall-Milied?

SKRIVAN

U l-Ewwel tas-Sena.

BIDILLU

U għall-Epifanija le?

SKRIVAN

Jekk jidhrilhom li jkun xieraq, għala le? Wara kollox rawha qalbi. Tinsiex tibgħathom.

BIDILLU

Ma ninsiex, Sur Skrivan. Int qalbek tad-deheb tabilħaqq.

SKRIVAN

Hekk dejjem tgħidli l-mara. Jiena sejjer. Qis li ma nsib xejn minn dan l-imbarazz meta niġi. Tħallinix nerġa' nirrappurtak.

BIDILLU

Le. Saħħa, Sinjur. *(Pawsa.)* Qed tistenna xi ħaġa, Sur Skrivan?

SKRIVAN

Nistenna? *(Imħasseb – jipprova jqum fuq tiegħu)* Le, le. Sejjer. Eh – ittawwal ftit kif inhu t-traffiku, Bidillu.

PAWSA QASIRA. ĦORNIJIET TA' KAROZZI.

BIDILLU

Kollox wieqaf. Ħadd ma jista' jimxi. Hemm erba' esperti fuq it-tiġrif tal-Palazz tal-Ġustizzja. Qed jiddiskutu jaqbilx jibdew jiżgumbraw it-toroq inkella jibnux palazz tal-ġustizzja ġdid.

SKRIVAN

Kemm huma stupidi imma!

BIDILLU

Mhux lakemm tgħid, Sinjur. Il-problema għandha l-lati insidjużi tagħha. Ara ftit – tnejn mill-esperti

jsostnu li t-traffiku jrid jibda jimxi qabel jibda x-xogħol fuq il-bini l-ġdid. It-tnejn l-oħra iżda tal-fehma li l-Ġustizzja għandha tiġi l-ewwel u qabel kollox. Iqum skandlu pubbliku liema bħalu kieku kellhom jinbdew ix-xogħol infrastrutturali qabel ma jittieħdu passi biex il-Ġustizzja titqiegħed fuq saqajha.

SKRIVAN

L-għażla mhix mill-eħfef minn daqshekk.

BIDILLU

Barra dan hemm il-problema ta' kif jistgħu jerġgħu jgħammduha.

SKRIVAN

Il-Ġustizzja? Għaliex – ma kinetx nisranija? X'hemm bżonn magħmudija?

BIDILLUI

l-Ġustizzja 'in se' nisranija kieku. Imma jien għall-istatwa tal-Ġustizzja li kien hemm fuq il-bejt tal-Palazz qed ngħid.

SKRIVAN

Jaqaw, xi ġralha? Tgħidlix li bl-isplużjoni waqgħalha l-għamad minn quddiem għajnejha u tilfet il-miżien.

BIDILLU

Ma ngħidlekx – imma dak li ġara preċiżament. Tilfet l-għamad u l-miżien u baqgħalha biss ix-xabla. U issa tista' tara kollox – m'għadhiex tista' tagħmel ħaqq bla preġudizzji.

ĊAPĊIP U GĦAJJAT MINN BARRA T-TRIQ.

SKRIVAN

X'ġara issa?

BIDILLU

Aħbar tajba, Sinjur! Xi ħadd sab il-miżien tal-istatwa tal-Ġustizzja!

SKRIVAN

M'hawnx għalih! Sa fl-aħħar forsi naslu xi mkien issa. Ħaqqu min jagħtih midalja.

BIDILLU

Ġa tawhielu. Hemm hu arah – dak ir-raġel – l-eroj tagħna!

SKRIVAN

X'tiela' jagħmel mal-ħajt tas-supermarket?

BIDILLU

Iqiegħed il-miżien lura f'idejn l-istatwa, Sinjur. Il-Ġustizzja nxteħtet hemm bl-isplużjoni – eżatt fuq is-saqaf tas-supermarket bejn reklam tat-trab tal-ħasil u ieħor tal-luminata... Arah tiela'!

ĊAPĊIP.

Wasal! Hemm arah – se jwaħħal il-miżien. Waħħlu!

ĊAPĊIP

Se jkompli tiela' sa fuq nett. Ħa jagħmlilha wkoll maktur madwar għajnejha – se jgħammidha. Tiela' – wasal! Qed jorbot il-maktur issa... Rabtu!

ĊAPĊIP

Hemm hu, lest!... *(Jinħasad.)* Le! Se jiżloq! Se... Żelaq!

ĦEMDA FOST IL-FOLLA.

IMBAGĦAD "AAAAHH!"

SKRIVAN

Le, żamm! Żamm mal-miżien tal-istatwa!

BIDILLU

Bilkemm qed iżomm – il-miżien qed jitgħawweġ.

SKRIVAN

L-eroj tagħna iżda qed jipprova jiddrittah! Qed jirnexxilu! M'hawnx għalih!

BIDILLU

Bravu! Bravu!

ĊAPĊIP U GĦAJAT MILL-FOLLA.

SPARATURA.

ĦEMDA.

BIDILLU

X'ġara? Żelaq.

SKRIVAN

Waqa' għal isfel.

BIDILLU

Miet. Smajtu dak il-ħoss? Jaħsbu li nħasad malli semgħu.

SKRIVAN

Kienu qed iċapċpu wisq – sturdewh.

BIDILLU

Hekk qed jgħidu. F'nofs moħħu sabu tebgħa ħamra. Jaħsbu iżda li kienet ferita tal-gwerra li għaddiet.

SKRIVAN

Imma dmiru lejn pajjiżu qdieh! Issa l-Ġustizzja tinsab

mgħammda mill-ġdid u reġgħet bil-miżien f'idejha.

BIDILLU

Dnub li l-maktur li bih għammduha kien tan-*nylon* – xorta tista' tara minnu.

SKRIVAN

Il-miżien baqa' xi ftit żbilanċjat ukoll. Imma dejjem aħjar mix-xejn. Tistħoqqlu dik il-midalja li tawh lill-eroj tagħna.

BIDILLU

Diġà qed jiffirmaw petizzjoni biex tingħatalu oħra postuma.

SKRIVAN

Min jaf kemm se tifraħ ommu meta ssir taf.

BIDILLU

Jista' jonqos?

JERĠA' JIBDA L-ISTORBJU TA' ĦORNIJIET TAT-TRAFFIKU WIEQAF.

SKRIVAN

Għandu jkun iddejqu.

BIDILLU

Sakemm jerġgħu jibdew triqthom qagħdu jħarsu madwarhom, jaraw għall-ewwel darba x'inhu jiġri – mhux dejjem tiġik opportunità meta tkun issuq – mhux dejjem tkun tista'. Ma ddejqux jistennew sakemm kien hemm x'tara.

SKRIVAN

Imma issa reġa' waqaf kollox – ftakru li qed jistennew. Għaliex ħadd ma jagħmel xejn?! X'inhu jiġri issa, Bidillu?

BIDILLU

Fuq it-tiġrif tal-Palazz tal-Ġustizzja issa hemm tmien esperti. Tnejn minnhom imħallfin tal-Prim Awla.

SKRIVAN

X'qed jgħidu – x'qed jgħidu?

BIDILLU

Ħadd ma jista' jgħid. L-isplużjoni tarrxithom u ma jistgħux jifhmu x'qed jistaqsuhom ta' madwarhom.

SKRIVAN

Imma dan kaos sħiħ! Għaliex ħadd ma jagħmel xi ħaġa? Din konfużjoni papali! Diżorganizzazzjoni diżorganizzata! Din – din!...

BIDILLU.

..Kobba mħabbla – b'xi ġonot 'l hawn u 'l hinn.

SKRIVAN

Min jorbot l-għoqod għandu jiftakar li xi ħadd għad irid jiġi biex iħollhom!

BIDILLU

Aħjar jagħmel ċoff, tgħid int? Imma ċoff jinħall malajr wisq – m'hemmx għaqda – m'hemmx saħħa.

SKRIVAN

Jiġifieri aħjar kobba mħabbla mela?

BIDILLU

B'xi ġonot 'l hawn u 'l hinn. Il-problema hi kif issib min iħollhom.

SKRIVAN

Nixtieq naf x'hemm bżonn il-għoqod imma?! Kollox għandu jkun ċar u konkret. Ta' min hi l-ħtija ta' dil-konfużjoni?!

BIDILLU

Taqtax qalbek – qatt taqta' qalbek. Isma', jien se nagħlaq jew le?

SKRIVAN

Daqq nofsinhar?

BIDILLU

Dalwaqt.

SKRIVAN

Tgħid nista' noħroġ issa?

BIEB JINFETAĦ U JINGĦALAQ.

PASSI TA' XI ĦADD DIEĦEL.

ASTRONOMU

(għadu 'l bogħod – jistenna ħdejn il-bieb)

L-għodwa t-tajba.

BIDILLU

L-għodwa t-tajba, Sinjur.

PAWSA.

SKRIVAN

(minn taħt l-ilsien)

Min hu dak?

BIDILLU

Ma nafx. Xi jrid tgħid?

SKRIVAN

Xejn ma qed jogħġobni.

BIDILLU

Għaliex? Jidher liebes pulit.

ĦOSS TA' BANK TAL-INJAM.

SKRIVAN

Ġabar il-bank mill-art u poġġa. Rabat idejh fuq sidru. X'qed jistenna?

BIDILLU

Tgħid mhux lilek?

SKRIVAN

Imma għaliex dejjem lili? Kif tfattarha dejjem li lili jrid bilfors?!

BIDILLU

Għax int superjur tiegħi – int fuqi hawn – int l-awtorità. Bilfors li lilek irid.

SKRIVAN

Ma togħġobni xejn imġiebtu.

BIDILLU

Anki xagħru ppettnat pulit. Għandu qmis bajda u libsa sewda – biċ-ċoff iswed ukoll.

SKRIVAN

Għadu jistenna.

BIDILLU

Iħares lejk u jistenna.

SKRIVAN

Għaliex ma jitħarrikx – jgħid xi ħaġa?

BIDILLU

Donnu m'għandux għaġla. Lest jistenna eternità.

SKRIVAN

X'jista' jrid minni?

BIDILLU

Int itlaq, Sur Skrivan. Għada hawn issibu.

SKRIVAN

Għada m'iniex ġej.

BIDILLU

Jibqa' jistenna.

SKRIVAN

Iżda jien ma nistax nistenna! Għada rrid niżżewweġ. Ma nistax niżżewweġ u l-ħin kollu naf li hawn dan jistennieni min jaf għaliex malli nidħol l-uffiċċju. Kif tridni ngawdi ż-żwieġ b'dawn il-ħsibijiet f'moħħi?!

BIDILLU

Int għax ma teħilsux malajr mela?

SKRIVAN

Mela naf kif!? – Attent, qam bilwieqfa!

BIDILLU

(taħt l-ilsien)

Ġej 'l hawn.

SKRIVAN

Ibqa' ħdejja, Bidillu, f'ġieħ kemm hemm!

PASSI TQAL RESQIN.

ASTRONOMU

Skużawni...

SKRIVAN

Jien m'iniex hawn!

BIDILLU

Emm, ridt xi ħaġa, Sinjur?

ASTRONOMU

Għandi nifhem li l-uffiċċju għadu m'għalaqx, hux hekk?

BIDILLU

Ngħidlek is-sew ma nafx – m'iniex żgur. Tlift kull kont ta' ħin. Int ridt xi ħaġa?

ASTRONOMU

Lil das-Sinjur.

SKRIVAN

Li... lili?

ASTRONOMU

Jekk jogħġbok.

SKRIVAN

Ma jistax ikun trid lili! Issa tard wisq – nofsinhar ilu li daqq! Ara l-arloġġ tiegħi bil-kalendarju inkorporat, *shock-proof, antimagnetic* u *water-proof* u li swieli xahrejn paga!

ASTRONOMU

Fuq l-arloġġ tiegħi għad baqa' għaxar minuti għal nofsinhar.

SKRIVAN

L-arloġġ tiegħek? Int għandek arloġġ?...

ASTRONOMU

Arloġġ-kronometru – jaħdem bil-battri elettrika, jagħti l-ħabel lilu nnifsu, tista' tafda fuqu kompletament, ivarja biss sekonda f'elf sena.

SKRIVAN

Iva eh? Sabiħ – sabih ħafna. Tal-għaġeb. Mhux hekk, Bidillu?

BIDILLU

Qatt ma rajt isbaħ.

ASTRONOMU

Grazzi.

SKRIVAN

U skont dan l-arloġġ allura?...

ASTRONOMU

Arloġġ-kronometru. Mhux l-istess ħaġa.

SKRIVAN

Skużani – skont l-arloġġ-kronometru tiegħek allura nofsinhar għadu ma daqqx?

ASTRONOMU

Baqa' tmien minuti. Preċiżament...

SKRIVAN

Nemmnek, nemmnek! Isma', jekk għandek bżonn xi ħaġa kemm tgħidli taf, Sinjur.

ASTRONOMU

Grazzi. Nixtieq napplika għax-xogħol.

SKRIVAN

Int?

ASTRONOMU

Jien. Hawn għandi l-karti kollha meħtieġa.

SKRIVAN

Ha narahom. Jekk hu hekk malajr nirranġaw...

TĦAXWIX TA' KARTI.

SKRIVAN

...Hmm, Iva tajjeb... Tajjeb. U din?!

ASTRONOMU

Karta tal-identità.

SKRIVAN

Qed nara. Dar-ritratt mhux ġdid għalija.

ASTRONOMU

Urejthulek dalgħodu.

SKRIVAN

Dalgħodu?... Ah, iva, iva... issa qed niftakar! Qisu lbieraħ! Int is-Sur Astronomu, hux hekk? Kif inti, tajjeb?

ASTRONOMU

Aħjar grazzi.

SKRIVAN

Eh, kont għedtlek li terġa' tiġi lura, tiftakar?

ASTRONOMU

Nammetti. Kellek raġun int. Fhimt u rajt li fl-aħħar mill-aħħar ma jaqbillix li ismi jinqata' mir-reġistru.

SKRIVAN

Issa qed titkellem ta' raġel bil-għaqal! M'għedtlekx mill-ewwel kont jien! Ma tridx titlef il-fiduċja.

ASTRONOMU

Hekk hu.

SKRIVAN

Imma għax tgħid kemm qed narak inbdilt mill-ewwel 'l hawn.

ASTRONOMU

Minħabba l-ilbies forsi. Neħħejt in-nuċċali wkoll. Il-lentijiet ma kinux jaqblu – kienu qed iċajpruli l-vista.

SKRIVAN

U mingħajrhom issa?...

ASTRONOMU

Ftakart li jien mijopiku.

SKRIVAN

U qed ngħid... id-daqna – m'għadx għandek id-daqna lanqas.

ASTRONOMU

Hekk hu. Iżda dwar dak ix-xogħol li semmejt l-ewwel...

SKRIVAN

Eh, iva. Ridt tapplika, hux hekk? Għidli, għidli...

BIDILLU

(iqaħqaħ pulit)

Ehm, skużi ftit, Sur Skrivan...

SKRIVAN

X'ġara? Xi trid, Bidillu? Ma tarax li qed inkellem lis-Sinjur?

BIDILLU

Iva, u nitolbok skuża, Sinjur. Imma jiena hawn xogħli hu li nara li kulħadd iżomm il-kju, ikun min ikun, il-kju jeħtieġ li jinżammprinċipju ta' preċedenza kif dejjem tgħidli int, Sur Skrivan. U qabel taqdi lil das-sinjur tinsiex li hemm dawk l-oħrajn li ilhom jistennew wisq qablu...

SKRIVAN

Fejn? Min ilu jistenna? Dawk li hemm jitmiegħku mal-art? X'qed jagħmlu fl-art jekk iridu jinqdew? Dawk reqdin!

ASTRONOMU

Aktar qishom mejtin, ma taħsbux?

SKRIVAN

Reqdin jew mejtin l-istess ħaġa. M'iniex se naqdihom, Bidillu. Misshom qagħdu fil-kju.

BIDILLU

Skużani, Sur Skrivan – għandek raġun int.

SKRIVAN

Mhix ħaġa ġdida. Mela, Sur Astronomu, ġejt għax-xogħol kont qed tgħidli. Jeħtieġ inħaffu iżda – dalwaqt nofsinhar... Mela, kif għedtlek dalgħodu, l-applikazzjonijiet għax-xogħol ta' Astronomu Osservatur...

ASTRONOMU

Skużi ftit. Jien m'għadnix infittex xogħol ta' Astronomu.

SKRIVAN

Le? Isma', dak mhux xogħol ta' min jiskartah – ma tantx issib astronomi kwalifikati bħalek.

ASTRONOMU

Naf – mill-konkorrenza ma nibżax kieku. Biss ma nistax nibqa' nistenna l-eklissi li jmiss biex insib impjieg.

SKRIVAN

Eh, minn daqshekk ħadd ma jtik tort! Tistenna tletin sena! X'idea assurda!

ASTRONOMU

Banali.

SKRIVAN

Mela allura liema xogħol qed tfittex?

ASTRONOMU

Xi ħaġa differenti. Ħsibt u rajt li meta wieħed iqis il-qagħda preżenti tal-lum, u meta wieħed jara dak kollu

li qed jiġri hemm barra – biex ma nsemmix dak li qed jiġri hawn ġew – ħsibt u rajt...

SKRIVAN

Iva, iva? Kieku nħaffu ftit jaħasra...

ASTRONOMU
(bl-istess lajma)

...Li meta wieħed iqis il-fatt innegabbli li l-istatwa tal-Ġustizzja marret tgħammar fuq is-supermarket bil-miżien immejjel...

BIDILLU

...U fuq kollox b'għamad trasparenti quddiem għajnejha!

ASTRONOMU

...U fuq kollox b'għamad trasparenti quddiem għajnejha – kif ukoll meta wieħed jisma' li l-imħallfin torox ħadu residenza temporanja-permanenti ġol-istess supermarket f'ħanut tal-laħam, u fuq kollox billi għadu mhux magħruf meta x-xogħol fuq il-Palazz tal-Ġustizzja l-ġdid huwa maħsub li jinbeda – wisq anqas meta se jitlesta – għalhekk, meta tqis il-pro u l-kontra ta' dil-qagħda, u billi żżomm dejjem quddiem għajnejk dawn il-fatti kollha u bosta oħrajn li ma nistax insemmi – għalhekk, ħsibt u rajt li sakemm tibqa' teżisti l-qagħda preżenti, il-professjoni ta' Astronomu u l-ħars kollu lejn stilel u kwiekeb ta' ġmiel bla qies iżda żvantaġġati mill-fatt li jinsabu mbegħdin wisq, il-professjoni ta' Astronomu, kif għedt, tlift kull ħajra għaliha. U għalhekk mingħajr ma ridt f'daqqa waħda fhimt u rajt li l-vokazzjoni tiegħi kellha tkun dik ta'... Bekkamort.

BIDILLU

Bekkamort?

SKRIVAN
(jaħsibha)

Ah. Bekkamort eh?

ASTRONOMU
(deċiż)

Bekkamort.

SKRIVAN

Bekkamort, iva. Idea stupenda! Brillanti!

BIDILLU

Ġenjali!

SKRIVAN

Forsi xi ftit makabra u pessimista, iżda prattiċissima!

ASTRONOMU

Grazzi. Tifhmu intom – għalxejn inkompli naħli għomri ngħarrex lejn kwiekeb imbiegħda biex imbagħad nitlef il-ftit li għandi taħt imnieħri.

SKRIVAN

Dik hi l-essenza tal-ħajja! Filosofija prattika tassew! Nies bħalek għandna bżonn. Malajr inqajmuha fuq saqajha d-dinja mbagħad.

BIDILLU

Tassew. *(Jiġbed nifs twil.)* Eh, imma – *E pur si muove.*

SKRIVAN

Bla dubju – *E pur si muore!*

ASTRONOMU

Għandi nifhem mela li nsibilkom post ta' bekkamort, hux hekk?

SKRIVAN

Jista' jonqos! Dalwaqt naqdik. Naraw ftit...

TĦAXWIX TA' KARTI.

SKRIVAN

...Naraw – naraw.

AKTAR TĦAXWIX.

Irid ikun hawn xi ħaġa.

PAWSA

Imma kif jista' jkun!

TĦAXWIX U AKTAR TĦAXWIX.

ASTRONOMU

Jaqaw?

SKRIVAN

Ma nistax insib... Imma jrid ikun hawn bilfors xi talba għal bekkamort! In-nies trid tmut bilfors!... Hawn hi! Le – stenn ftit... Imma kif! Hawn għandi mniżżel kategorikament li m'hemm ebda offerta ta' xogħol ta' bekkamort!

TAĦBITA MAL-BIEB.

BIEB JINFETAĦ BIL-GĦAĠLA.

TAL-POSTA

Posta!

BIEB JINGĦALAQ.

BIDILLU

Sur Skrivan, ġew dawn għalik.

SKRIVAN

Iva wkoll fl-aħħar minuta jibagħtulek ix-xogħol! Ġib

'l hawn.

TĦAXWIX TA' KARTI.

SKRIVAN

Din mill-Uffiċċju tas-Sanità.

(Pawsa qasira.)

Sur Astronomu! Ara ftit! Int twelidt taħt stilla ħanina jkolli ngħid! Għadhom kif daħluli ruxxmata offerti ta' xogħol għal bekkamorti. Diżastru nazzjonali għadu kif laqat lil pajjiżna! Xi ħadd poġġa bomba taħt l-isptar lokali u tajru mas-smewwiet!

ASTRONOMU

U hemm il-mejtin?

SKRIVAN

(ferħan se jtir)

U ngħid! Mijiet! Eluf ta' mejtin!

ASTRONOMU

Għall-erwieħ. *(Waħdu.)* Ma ttajmjajtx tajjeb il-*fuse.* L-arloġġ li kelli ma kien jiswa xejn. Imma issa...

SKRIVAN

Iva, mela! U isma' din – huwa maħsub li se jkun hemm bosta xogħol għal żmien twil ħafna! Minn dejjem għedtu jien – ix-xogħol qatt ma jonqos!

ASTRONOMU

Mela nista' napplika għal bekkamort?

SKRIVAN

Isma' x'qallek! Malajr iżda – jeħtieġ inlestu kollox qabel idoqq nofsinhar. Bidillu, 'tini daqqa f'id. Newwel dik il-formola! Ħaffef!

BIDILLU

Hawn, Sinjur!

SKRIVAN

Iffirmali hemm, jekk jogħġbok!

ASTRONOMU

Hawn? Nagħmel salib biex inħaffu?

SKRIVAN

Eċċellenti! Is-slaleb u l-bekkamorti jmorru flimkien. Lest? Ġib. It-timbru, Bidillu!

BIDILLU

Timbru!

ĦOSS TA' TIMBRU.

SKRIVAN

Hemm! Formola safra issa!

BIDILLU

Is-safra hawn!

SKRIVAN

Salib ieħor, Sinjur!

ASTRONOMU

Tajjeb hekk? X'jonqos?

SKRIVAN

Timbru! Timbru!

ĦSEJJES TA' TIMBRU.

SKRIVAN

Formola bajda – tal-aħħar! Salib ieħor hemm – hekk! Bolla ta' żewġ soldi. Oħroġ ilsienek, Bidillu!

BIDILLU

Aaaaah!

SKRIVAN

Tapprofittax ruħek biex tgħajjeb! – U hemm aħna! Imwaħħlin. Għandek żewġ soldi, Sinjur?

ASTRONOMU

Soldi? Ma naħsibx – ħa nara...

SKRIVAN

M’hemmx żmien! Tista’ tagħmel ċekk jekk trid.

ASTRONOMU

Tassew. Hawn. Hekk tajjeb?

SKRIVAN

Ferm! L-aħħar timbru!...

TIMBRU.

SKRIVAN

...U lesti! Sur Astronomu, għandi l-pjaċir ngħarrfek li l-applikazzjoni tiegħek għal xogħol ta’ Bekkamort Permanenti mad-Dipartiment tas-Saħħa ġiet milqugħa. Nifraħlek, Sur Bekkamort!

BEKKAMORT / EKS-ASTRONOMU
(kiebi)

Niżżik ħajr. Ninsab ferħan se ntir. Sa fl-aħħar nista’ ngħid li l-ħajja tatni xi ħaġa lili wkoll. Issa hieni tabilħaqq.

ARLOĠĠ TA’ KNISJA FIL-QRIB IDOQQ NOFSINHAR FUQ NOTA NEWWIEĦA.

SKRIVAN

Hemm hu – nofsinhar! Sa fl-aħħar! Sa fl-aħħar! Saħħa għalikom!

BEKKAMORT
(melankoniku aktar ma jmur)

L-għodwa t-tajba. Ħallini nerġa' niżżik ħajr ta' kemm għamilt miegħi...

SKRIVAN

M'hemm imniex – m'hemmx żmien! Dmir tiegħi! Skużani imma mgħaġġel. Għada sejjer niżżewweġ.

BEKKAMORT

Kondoljanzi.

SKRIVAN

Grazzi, tant ieħor. Saħħa!

BEKKAMORT

Nittamaw li le.

ĦOSS TA' ĦĠIEĠ JINKISER.

SKRIVAN

Aaaaaaaaħħħħħ!

BEKKAMORT

Kellu għalfejn joħroġ mit-tieqa?

BIDILLU

Mgħaġġel, qallek. Moħħu mhux hawn.

BEKKAMORT

Dnub li waqa' fuq dak it-trakk tas-saqqijiet li kien hawn ipparkjat taħt it-tieqa. Kien imut zoptu kieku żgur. Kien jaħbat rasu mal-bankina, ifarrak wiċċu mal-bitmak, jikser is-sinsla ta' dahru, forsi jaħbat nagħsu wkoll, u jibqa' tal-kolp. Ma taħsibx li kien imut kieku?

BIDILLU

Hemm ċans.

BEKKAMORT

Min jaf kemm kien jifraħ ikun jaf li kont inkun jien il-

bekkamort li nwasslu sal-qabar. U kollu mertu tiegħu li sabli dal-post. Tgħidli xejn, imma x-xogħol tiegħu joffrilu sodisfazzjon kbir tassew – jaf li dak li jagħmel kulħadd jibqa' jafhulu, ukoll wara mewtu.

BIDILLU

Hekk hu. Imma jekk ma jimpurtax, se nibda xogħli issa. Ma rridx li meta jiġi lura mill-isptar dak il-ballun minfuħ ta' skrivan jaqlagħli l-inkwiet għax isibli dal-kaos kollu għadu hawn.

BEKKAMORT

Tridx nagħtik daqqa t'id? Dawn il-katavri nistgħu noħorġuhom 'il barra ma taħsibx?

BIDILLU

Jaqbel. Ara, nibdew minn dan l-oħxon.

RAĠEL QARRIEQI
(jokrob)

Nofsinhar... daqq?

BEKKAMORT

Stenna. Dan għadu ħaj miskin. Newwilli siġġu ftit.

BIDILLU

Hawn, attent, għandu sieq żlugata...

ĦOSS QAWWI TA' DAQQA TA' SIĠĠU.

RAĠEL QARRIEQI – SUPPOST MEJJET
(jokrob waħda twila u tal-aħħar)

Aaaaaaaaaħħħħ! *(Imut.)*

BEKKAMORT

Kif tara, int xhud issa Bidillu li dan ir-raġel qarrieqi issa katavru.

BIDILLU

Bla dubju. Taqbdu int minn saqajh? *(Jitqanżaħ biex*

jerfgħu.) Kemm hu tqil ukoll!

BEKKAMORT

Qiegħdu hawn, wara l-bieb. Hekk.

BIDILLU

U kemm għad baqa'! Ejja bil-qalb it-tajba.

BEKKAMORT

Lil dan issa?

BIDILLU

Xi trid tagħmel. Ċiss, ara x'għandu f'rasu.

BEKKAMORT

Tliet balal. Kont ċert li lqattu erba' darbiet lil dan.

BIDILLU

Leqq, tlieta. Ir-raba' waħda laqtet li dak tar-rokna. Għidli ħaġa, dik il-ħela ta' ċomb għalfejn? Tir kull wieħed kont tiffranka tliet karnijiet ċomb ġmielhom.

BEKKAMORT

Għal darb'oħra. L-esperjenza tgħallem.

BIDILLU

U kemm ix-xjafek huma tqal!

BEKKAMORT

Mhux hekk, ħabib – *De mortuis nil nisi bonum.* Ftakar fuq kollox li dawn l-imsejkna issa ħallew dana l-Wied tad-Dmugħ – minn trab għal trab – ħallew il-frugħa tad-dinja – telqu salibhom f'nofs it-triq...

BIDILLU

U ħallewh għalina biex inġorruh – mur obsor!

BEKKAMORT

...Issagrifikaw ruħhom għall-ġid tal-Komunità – biex

aħna nsibu xogħol diċenti, naqilgħu l-ħobża ta’ kuljum – biex ngħixu.

BIDILLU

Sakemm immutu.

BEKKAMORT

Jeħtieġ. Biex warajna jiġi ħaddieħor – nagħtuh opportunità ta’ xogħol – biex hu wkoll jgħix...

BIDILLU

Jaqla’ l-ħobża ta’ kuljum.

BEKKAMORT

Jgħix. Jissagrifika ruħu...

BIDILLU

Sakemm imut.

LEĦINHOM JIBDA JITBIEGĦED – IL-PASSI TAGĦHOM UKOLL.

BEKKAMORT

Biex warajh jiġi ħaddieħor...

BIDILLU

...Opportunità ta’ xogħol.

BEKKAMORT

...Ħobża ta’ kuljum – jissagrifika ruħu.

BIDILLU

Jgħix.

BEKKAMORT

Imut.

BIDILLU

Jgħix.

BEKKAMORT

Imut.

LEĦINHOM U L-PASSI TAGĦHOM JISPIĊĊAW FIX-XEJN. SKIET.

JIDWU PASSI QED JOQORBU.

L-AWTUR

Kontu nsejtuni? Le, hawn għadni – ħaj... naħseb. Imma għedtilkom, Sinjuri: m'iniex beħsiebi nissagrifika – irrid ngħid, niskuża ruħi. Id-dramm spiċċa. Li kellu jiġri – qed jiġri. Jien ħiereġ – nara nagħmilx xi ħaġa. Il-lejl it-tajjeb.

PAWSA.

L-AWTUR

Għedtilkom il-lejl it-tajjeb. Se tibqgħu hemm? X'intom tistennew?... Kif tridu. Li kont minnkom iżda kont niċċaqlaq, nagħmel xi ħaġa. Insomma, jien sejjer.

JIMXI FTIT PASSI. JIEQAF.

L-AWTUR

Se nħalli l-bieb imbexxaq...

BIEB IŻAQŻAQ.

L-AWTUR

...Ma tafx kif, forsi intom – jew xi ħadd ieħor – ikun irid joħroġ. Il-lejl it-tajjeb.

PASSI JITBIEGĦDU

T M I E M

IġsmaĦirsa

Ħin bla waqt fantasmagoriku
mill-Commedia dell'Arte

Att Uniku

PERSONAĠĠI

Arlekkinu

Colombina

Kaptan Spaventa

Sor Pantalone

Pierrot

Pulcinella

Spettatur

IĠSMAIĦIRSA

Daqq ta' mużika ta' xi żewġ sekli ilu – mużika li tħaxwex u żżarżar donnha minn xi diska jew fonografu antik.

Is-siparju huwa miftuħ.

Il-palk jinsab f'nofs dalma, ma tafx hux jisbaħ jew jidlam.

F'nofsu hemm l-iskeletru tal-karru tal-kummidjanti – karru tqil iżda msewwes, l-għata tad-drapp immermra u mċarrta u l-fus tar-roti miskur hekk li l-karru jinsab mitluq fuq ġenb.

Fuq il-karru hemm mgħobbi l-armar ta' teatru, purtieri u bċejjeċ ta' xenarji, waqt li mxerrdin madwar il-karru hemm il-munzelli tal-kostumi, fosthom ta' Pierrot, Arlekkinu, Colombina, Pulċinella u l-Kaptan Spaventa. Fuq is-saldatur tal-kuċċier hemm bilqiegħda "Brighella", nofsu rieqed.*

Minn ftit qabel ma jibda d-dramm id-dwal jibdew jogħlew xi ftit, kultant ħin jagħtu l-impressjoni li se jibda xi ħaġa, imma dlonk jerġgħu jitbaxxew.

L-ISPETTATUR *jinsab bilqiegħda bla ma jitħarrek fuq munzell kostumi, iħares dritt quddiemu lejn il-karru. Huwa żagħżugħ kemxejn twil u rqajjaq u liebes frakk iswed, qmis bajda u ċoff.*

Tieqaf il-mużika

**NOTA: Fost il-kostumi fil-fatt ikun hemm l-atturi vera li se jaħdmu l-partijiet ta'* ARLEKKINU, COLOMBINA, PIERROT, PULĊINELLA *u* L-KAPTAN SPAVENTA. *Brighella biss m'hemmx għalfejn li jkun attur u floku jista' jintuża fantoċċ.*

Pawsa.

Id-dawl issa tbaxxa sew u m'hemm xejn li jtik x'taħseb li qatt se jerġa' jitqawwa.

SPETTATUR *(iqum – dejjem iħares fiss quddiemu)*: Hawn m'hawn ħadd? *(Pawsa. Idur bil-mod iħares lejn il-platea.)* Hawn m'hawn ħadd. Hawn – hawn daħku bina. Fejn hu dak li ħajruna bih? Dan – Dan ċimiterju, ĊIMITERJU.... Qed ngħidilkom. QARRQU BINA! Dan... ċimiterju...

Jersaq lejn il-karru.

Joħroġ torċa tal-elettriku minn ħobbu u jixgħelha fuq l-imbarazz. Iqalleb fosthom għal ftit bla ħajra, imbagħad jitlaq kollox u jfarfar idejh mill-għabra.

SPETTATUR: Għalhekk mela? Tridux tħalluna...

L-ISPETTATUR *jibda miexi biex jinżel mill-palk.*

SPETTATUR: ...Ħalluna! L-ewwel qabda għaġeb u jpinġulek kollox ġenna tal-art, imbagħad tiġi u xi ssib? Issib.. Issib...U ħalluna!

Huwa u miexi L-ISPETTATUR *jitfixkel fuq dak li jidher li hu munzell kostumi fl-art.*

PANTALONE *(nofsu moħbi fil-kostumi)*: Ah – ajma jaħasra! *(Iqum bil-mod u bi tbatija, jokrob u jitmattar.)*

SPETTATUR: Min int? X'int tagħmel hemm?

PANTALONE: Aj, kif jien imfarrak. Kemm ixxalat bija l-kamla ħej. X'ħin hu? *(Jokrob.)* Se nerġgħu nibdew?

SPETTATUR: Xiex? Tistaqsi lili? Jien sejjer hekk jew hekk.

PANTALONE *jaħbi wiċċu mid-dawl tat-torċa elettrika li* L-ISPETTATUR *jixgħel fuqu.*

PANTALONE: Neħħi dak id-dawl, ħabib!

L-ISPETTATUR *jobdi.*

PANTALONE: Niżżik ħajr, ibni. *(Itella' idu ma' wiċċu – jinħasad.)* Fejn hi? *(Imwerwer ifittex fl-art madwaru.)* Fejn hi? Min ħadhieli? Hawn trid tkun! Id-dawl – ressaq id-dawl, ħabib! Għini nsibha – għinni f 'ġieħ is-sema, ħabib!

SPETTATUR *(idawwar id-dawl lura fuqu)*: X'inti tfittex?

PANTALONE *(dejjem jaħbi wiċċu mid-dawl)*: Tixgħelx fuqi – fl-art! Fejn hi?!

SPETTATUR *(jitbaxxa u jiġbor maskra mill-art)*: Din?

PANTALONE: Dik! Dik! Niżżik ħajr – niżżik ħajr, ibni! *(Jilbisha. Idawwar rasu ferħan minn naħa għal oħra. Ifaqqa' daħka – daħka belhana ta' xiħ.)* Il-bastun issa. Il-bastun fejn hu? Iċċaqlaq ftit int!

SPETTATUR: Jien?

PANTALONE: ...Ara ssibux! Qisek mitruħ; iċċaqlaq!

SPETTATUR *(jiġbor bastun minn fost l-imbarazz li hemm fl-art.)*: Dan?

PANTALONE: Dak eh, mela! Ġib 'l hawn; ġib.

SPETTATUR: Hawn. Imma isma' ftit int!...

PANTALONE: U ġib 'l hawn! *(Jieħu l-bastun u jimxi bi tbatija, milwi tnejn.)* Ah, ajma dahri, kif inħossu qed jinqasam jaħasra. Il-kliewi: ah! – ix-xjatka u r-rewmattiżmu jaħasra: Aj, aj, ajj! Imsejken Pantalon, min jagħtik daqqa t'id fis-siegħa tal-bżonn, ja xwejjah imsejken? Fejn huma s-Sammaritana t-tajba? Fejn? *(Jokrob.)*

L-ISPETTATUR *jersaq biex jipprova jgħinu.*

PANTALONE: *(Jinġibed lura u jfajjarlu bil-bastun.)* Aaa! Ersaq 'l hemm! Assala! Ajjut! Ajjut! Ser jisirquni jaħasra! Ħallelin! Qattelin! Assassini l-intom! Ajjut! (*Iross borża ta' flus ma' ħżiemu.)* Ħallelin. Lanqas ta' msejken xwejjaħ bla saħħa m'għandkom ħniena! Assassini bla ruħ!

SPETTATUR *(jogħrok id-daqqiet li qala')*: Radd il-ħajr dan! *(Jagħmel biex jitlaq.)*

PANTALONE: Viljakki – bla ruħ... *(jintebaħ li* L-ISPETTATUR *sejjer.)* Hemm int – fejn taħseb li sejjer?! Issa ma tistax tmur.

SPETTATUR: Eh le? X'hawn li jżommni hawn?

PANTALONE: X'hawn?... Hawn il-kummiedja – dak li hawn! Mhux għalhekk ġejt int?

SPETTATUR: Hekk kont ħsibt. Ridt xi ħaġa interessanti – xi ħaġa li tfisser xi ħaġa – xi ħaġa ħajja! Għax qaluli, "Mur hemm," jiġifieri hawn, infittex lilkom – qaluli, "Mur, tara kif issib dak li qed tfittex. Kummiedja," qaluli...

PANTALONE: Eh, il-kummiedja!

SPETTATUR: ...Qaluli, "Biss, xi ħaġa mhux tas-soltu – xi ħaġa ħajja." U ġejt hawn jien, kollni ħerqan. U xi nsib? Dak il-karru skeletru, dad-dlam u dal-maskri grotteski – dan iċ-ċimiterju! X'ħajja ħajja! Xi tridni nibqa' nagħmel hawn?

PANTALONE: Le stenna – stenna, ibni. Int l-ispettatur tagħna għal-lejla mela? Agħdirni. Int mhux bħal tas-soltu – iva, qed nara issa – int le, mhux bħal tas-soltu. Ibqa' hawn. Għalik – għalik nagħmlu rappreżentazzjoni speċjali!

SPETTATUR: Ġa rajt kemm-il waħda. Dort kullimkien. Imkien ma sibt li ridt.

PANTALONE: Imma aħna – issa tara kif aħna ma niddiżappuntawkx ukoll! Issa tara!

SPETTATUR: Nara? Hawn? Hawn ma naħsibx li hawn... Agħdirni.

PANTALONE *(iżommu)*: Stenna hawn qed ngħidlek! *(B'anqas herra.)* Agħdirni. Mhux għax inkun rrid... It-ton tiegħi, għemili, mhux ħtija tiegħi; hekk jien magħmul. Imma tassew irridek – nixtieqek – tibqa'. Tmurx għalissa.

SPETTATUR: Ma naħsibx li nista' ndum wisq...

PANTALONE: Iva f'ġieħ kemm hemm, oqgħod sakemm tista', tajba din! Kelma ta' Pantalon, imma int rasek iebsa tassew ta!

SPETTATUR *(jipprova jinteressa ruħu)*: Min għedt li int?

PANTALONE: Min? Jien?

SPETTATUR: Iva; ma nafx x'isem għedt issa.

PANTALONE: Ah, jien iva! *(Idur lejn il-platea, jintroduċi ruħu.)* Jien Sor Pantalone dei Bisognosi, nobbli u merkant ta' V'nezja, biex inservikom! Nagħmlulha ċara, jien ma nservi lil ħadd, imma hekk imorru l-affarijiet, u ħadd ma jista' jgħid li Sor Pantalon ma jafx kif imorru l-affarijiet – u kif jiġu wkoll – speċjalment kif jiġu. *(Iċekċek il-borża bil-flus.)* Aktar ma jiġu aħjar – anqas ma jmorru bil-wisq aħjar.

SPETTATUR: Ah, dak il-karattru li trid taħdem – il-maskra tiegħek. Imma int, int min int?

PANTALONE: Eh? Qed ngħidlek; Sor Pantalon dei Bisognosi jien...

SPETTATUR: Iva naf! Dik il-parti tiegħek fil-kummiedja. Imma fissewwa, min int int tassew?

PANTALONE: Pantalone – le?...

SPETTATUR: ...Le!

PANTALONE: Le?

SPETTATUR: Lee!!

PANTALONE: Le mela.

SPETTATUR: Dik il-maskra tiegħek! Qed tifhem? Mhux fil-ħajja – fil-ħajja int differenti!...

PANTALONE: Ah, jiġifieri... trid tgħid?...

SPETTATUR: Eh, qed tifhem? Int – int tassew, min int?

PANTALONE: Aaah! Qed nifhem! Jien... *(Indeċiż.)* Jien... Sor Pantalone dei Bisognosi, merkant u...

SPETTATUR: *(jgħaddas rasu bejn idejh – jaqta' jiesu.)*

PANTALONE: ...Nobbli ta' V'nezja. Imma mhux hekk?

SPETTATUR: Ma jimpurtax. Ma jimpurtax ara.

PANTALONE: Agħdirni. Nixtieq naf ngħinek. *(Pawsa.)* Int imma –

min int inf?

SPETTATUR: Jien – ma jimpurtax min jien jien. Jew aħjar, għalik ma jistax jimporta. Għalija jimporta wisq biex ngħidlek. Jien spettatur – għalik biżżejjed...

PANTALONE: La qed tgħid int. Imma min jaf kieku nibdew!...

SPETTATUR *(fuq kliemu)*: ...Għajjien wisq. Għajjien. Dal-pajjiż mhux kbir wisq. M'ilix f'dawn l-inħawi wisq lanqas – bilkemm ilħaqt tliet staġuni. Ma tlift ebda rappreżentazzjoni, f'ebda teatru. U safrattant diġà ħlejt ruħi. Rajt kulma kien hemm x'tara; mort kull fejn kien hemm immur. Għejejt malajr wisq... Imma mhux minn dejjem kien hekk! Niftakar kien hemm żmien! – xi darba, ma niftakarx sewwa meta, imma kien hemm... xi darba... żmien. Kien hemm – naħseb.

PANTALONE: Bla dubju. Irid ikun hemm żmien – xi żmien – meta. Imma taqtax qalbek! Issa la nibdew l-ispettaklu aħna – issa tara kif malajr tiġi f'tiegħek!

SPETTATUR: Jalla. Din naħseb li l-aħħar tama tiegħi li nsib xi ħaġa biex inderri.

PANTALONE: Issa tara!....

SPETTATUR: Għax qaluli wkoll, "Jeħtieġ idderri. Li għandek qalbek dgħajfa mhix skuża biżżejjed biex ma tagħmel xejn. Mur xi mkien, qaluli – interessa ruħek u qum ftit fuq tiegħek." U jien ippruvajt kieku; mhux ħtija tiegħi li ma sibt xejn li jqanqalni – xejn li jimpenjani b'ruħi u ġismi.

PANTALONE: Tinkwieta xejn! Issa tara! Aħna issa nqajmu 'l dawn – *(Juri lejn il-kummidjanti fl-art.)* – u meta jistenbħu lkoll imbagħad – ħalli f'idejna mbagħad! Ħalli f'idejna! Nibdew! (*Jersaq lejn* ARLEKKINU.) Tarah lil dan? Ftit ieħor u ma żżommux wieqaf b'mażżra!

> ARLEKKINU, *dahru mal-karru u nofsu moħbi minn kostumi oħrajn, huwa l-uniku fost il-kummidjanti li jinsab fuq saqajh, għalkemm huwa milwi tnejn minn qaddu, b'rasu u jdejh imdendlin 'l isfel – fantoċċ bla ħajja.*

PANTALONE *(ifarfarlu t-trab minn fuqu):* Ej, stenbaħ Arlekkinu

– qum. (*Lill-*ISPETTATUR.) Sur Spettatur, dan Arlekkinu. Arlekkinu, dan hu s-Sur Spettatur. *(Ebda tweġiba.)* Ej, stenbaħ, Arlekkinu!

PANTALONE *jipprova jwaqqfu dritt – ħsejjes ta' żaqżiq idarras.*

Għal waqt wieħed ARLEKKINU *jieqaf dritt...*

PANTALONE: Hekk!..

...ARLEKKINU *jerġa' jintelaq kif kien.*

PANTALONE: Santa pazenzja! Kull darba ssir aktar iebsa biex tqajjimhom, ja qabda għażżenin! *(Jipprova bil-ħlewwa.)* U isa, Arlekkinu. Arlekkinu? Arlekkinuzzu – Arlekkinuzzu – uzzu – uzzu – uzzu?... Għidli li stenbaħt, Arlekkinu ta' qalbi!

ARLEKKINU *jxengel rasu, "Le!"*

PANTALONE *(jitlef sabru – ifajjarlu bil-bastun):* Ja bugħażż, għażżien, skansafaċendi! Qum jew indewwaqlek dan! Arlekkinu tax-xjaten, qed ngħidlek qum!

ARLEKKINU *joqmos tnejn 'il hinn minn* PANTALONE *u jieqaf dritt.*

ARLEKKINU: Qomt! Qomt u għandi l-zuħ! Għandi l-għats! Tini niekol – tini nisrob! Kemm hu bard! Għejejt rieqed! Żibli sizzu. Fejn se npozzi! Għejejt – ħalluni norqod – se norqod – irqadt! *(Itella' jdejh ma' ħaddejh, tabirruħu rieqed.)* Bonzwa għalikom!

PANTALONE *(iħaddem il-bastun):* Torqodx, Arlekkin!

ARLEKKINU *(joqmos imma jibqa' tabirruħu rieqed):* Għandi l-zuħ! Bil-għats! ...Jien rieqed.

PANTALONE: Qum! Min jorqod ma jaqbadx ħut!

ARLEKKINU: Arlekkinu mhus sajjied! Jorqod mela!

PANTALONE: Eh iva, mela hu din – u din – u din! *(Jagħtih bla ħniena.)*

ARLEKKINU *(iqum malajr):* Is-sjafek! Jekk rieqed mhus suppost ħassejthom id-daqqiet – mhus sew ta! Lanqas l-irqad ma tista' tafda!

PANTALONE: Qajjem lill-oħrajn issa, ħaffef. Colombina, Brighella u l-Kaptan – qajjimhom ilkoll! Hawn das-Sinjur Spettatur qed jistenna lilna; ġie għalina apposta.

ARLEKKINU: Min? *(Iħares minn taħt il-għajn lejn* L-ISPETTATUR.*)* Dan? Dan għandna għal-lejla?

PANTALONE: Dak! U m'għandux ħin x'jaħli. Mur qajjimhom.

ARLEKKINU *(idur mal-*ISPETTATUR*, ixammem miegħu)*: Imma... dan biss? Dan – dan mhus biżżejjed! U kemm hu rqiq ukoll!

PANTALONE: X'jiġifieri? Mela dak xi aringa biex nikluha, jewwilla!? Toffendih hekk lis-Sinjur, imissek tistħi!

SPETTATUR *(iżommlu l-bastun)*: Le, ma ġara xejn – ma ħadtx għalija tibżax. Imma kieku taħsbu biex tibdew il-kummiedja?...

PANTALONE: Għandek raġun! Arana bdejna senzaltru! Isa, Arlekkinu – titnikkirx aktar. Jeħtieġ nibdew issa stess!

ARLEKKINU: Nibdew – kelma għedt kieku! Ma rridu sejn biex nibdew – ħallu f'idejja. *(Jersaq f'nofs il-palk; jindirizza lill-platea.)* Sinjuri – sinjuri rġiel u sinjuri nisa – sinjuri kbar u sinjuri żgħar – u zkejknin ukoll! – Il-Kummiedja bdiet! Taraw, Sinjuri, sejrin, seni ta' mħabba ħlewwa ta' qalb – tisimgħu zrajjiet ta' għerf u qlubija bla qies! – zfin inkantevoli u meraviljus jgħassaq l-għajnejn! U tidħku... Uuu kemm se tidħku! Tidħku biz-zajt u l-ħmerijiet li Arlekkinu u sħabu biss jafu jagħtukom! Iva, Sinjuri – il-Kummiedja bdiet!

Iċapċap lilu nnifsu – jagħmel inkin lejn il-platea u jibqa' milwi tnejn, rasu 'l isfel bla ma jiċċaqlaq.

Pawsa.

SPETTATUR: X'qed tistennew?

PANTALONE: Kompli, Arlekkin!

ARLEKKINU *(għadu rasu 'l isfel):* Ma nistas!

SPETTATUR: Imma din marda tagħkom! Dejjem se tibdew u qatt ma jiġri xejn! Komplu!

ARLEKKINU *(jieqaf dritt)*: Iss, mela tort tagħna? Biex nibdew il-kummiedja jeħtiez il-bakketta mażika!

SPETTATUR: *(bi tmashir)* Bakketta mażika!

PANTALONE: Maġika!

SPATTATUR: Ma teżisti ebda bakketta maġika!

PANTALONE: Imma għandu raġun Arlekkinu, Sur Spettatur. Biex nibdew il-Kummiedja dejjem kienu jiġu s-sħaħar u l-allat...

SPETTATUR *(bħal qabel):* Is-sħaħar u l-allat!...

ARLEKKINU: Mela! Iz-zħaħar u l-allat ... u jagħtuna l-bakketta mażika! Imbagħad tibda l-Kummiedja!

SPETTATUR: Ma se jiġu ebda sħaħar – ma se jkun hawn ebda allat. U ebda bakketta maġika. *(Kiebi.)* Ma se jkun hawn ebda kummiedja – lanqas illejla.

ARLEKKINU: Min jaf kieku nfittsu si ħaza nużawha flok bakketta mażika?!

PANTALONE: Infittxu? Imma fejn – fejn? *(Iħares madwaru – ifittex.)*

ARLEKKINU: Infittsu! Infittsu u nsibu; si ħaża jrid ikun hawn. *(Lill-*ISPETTATUR.) Fittes magħna, sieħed!

SPETTATUR: Infittex fejn? Imbagħad f'dad-dlam kollu– ma tara xejn.

ARLEKKINU: Forsi għajnejk m'għadhoms li kienu – mhus bilfors jaħti d-dlam miskin, ma taħsibs?

L-ISPETTATUR *jibqa' ma jitħarrikx.*

ARLEKKINU *jfittex madwaru – jispiċċa jteftef ukoll ma' ħwejjeġ* L-ISPETTATUR.

ARLEKKINU *(isiblu t-torċa fi ħżiemu)*: Di' s'inhi?

SPETTATUR: Dik torċa. Tawhieli jien u dieħel...

PANTALONE: Il-bakketta maġika! Hemm hi!

ARLEKKINU: Dik hi!

PANTALONE: Ġabhielna s-Sinjur u ma ntbaħniex, Arlekkin!

SPETTATUR: Mhux ġibtha dik – tawhieli.

PANTALONE: L-aqwa li qiegħda hawn! *(Joħroġ idejh biex jeħodhielu.)*

SPETTATUR: Imma – għandkom bżonnha?...

PANTALONE: U ngħid! Essenzjali!

ARLEKKINU: ...Sensjalissima!

SPETTATUR: Ma nistax inżommha jien? M'għandkomx dawl hawn? Ftit ilu kien hawn...

PANTALONE: Hawn mela le – tibżax! U dalwaqt jixegħlu kullimkien.

SPETTATUR: Eh, u kemm idumu? U joqogħdu jinxtegħlu u jintfew il-ħin kollu kif għamlu l-ewwel?...

PANTALONE: U le, le. Issa tara. Ġib.

Jieħu t-torċa. Jixgħelha u jdawwal madwaru ferħan se jtir.

PANTALONE: Il-bakketta maġika, Arlekkin! Il-bakketta maġika!

ARLEKKINU: Mażika! Kemm hi sbejħa! Issa iva – issa tara kif kulħadd iqum!

PANTALONE: Ħudha, Arlekkin! Mur qajjimhom isa!

ARLEKKINU: Is-sifna mażika – il-banketta mażika u z-zeħer iseħħ! *(Jersaq lejn il-karru.)* Nibdew minn sieħbi Brighella, Sor Pantalon?

PANTALONE: Ibda, ibda! Ah, illejla, Sur Spettatur – illejla se taraw ħwejjeġ tal-għaġeb! Tal-għaġeb! Ibda, Arlekkin!

ARLEKKINU: Għalina mela! *(Jitla' fuq il-karru ħdejn Brighella, jixgħel it-torċa għal fuqu.)* Zeħer zeħer taz-Zħarijiet – Abrakadabra, Abrakadabrella – qum u stenbaħ, sieħbi Brighella! *(Brighella ma jitħarrikx.)* Wej, Brighella! *(Iċaqalqu – jitbaxxa fuqu.*

Jinġibed lura malajr.) Jaqq! S'riħa ta' nbid qares għandu! Dan sgur sorob si sarba papali, Sur Pantalon!

PANTALONE *(jagħti bil-bastun fuq Brighella)*: Għażżenin! Ilkoll li intom għażżenin! *(Lil* ARLEKKINU.*)* Ħallih lil dak; mur qajjem 'il xi ħadd ieħor!

ARLEKKINU: Nipprova...

Jersaq lejn PIERROT *u* COLOMBINA *ħdejn l-għadira. Mitluqa f'ħoġor* PIERROT *hemm mandolina.*

ARLEKKINU: ...Ah, Pierrot! Pierrot sgur li jqum. Ii, ara; għandu wizzu msarrab bid-dmugħ tal-aħħar darba! Imsejken Pierrot, kemm beka! Arah imsarrab għasra! Mhus bilfors miskin...

SPETTATUR: Għaliex? Xi ġralu l-aħħar darba?

ARLEKKINU: Mititlu Coquette miskin.

SPETTATUR: Coquette? L-għarusa tiegħu?

ARLEKKINU: U s'għarusa! Il-kelba kienet Coquette; kelba skejkna, gustuża. Miskina, waqgħet fl-għadira – Plopp! – u għerqet! M'hemms li jistabar imsejken.

PANTALONE: Qajmu!

ARLEKKINU: Tgħid mhus aħjar inħalluh rieqed, jistrieħ?...

PANTALONE: Qajmu!

ARLEKKINU: Inqajmu mela. *(Kantaliena bħal qabel, iżda b'anqas briju; aktarx melankoniku.)* Zeħer, zeħer taz-Żharijiet – Abrakadabra – Abrakadabrò – tibkis iżjed, ħabib Pierrot. *(Jixgħel id-dawl tat-torċa f'wiċċu.)*

PIERROT *(bil-mod il-mod jgħolli rasu):* Min? Min isejjaħli? *(Jilmaħ id-dawl tat-torċa. Bilkemm mhux b'ferħa.)* Il-qamar! Huwa int ja qamar li ġejt tfarraġni?

ARLEKKINU: Il-qamar m'inies, Pierrot sieħbi!

PIERROT *(iqum bilwieqfa b'għeja kbira)*: Fejn hu l-qamar mela? *(Iħares madwaru b'diqa.)* Dejjem id-dlam. Għadu l-lejl. *(Jogħrok ġenbejh u dirgħajh, mirżuħ.)* Qed inħossu – għadu

l-lejl. Imma l-qamar fejn hu, mela?

ARLEKKINU: Hekk hu! Jekk hu l-lejl suppost hawn il-qamar. Jekk tal-anqas mhus se jkun lejl bla qamar...

ARLEKKINU *jħares 'il fuq – ifittex fid-dalma... U joħroġ il-qamar.*

ARLEKKINU: Hemm hu! Issa li għandna l-qamar m'hemmx għalfejn titnikket aktar.

PIERROT: Il-qamar! ...Il-qamar!

Iħares 'il fuq, PIERROT *jimxi lejn fejn qed jara l-qamar.*

Jieqaf hekk kif jasal maġenb l-għadira. Iħares 'l isfel.

PIERROT: *(jiftakar – imbikkem)* Coquette! Coquette tiegħi!

PIERROT *jixref lejn l-għadira, donnu jrid iżomm lil xi ħadd. Ikun kważi se jaqa' fiha li* ARLEKKINU *ma jżommux.*

PIERROT: Coquette! Iċ-ċkejkna Coquette tiegħi!

PANTALONE: Hemm aħna! Bla moħħ ilkoll li intom! X'ridt tmur tqajmu tagħmel 'il dak? Ma tafx li dejjem hekk jispiċċa?!...

ARLEKKINU: Mela ma nafs! U jien għedtlek!...

PANTALONE: Bla moħħ! *(Idur fuq* PIERROT *li reġa' niżel inewwaħ ħdejn l-għadira.)* U int aqtagħha! Xebbajtna issa b'din Coquette tiegħek! Taħseb li n-nies tiġi hawn biex tara lilek tnewwaħ?

PIERROT: Jisgħobbija! Imma mhux jien tlabt li nistenbaħ. Għalija aħjar ħallejtuni rieqed. *(Jolfoq.)* Xi tridni nagħmel; malli nistenbaħ... niftakar! *(Jolfoq bla heda.)*

PANTALONE: Bdejna! Erġajna bdejna! Imma għiduli kif tista' ttella' kummiedja bħal dari b'dawn l-irjus tas-serratura! *(Jiżvoga bil-bastun fuq* ARLEKKINU*.)* U int iċċaqlaq! Mur qajjem lill-oħrajn għax b'rasek se jdur! Mur – itlaq – ħaffef – iċċaqlaq!...

ARLEKKINU: Jiena kieku mmur nitlaq inħaffef nizzaqlaq, Sor Pantalon, imma si trid tagħmel jekk l-oħrajn ma jridus jizzaqalqu?!

PANTALONE: Ċaqlaqhom! Obdi jew taqla'!

ARLEKKINU: U meta nobdi sorta naqla'! Ma zara sejn imma; issa nqajjimlek lill-għażiża bintek, iż-żbejħa Colombina! *(Jersaq lejn* COLOMBINA.*)* Zeħer, zeħer taz-Zħarijiet – Abrakadabra, Abrakadabrina – tbissem u qum, żbejħa Colombina!

COLOMBINA *(tqum)*: Sebaħ! Imma għadu kmieni – għadu wisq kmieni.

ARLEKKINU: Imma issa li qomt int, iqum kulħadd, żbejħa Colombina! Tistenbaħ is-sema, jiseggħlu s-smewwiet, jgħannu l-għasafar zkejknin!...

COLOMBINA: Imma aħna biss għadna stenbaħna? *(Tilmaħ lil* PIERROT.*)* Pierrot! *(Titbaxxa fuqu, ħiemed jibki.)*

ARLEKKINU: U ħallih lil Pierrot, Colombina ħanini! M'intis tara kemm għadu mnikket?

COLOMBINA: Imsejken Pierrot.

ARLEKKINU: Dak moħħu biss fil-qamar...

PANTALONE: ...u f'Coquette!

COLOMBINA: Dik Coquette! Dejjem Coquette! Qed nieħu gost li għerqet. Imma din li jkolli nissielet għal imħabbtu ma' ...kelba! *(Bi tnehida.)* Ahimè, imsejkna jien.

PANTALONE *(jersaq biex jgħannaqha):* Ah, binti! Kif jimtlew bid-dija dawn l-għajnejn għajjiena ta' msejken missier għad-dehra tiegħek!...

COLOMBINA *(twarrab minn ħdejh, tmur tinxteħet ħdejn* PIERROT, *issabbru.)* Pierrot!

PANTALONE *(isib ruħu jgħannaq il-baħħ)*: ...biex ngħid is-sew, dehra bil-wisq qasira, f'ġieħ Ġove! *(Lill-*ISPETTATUR.) Agħdirna, Sur Spettatur; ma nafx x'inhu jiġri l-lejla!

SPETTATUR: Nagħdrek jien. U safrattant nistenna.

PANTALONE: Ah, tistenna. *(Itih ħarsa ftit kerha.)* Dażgur, hawn int tistenna. *(Idur madwar il-palk.)* Ma nafx x'inhu jiġri. Kollox

imgħawweġ ġej! *(Jipprova jqajjem lill-kummidjanti l-oħrajn.)* Qumu minn hemm – ċaqalqu! Brighella, qum j'għażżien! Dottor Balanzon – fejn hu Dottor Balanzon? U l-Ballerina?! Qumu?!

ARLEKKINU: Eh, Sor Pantalon, Sor Pantalon, sotta sotta ġejja llejla. Il-grazzjusa Ballerina ilha s-snin twal twal ma tistenbaħ u Dottor Balanzon, dak ikolli ngħid kiel xi ikla kotba tqal tqal bil-Latin u baqgħulu fuq l-istonku. Waqt li l-Kaptan Spaventa, dan ukoll... Imma stenna! *(Jieqaf ħdejn il-figura tal-*KAPTAN.*)* Dan le! Kulħadd jaf li Kaptan Spaventa m'għandu sejn fuq l-istonku – u wisq anqas f'moħħu!

PANTALONE: Qajmu! Ma nistgħux nibqgħu hekk, weħedna, jiena u int biss! Qajmu!

ARLEKKINU: Bies inservik mela! *(Jiżfen madwar* IL-KAPTAN.*)* Zeħer, zeħer taz-zħarijiet – Abrakadabra, Abrakadabran, il-Kaptan Spaventa huwa baħnan!

IL-KAPTAN SPAVENTA *(jaqbeż fuq saqajh – jislet ix-xabla)*: Ragħad u sajjetti! Kaptan Spaventa ta' Vall'Infern huwa jien! *(Jattakka lil* ARLEKKINU.*) Un-deux-trois! Touchè*! Ċedi viljakk!

ARLEKKINU *(għarkopptejh)*: Ħniena! Ħniena, oh wisq qalbieni, Kaptan!

PANTALONE: Bravo! Bravo, Kaptan! Sa fl-aħħar! Ħsibt li se nitilfu s-serata kollha! Ħadd mill-oħrajn ma jrid iqum jaħasra!

KAPTAN: L-oħrajn? X'tambuhom l-oħrajn meta għandkom lili? Aaah! Ragħad u sajjetti!

ARLEKKINU: U beraq!

KAPTAN: Ragħad u sajjetti! Triegħed, o sema – staħba ja xemx! Kelma ta' Kaptan Spaventa ta' Vall'Infern, la hawn jien – hawn kulħadd! AAAAaaahhh! *(Jagħti fuq sidru jgħajjat – suppost għajta ta' ljun – imma tispiċċa fi tqaħqiħa marradija.)* F'ġieħ Belżebub! Kemm domt rieqed daru għalija l-mikrobi! Tradiment faħxi! Sabutaġġ! Sabutaġġ!

PANTALONE: Imma l-aqwa li erġajt magħna! Issa kemm inqajmu 'l Pulċinella u nerġgħu ngħaqqdu l-bella kumpanija bħal dari!

ARLEKKINU: Imma tgħid jaqbel li kollos jerza' jkun bħal dari, Sor Pantalon? Jekk ma rridus għawz, aħjar inħalluh ininni lil Pulzinella.

KAPTAN: Ħa! Tkellem il-ġifa! Il-kodard! Tibża' minn Pulċinella int? Minn dak il-ħotbi aħdar, ħajjen u ħażin...

Mir-rokna tiegħu PULĊINELLA *jidher jitnaffar u jonfoħ, imma għalissa ma jqumx.*

KAPTAN *(jiħdiel – jibdel it-ton)*: ...Biss, minkejja dawn id-difetti ċkejknin li wieħed jista' jifhem u jagħder, forsi għandu nitfa raġun Arlekkinu. Mhux ta' min wieħed itellifhielu dik in-nagħsa ħelwa lil ħabibna Pulċinella...

PULĊINELLA *jagħti ħjiel li qed jistenbaħ.*

PANTALONE: Le. Jeħtieġ li jistenbaħ hu wkoll! Kollox bħal qabel irid jerġa'! Ah dari – iż-żminijiet ta' dari! Il-ħajja ta' dari! Ah, uliedi – sabiħ li tgħix! Sabiħa l-ħajja – u kif kien jgħid ben tajjeb il-kollega carissimo tiegħi Dottor Balanzon, *Gaudeamus, gaudeatur, gaudeantium*!

ARLEKKINU: La tgawdi tgawdi, dak hu fatt! Rajts kif naf bil-Grieg!

PANTALON: Igdem ilsienek, ja injurant! *Ignorantium in deficit, ignorantiatum*!

ARLEKKINU: ...Tum! Ikolli nammetti li "injoranjtum" ma nafs si tfisser.

PANTALONE: Rajtx! Imissek tistħi! Mur qajjem lil Pulċinella, ja ħmar!

ARLEKKINU: Jiena nistħi u ħmar, imma lil Pulzinella ma nqajmus, Sor Pantalon.

PANTALONE: U jien intennilek – int imissek tistħi – int ħmar – u lil Pulċinella jkollok tqajmu!

ARLEKKINU: U jien nistħi għal darba tnejn – jien ħmar doppju – imma lil Pulzinella ma nqajmus!

PANTALONE: U jien intenni ntenni!... *(Jgħolli l-bastun.)*

PULĊINELLA *(iqum f'salt u joħroġ b'qabża għal nofs il-palk)*: Kukkuruku! Pulċinella jiena w'hawn! *(Għandu għasluġ oħxon f'idu – jużah indiskriminatament fuq min ġie ġie.)* Fuq min tiġi jkun sultan! Iva, Sinjuri – Pulċinella jiena w'hawn!

ARLEKKINU *(mar jitrekken wara l-karru)*: Mamma mia, issa korrejna!

PULĊINELLA *(iġebbdu minn widnejh – joħorġu għan-nofs)*: X'int tgedwed, j'Arlekkin? U xi smajt – xi smajt dina tiegħek li int lili ma tridx tqajjem?

ARLEKKINU: Imma dik ma tgħodds, Sur Pulzinella! Jekk kont imqajjem, kif stajt inqajmek?

PULĊINELLA: Kliemek mhux għal kollox oriġinali, ja ħlejqa bla sinsla, imma tajjeb għalik li lsienek idurlek, għax li kieku kien idur il-bastun tiegħi, ħabib tiegħi! *(Itaptaplu daqqa ġmielha fuq dahru.* ARLEKKINU *jogħtor.)*: Ja ħabib KBIR tiegħi Arlekkinu. (*Daqqa aqwa u* ARLEKKINU *jispiċċa fl-art.)*

ARLEKKINU: Il-ħbiberija tiegħek qalila tassew, ħabib Pulzinella.

PULĊINELLA: Magħruf jien għall-ħbiberija! Qalbi soda, injam fagu, l-istess bħall-bastun u l-ħotba tiegħi – din il-ħotba ċkejkna tiegħi. Ċkejkna iva, imma kbira ħafna – kbira wisq! – f'għajn in-nies! Kulħadd jafha din il-ħotba tiegħi; tajjeb mela li kulħadd isir jaf il-bastun tiegħi wkoll! Kollox bħall-aħwa jeħtieġ naqsmu! Ħuti l-għeżież! Ersqu – ersqu! Tgħidulix li qed taħarbuni, jien il-kbir ħabib tagħkom.

PANTALONE *(jagħti pass 'il quddiem u tnejn lura):* Ħabib Pulċinella, min jaħarbek – aħna? X'hemm isbaħ mill-ħbiberija – l-imħabba – il-fratellanza fost il-bnedmin?! Ah – il-ħbiberija!! *Amicus amicandum vox popoli,* ammen! Kif kien jgħid l-għaref Papas Malmenatus, qatt minsi mid-devoti tiegħu!

PULĊINELLA: Ħabib Pantalon! Nitgħaxxaq nintebaħ li kliem il-għerf minn fommok qatt ma jieqaf kieku xi darba jibda! U int – int, Kaptan Spaventa, qalbieni fost il-qalbenin – faħħari fost il-faħħarin – int m'għandek xejn x'tgħidilna? Xi ġrajja ta' mewt u qirda – ta' qilla jew ġjufija – ta' demm!?

KAPTAN: Demm, iva! U qlubija! Ingħidilkom immela! *(B'amar.)*

Isimgħuni lkoll! ...U int ukoll, Sur Pulċinella, dejjem jekk jogħġbok tweġġaħni bil-preżenza stimatissima tiegħek...

PULĊINELLA: Inweġġħek – inweġġħek! Nisimgħu l-aħwa – issa li lkoll ħaġa waħda rġajna – issa li l-qaqoċċa rġajna għaqqadna – nisimgħu!

ARLEKKINU, PANTALONE *u* PULĊINELLA *jinxteħtu bilqiegħda madwar* il-KAPTAN SPAVENTA. L-ISPETTATUR, *waħdu f'ġenb il-palk iħares lejhom, aktar ma jmur aktar jagħti ħjiel li qed jitlef is-sabar.*

KAPTAN: Isimgħu l-aħwa! U tkexkxu! Mela din hi l-ġrajja ta' taqtigħa ma taqta' xejn li darba kelli Jum l-Erwieħ kollha ma' Belżebub. Kienet...

ARLEKKINU: Ah, s'disgjazza! L-erwieħ kollha ma' Belsebub! Ħadd mhu se jsalva! Ħadd! L-erwieħ kollha ma' Belsebub!...

KAPTAN: Iskot defiċenti!...

ARLEKKINU: ...Ħadd li ħadd!

KAPTAN: ...Jien għedt f'Jum l-Erwieħ Kollha ma' Belżebub!...

ARLEKKINU: Appuntu! Aah – magħmula tagħna!

KAPTAN: Agħlaq ħalqek, Buffu! Jien se nkompli jew ma nkomplix?

PULĊINELLA: Kompli, Kaptan. Milli jidher din tiegħek ġrajja mħawda qatigħ, imma forsi nifhmu aħjar jekk tkompli...

SPETTATUR *(jinterrompi)*: Isma', skużawni ftit. Jien...

COLOMBINA *flimkien ma'* PIERROT, *dejjem rasu mgħaddsa fuq sidru u mnikket, tersaq lejn* IL-KAPTAN.

COLOMBINA *(tinterrompi lill-*ISPETTATUR*)*: Għadkom hawn intom? Għadkom ma ddejjaqtux iddejqu lil ħaddieħor? Għax ma tagħlqux ħalqkom jekk minnu ma joħroġx għajr ħmerijiet? Hemm affarijiet wisq isbaħ fil-ħajja milli tisimgħu d-diwi ta' leħinkom jakkumpanjakom tul għomorkom. Għax ma titgħallmux minn Pierrot?

KAPTAN: Ħaa! Minn Pierrot!

COLOMBINA: Minn Pierrot, iva! Taħsbu li għax tarawh sieket m'għandux ilsien biex jgħid dak li jħoss kieku jrid? Jekk ma jitkellimx għax dak li jaf, u dak li ħass...

ARLEKKINU: Ħass u spinaċi! Kaboċċi!

COLOMBINA: ...għax dak li ħass ma jsibx kliem kif jurih, għalhekk! Intom pupi ħdejh! Hu raġel tassew! Raġel għaref, intelliġenti, matur...

ARLEKKINU: Magħdur – magħdur miskin!

COLOMBINA: U int – int kemm se ddum ittenni l-istess ħmerijiet – l-istess buffunati li ħadd m'għadu jidħak bihom? Meta se tikber?

ARLEKKINU: Meta jtuni niekol ikolli ngħid, sbejħa Colombina!

PULĊINELLA: Hawn, ħu din għat-togħma, ħa! *(Jagħtih bl-għasluġ.)* Hekk; forsi titgħallem! Quddiem din in-nobbli kreatura kif ma tistħix iġġib ruħek hekk? Ah, Colombina, anġlu tassema, kif int imdawra bl-imbeċilli! Ah, li kieku m'hawnx jien niddefendik, nieħu ħsiebek, nindukrak...

COLOMBINA *(bi stmerrija)*: Niżżik ħajr, Sur Pulċinella, ġa għandi min jieħu ħsiebi...

PANTALONE: Għandha lili – għandha lili! Binti! Ah, kif jimtlew bid-dija kedawn l-għajnejn ta' msejken missier għad-dehra tiegħek!

PANTALONE *jintefa' fuqha biex jgħannaqha,*

COLOMBINA *taggħtih daharha u ddur fuq* PIERROT. PANTALONE *jsib ruħu jgħannaq lil* PULĊINELLA.

ARLEKKINU *u* L-KAPTAN *jinxteħtu fuq it-tnejn l-oħra – jitbaħrdu u jiżżuffjettaw fuq xulxin.*

COLOMBINA: Għalxejn, Pierrot! Ħudni minn hawn! Ma niflaħx nissaporti iżjed qalb dawn l-irjus vojta! Ħudni, Pierrot! Kellimni int. Int taf titkellem kieku trid – kellimni fuq l-imħabba, Pierrot!

PIERROT: Imħabba? L-imħabba...

COLOMBINA: Ah, Pierrot! Kif tlissinha int ma jlissinha ħadd, Pierrot! Imħabba! Ejja, Pierrot – kellimni fuq l-imħabba. *(Tmexxih lura lejn l-għadira.)* Pierrot, Pierrot!

PULĊINELLA: Ma ġara xejn – titnikktux l-aħwa. Xorta ngħaddu mingħajrhom – anzi aħjar!

PANTALONE: Imma kif tistinka kemm tistinka ma jirnexxilek qatt ittella' kummiedja brillanti bħal dari...

KAPTAN: Imma mhux meta għandkom lili! Komplu – komplu isimgħu din ġrajjieti... Mela, kien immela Jum l-Erwieħ Kollha...

ARLEKKINU: Magħmula tagħna! Jum...

SPETTATUR *(issa deċiż – jersaq fuqhom)*: Iskot int! Ieqfu!

ARLEKKINU: Belżebub...

SPETTATUR: Ieqaf!

PULĊINELLA: Dan min hu?

PANTALONE: Eh, għax ridt ngħidlek, Sur Pulċinella; dan l-Ispettatur.

SPETTATUR: Le! Skużawni ftit!

PULĊINELLA: L-Ispettatur? Spettatur? Hawn? Fuq il-palk?! Din fejn smajnieha!

PANTALONE: Aah! Kieku taf, Sur Pulċinella; l-affarijiet li jiġru fit-teatri daż-żminijiet!...

PULĊINELLA: Minn daqshekk – tassew! X'għarukażijiet! Qed joqtlu l-palk tagħna! Qed joqtlu l-arti tagħna! Qed joqtlu lilna! Lilna! *(Idur fuq* L-ISPETTATUR.*)* Bonswa għalik, Sur Spettatur. Allura int ġejt tara lilna mela, eh? U għidilna – għidilna, x'deherlek s'issa?

SPETTATUR: Bonswa. Iva, fuq hekk ridt ngħid jien...

PULĊINELLA: Fuqna, hux hekk? Interessanti, ma taħsibx?

SPETTATUR: Eh – iva – insomma – mhux tas-soltu – le, mhux tas-soltu, minn daqshekk veru. Kienu wissewni iżda, issa li qed niftakar; intom mhux bħall-oħrajn, qaluli. Kollox spirtu pront, mhux hekk?

PULĊINELLA: Hekk hu! Aħna nagħżlu li għandu jsir hawn. Aħna. Din ħajjitna – ħielsa minn kull xkiel – ebda kupjun li jiddettalna xi jsir u x'ma jsirx!

PANTALONE: Ħielsa!

KAPTAN: Liberi!

ARLEKKINU: Bla skiel!

PULĊINELLA: Aħna s-sidien tagħna nfusna! Din hi l-vera arti! Dan hu l-ħelsien!

KAPTAN: *Libertè! Fraternitè! Egalitè*!

L-ISPETTATUR *jibqa' xufftejh imkemmxin.*

PULĊINELLA: Forsi imma s-Sur Spettatur jixtieq jagħmel xi osservazzjoni ċkejkna, eh?

SPETTATUR: Le, insomma...

PULĊINELLA: Le, għid, għid, Sinjur; tibżax.

SPETTATUR: Għax, biex ngħid is-sew, għandi daqsxejn ta' dubju...

ARLEKKINU, IL-KAPTAN, PULĊINELLA, PANTALONE: Dubju!

SPETTATUR: Eh, irrid ngħid, ma nistax naqbad sew jekk il-kummiedja bdietx jew inkella qegħdinx tħejju biex tibdewha. Jidhirli li hemm xi ftit ta'... Ehhmm... .Xi ftit tal-konfużjoni. Imma forsi sejjer imqarraq.

PULĊINELLA: Le, għaliex? M'għandekx dritt sagrosant tesprimi l-opinjoni tiegħek jewwilla?*(Iħares bl-ikreh lejh – imbagħad lejn sħabu.)* Xi ftit konfużjoni, eh?

ARLEKKINU *(jipprova jiskużah)*: Forsi ried jgħid – nuqqas ta' ideat zari.

KAPTAN *(aħrax)*: Jew – ebda dixxiplina!

PANTALONE: Kaos sħiħ!

PULĊINELLA: Babilonja papali!

SPETTATUR: Le, forsi mhux eżattament hekk. Biss tassew nixtieq naf jekk dan li ġejt nara bediex jew le. Wara kollox, jeħtieġ li wieħed ikun jaf jekk dan il-waqt, dan il-ħin li hu għaddej, huwiex biċċa mill-kummiedja jew inkella...

PULĊINELLA: Inkella?

SPETTATUR: Jew inkella... ħin moħli.

PULĊINELLA: Ħin moħli. Qed nifhem. Jiġifieri int trid taf jekk għandekx tinteressa ruħek f'dan li aħna qed nagħmlu u ngħidu hawn, jew jekk forsi għandekx tistenna... Dan li trid taf jiġifieri?

SPETTATUR: Għandi d-dubji tiegħi, kif għedt...

PULĊINELLA: Dubji! Għedtilna iva; għedtilna... *(Diżgustat.)* Dubji!

> *Itennu l-kelma "dubji" taħt l-ilsien,* PANTALONE, PULĊINELLA *u* L-KAPTAN SPAVENTA *jitrekknu jikkonfoffaw flimkien, kultant jagħtu ħars ikreh lejn* L-ISPETTATUR.

ARLEKKINU jħares lejh, jitbissem tbissima ta' idjota u jersaq ftit lejn sħabu jissemma'. Malajr iżda jinġibed lura minn ħdejhom imbeżża'.

> *M'għandu mkien aktar fejn imur, jersaq lura lejn* L-ISPETTATUR.

ARLEKKINU *(l-istess tbissima ta' idjota)*: S'lejla sabiħa, hus?

SPETTATUR *(għajnejh fuq l-oħrajn jikkonfoffaw)*: Eh, iva... Wara kollox jien ngħidilhom għall-ġid tagħhom stess. Jekk hemm id-dubji jeħtieġ li nammettu li jeżistu.

ARLEKKINU: *(issa konxju)* Kulħadd minn daqshekk għandu d-dubji tiegħu.

SPETTATUR: Mela għax ma jammettux!?

ARLEKKINU: ...Kulħadd. U kulħadd jixtieq jaf u jifhem kieku. Imma sorta jkollna nkomplu. Inkomplu nizzuffjettaw, inkomplu niżfnu u nitbellhu – u nitqatlu!

SPETTATUR *(b'disprezz)*: Il-Kummiedja jeħtieġ tkompli, hux hekk?

ARLEKKINU: Tkompli, għax ma tafx kif, ħin bla waqt, tħares madwarek u tintebaħ li hemm Spettatur qed josserva kollox.

SPETTATUR: Ma kontux qed tistennewni llejla, hux hekk?

ARLEKKINU: ...Ħin bla waqt, meta lanqas biss tistennieh. Xi darba min jaf meta. U safrattant? Safrattant tul il-ħin kollu li jibqa' trid tgħaddi sigħat sħaħ fil-ħemda u n-nofs dalma, tixxenja u titbellah. Biex imbagħad, malli jinxtegħlu d-dwal issib teatru battal. Imma allaħares kellna noqogħdu nitnikktu fuq hekk! Inkomplu – dejjem inkomplu!

SPETTATUR: Imma possibbli ssibu biżżejjed kummiedji ġodda?

ARLEKKINU: X'hemm bżonn ikunu ġodda? Aħna nimprovisaw sakemm nistgħu, imma hemm il-limiti safejn inwasslu. Iva kultant inċaqalqu sitwazzjoni, intarrfu l-possibilitajiet u nżewqu ċ-ċirkostanzi – imma l-kummiedja waħda tibqa'. Ftit tinbidel. Hemm il-limiti.

SPETTATUR: Imma m'għandux ikun hekk. Mhux għalikom!

ARLEKKINU: Hemm il-limiti.

SPETTATUR: ...Għalikom m'hemm xejn miktub! Intom ħielsa!

PULĊINELLA *(jieħu l-ispunt – jinħall minn ma' sħabu):* Ħielsa! Ah, xi kliem il-għerf! Iva, ħuti! Jeħtieġ niftakru! Aħna ħielsa!

PANTALONE: L-arti tagħna bla qies! Ħadd ma jindaħlilna! Inkomplu mela!

KAPTAN: Inkomplu. *(Lill-*ISPETTATUR.*)*Tagħtix widen u kas dan l-imbeċilli, ħabib! Inkomplu!

ARLEKKINU: Dasgur – l-akbar buffu min jagħti widen ta' buffu...

PULĊINELLA: Iskot int! Telliftna ħin biżżejjed! Inkomplu!

SPETTATUR: Le, stennew – stennew, ħbieb! Ara, ma tistgħux

tkomplu kif kontu sejrin l-ewwel!

PANTALONE: U għaliex le?

SPETTATUR: Jeħtieġ infehemkom...

PULĊINELLA: U biex tfehemna jeħtieġ nieqfu. Se żżommna – se żżomm lilna u żżomm il-kummiedja.

SPETTATUR: Jeħtieġ.

PULĊINELLA: Jiġifieri, minkejja li int stess tammetti li aħna ħielsa, madankollu aħna – sakemm tfehemna int – jeħtieġ li nieqfu. Minħabba fik. Tajjeb mela – nieqfu.

Kulħadd jieqaf fejn hu. Ilkoll iħarsu lejn L-ISPETTATUR.

SPETTATUR: Mhux għax irrid nindaħal, imma jeħtieġ.

PULĊINELLA: Le, kollox sew, la qed tgħid hekk... Tibżax; tkellem. Għid.

Pawsa.

SPETTATUR: Grazzi. Kelma waħda nixtieq ngħid...

PULĊINELLA: Ah, sa fl-aħħar l-aħwa! Kelma waħda! Sibna xi ħadd jifhem is-siwi tal-kliem! Xi ħadd li jikkuntenta ruħu b'kelma waħda biss!... Skużani, interrompejtek. Iva; kont qed tgħid?...

SPETTATUR: Għax ifhmuni, xtaqt ngħid...

PULĊINELLA: Le, le, ixtieq! Ixtieq u għid! Nisimgħuk aħna. Nifthu widnejna lkoll! Hekk tajjeb?

SPETTATUR: Eh, iva... Imma kif kont se...

PULĊINELLA: Iva! Qal "Iva"! Ah, ħabib – nieħu gost nara li nonostante kollox meta niġu għal kwistjoni ta' prinċipju int ukoll taqbel magħna! Ah, kemm huma sbieħ il-ftehim u l-għaqda!... Imma ridt tgħid kelma int l-ewwel, hux hekk? X'qed tistenna? Għid – għid u titnikkirx iżjed – issa li d-dwal jinsabu fuqek – issa li ksibt nofs il-palk – għid! Nisimgħu kliem il-għerf! Nisimgħu din is-Sibilla, l-aħwa!

ARLEKKINU: Sibilla – s'isem gustus!!

PULĊINELLA *(dlonk isikktu b'daqqa ta' għasluġ)*: Ikkumpatih, o barrani...

PANTALONE: Buffu injurant kulma hu!

KAPTAN: Ġifa u kodard!...

SPETTATUR: JIMPORTA TĦALLUNI NITKELLEM! *(Skiet.)* – Kelma! Kelma kulma ridt ngħid!

Pawsa.

Iżda hekk kif L-ISPETTATUR *ikun se jkompli...*

PULĊINELLA: Tabilħaqq, Arlekkin! Agħlaq ħalqek. Ħalli s-Sinjur jgħid il-kelma li ġie jtarrfilna!

L-ISPETTATUR *ikun se jerġa' jipprova, imma...*

KAPTAN: F'ġieħ Ġove! Jew tagħlaq ħalqek jew inġagħlek tibla' lsienek u tiekol widintek biz-zalza ta' demmek!

ARLEKKINU: Iva jaħasra bilkemm ftaħt fommi...

PANTALONE: Iva xejn. Silenzju!

ARLEKKINU: Għax... *(Jinżel għarkopptejh bil-biża'.)*

PULĊINELLA *(jgħolli l-għasluġ)*: Tgħidx kelma oħra!

PANTALONE *(il-bastun)*: ...Lanqas sillaba!

KAPTAN *(ix-xabla)*: Tgħid xejn!

PULĊINELLA, PANTALONE, IL-KAPTAN: Silenzju!!!

ARLEKKINU *jieqaf issummat u mkebbeb ġo qoxortu, għajnejn magħluqa, ma jissugrax jitħarrek.*

PULĊINELLA *(l-għaslug dejjem mgħolli fuq ras* ARLEKKINU*, imma kliemu indirizzat lejn* L-ISPETTATUR*)*: Imma taraw fiex wasalna! Kulħadd jippretendi li jrid jgħid tiegħu! Kulħadd! U fuq kollox kulħadd jippretendi li nisimgħuh! Jippretendi li jrid jaf!

PANTALONE: Ah, *mundus*! Fiex wasalna! Fiex wasalna! *Mea culpa,*

mea maxima culpa!

KAPTAN: Ragħad u sajjetti! Inkredibbli xi prużunzjoni!

PANTALONE: Tistagħġeb! X'ma tistagħġibx!

PULĊINELLA: X'wiċċ tost!

PANTALONE: Nistagħġbu – nistagħġbu lkoll, ħuti!

KAPTAN, PULĊINELLA, PANTALONE: Ah, kemm qed nistagħġbu!

SPETTATUR: Imma skużi... intom għalija qed tgħidu? Għax jien, skużi, mhux għax irrid nindaħal...

PULĊINELLA: Għalik? U lilek min jafek, skużi l-espressjoni? Aħna fuq Arlekkinu qed nitkellmu, mhux hekk, l-aħwa? Skużi!

PANTALONE *(ipoġġi fuq* ARLEKKINU*)*: Bla dubju! Fuq Arlekkinu – fuq ħadd iżjed! – Skużi!

KAPTAN *(ipoġġi wkoll):* Bla dubju! Dana kif jiġi hawn, ħadd ma jafu, u jippretendi li jaf aħjar minna?! – Skużi!

PULĊINELLA *(ukoll)*: Irid jgħid kelma – bla dubju! – kulħadd irid jgħid kelma, x'kull waħda!

PANTALONE: Din it-tolleranza – id-djalogu – x'tistenna! Għalhekk ġejja fiex ġejja d-dinja! Ili ngħidha jien! Ah, x'ma tistagħġibx imma!

IL-KAPTAN, PULĊINELLA, PANTALONE: Aaa, kemm qed nistagħġbu!

ARLEKKINU *(jgħajjeb):* Aah, kemm qed nistagħzbu!

IL-KAPTAN, PULĊINELLA, PANTALONE *(itennu warajh awtomatikament)*: Aah, kemm qed nistagħżbu!

PULĊINELLA: ...Nistagħżbu! *(immedjatament joqmos minn fuq dahar* ARLEKKINU *hekk kif jintebaħ kif daħaq bihom. It-tnejn l-oħra jaqgħu minn fuqu wkoll)*: Rajtuh ja prużuntuż! Kulħadd xhud – kulħadd rah jipprovokana! Tuh mela la ħaqqu!

Ifajjar daqqa fuq ARLEKKINU*, imma hekk kif jindaħal* L-ISPETTATUR*, ifajjar tnejn lilu wkoll.*

SPETTATUR: Le, stenn! X'għamel dan wara kollox? Bilkemm qal kelma. Stennew!...

PULĊINELLA: Nistennew? Le – issa le! Rajtx fiex ġejna nistennew lilek! Għax tajna widen lilek! Sibna min ixewwex – jiżra' d-dubji, jinsinwa u jikkalunja! Tuh mela! Tuh!*(Iballat.)*

KAPTAN *(issawwat bix-xabla)*: Ħaqq! Nagħmlu ħaqq minnu!

> ARLEKKINU *jistaħba wara* L-ISPETTATUR, *iħalli lilu jaqla' d-daqqiet.*

> PANTALONE *idur madwarhom ilkoll, kultant ifajjar daqqa bil-bastun fuq min ġie ġie u malajr jiskarta.*

SPETTATUR *(jogħtor taħt id-daqqiet – b'*ARLEKKINU *taħtu)*: Le, isimgħuni – isimgħuni l-ewwel jaħasra!...

PULĊINELLA: Jaħasra xejn! M'hemmx ħniena! Din ġustizzja! Trid jewwilla tiddefendi lil min ikażbar l-ordni stabbilita – lix-xewwiexa?!

SPETTATUR: Le. Le...

PULĊINELLA: Qal le! Tuh mela! Nagħmlu ħaqq minnu!

KAPTAN: Tuh, ja kelb! Inkissrulu l-ġewza t'għonqu! Tuh!

PULĊINELLA: Ġustizzja!

SPETTATUR *(mitluq fl-art)*: Le, ħniena... Qalbi – ajma qalbi... *(Jitkgħawweġ iżomm sidru.)* Qalbi!... *(Aktar daqqiet u wara ftit ma jitħarrikx aktar.)*

PULĊINELLA *(ikompli feroċi)*: Ġustizzja! Tuh ja kelb! Tuh!

> *Ikomplu jsawtuh għal xi waqtiet imbagħad wieħed wara l-ieħor jieqfu.* ARLEKKINU *u* L-ISPETTATUR *jibqgħu mitluqin mal-art.*

> *Il-ħemda.*

> *Donnu reġa' beda jidlam. Jekk kien hemm qamar, staħba.*

PULĊINELLA: Ġustiz...zja. Kienet biss... ġustizzja.

Jimxi lura minn ħdejn L-ISPETTATUR. *Idur lejn il-platea.*

PULĊINELLA: Imma mhux hekk? *(Jintelaq fl-art, il-kedda għamlet bih.)* Jien – jien niġi hawn, lest nagħmel ħilti kollha biex inqajjem ftit is-serata – nagħti s-sehem tiegħi kif naf biex noffru spettaklu divertenti kif kwalunkwe udjenza rispettabbli tistenna – naqla' ruħi! – u mbagħad jiġi dan jipprova jeqridli xogħli – jiġi dan jiżra' d-dubji u l-inċertezza... Imma qed tifhmu – tifhmu jew ma tifhmux li ma stajniex inħalluh!

KAPTAN *(jintelaq ħdejh imbażwar)*: Kien jistħoqqlu.

PANTALONE: Kienet... ġustizzja.

PULĊINELLA: Għiduli imma! X'jista' jagħmel aktar imsejken Pulċinella biex iċaqlaq ftit l-ilma qiegħed, iqajjem xrara interess u jara ftit ħajja madwaru? Ftit... ħajja.

Jersaq PIERROT *b'passi tqal,* COLOMBINA *ftit warajh, hi ukoll qalbha maqtugħa issa.*

PIERROT *(jgħarrex 'il fuq)*: Fejn mar il-qamar? Ftit ilu hemm kien. Fejn staħba?...

PULĊINELLA: ...Ftit ħajja.

PANTALONE *(ħdejn* ARLEKKINU *u* L-ISPETTATUR *mitluqin fl-art)*: Aah, ingratitudni! Aah bnedmin infeliċi u għomja!

PIERROT *(għall-karba tax-xiħ iħares madwaru; donnu issa beda jintebaħ li ġara xi ħaġa)*: Hawn ukoll? Min bħali jibki xorti l-bniedem? Min bħali daq id-diqa tad-dalma f'qiegħ qalbu maqsuma?

PULĊINELLA *(joqmos)*: Le – dan le! Ma nerġgħux nibdew! Mur–mur staħba fejn kont – itlaq ja mummja ambulanti! Lilek jonqosna!

PIERROT: Imma ħabib, jien smajt l-għajjat – smajt il-karba tal-innoċenti – ħassejt l-uġigħ tal-maħqurin...

PULĊINELLA : U we, we, we! Biex tnewwaħ biss issibek! Mur – mur kompli ibki t-telfa ta' ġeru stupidu aktar minn sidu – mur kompli xxennaq għad-dawl ta' qamar tal-landa! Tagħtux kasu,

Sinjuri! *(Lill-platea.)* Mhux kollox mitluf – ma nħallux is-serata taħarbilna! Inqumu l-aħwa! Jerġa' d-dawl! Żfin u mużika, hena u daħk intom tridu, u żfin u mużika aħna nagħtukom; daħk u hena d-destin tagħna!

ARLEKKINU *(iqum ħafif minn taħt* L-ISPETTATUR*)*: Tabilħaqq, uliedi! Għandu razun il-ħabib Pulzinella! Sa fl-aħħar bdejna nirrazunaw! Ninsew ftit il-bastun u nfittsu l-mandolina! *(Jaħtaf il-mandolina ta'* PIERROT *minn ħdejn l-għadira u jdur, jiżfen u jdoqq madwar kulħadd.)*

PULĊINELLA: Hekk, hekk, Arlekkin! Kulħadd flimkien! Mużika! Għalik il-mandolina – għalija s-sbejjha Colombina!

> PULĊINELLA *jaħtaf lil* COLOMBINA *u jżeffinha.* PANTALONE *u* L-KAPTAN *jagħmlu inkin grottesk lil xulxin u jiżfnuwkoll – żifna goffa u bla grazzja. Tinstema' l-mużika tal-bidu tad-dramm, imma donnha aktar imkarkra u għajjiena.*

PIERROT *(waħdu – iħares madwaru jipprova jifhem)*: Imma jien smajtu – deherli li smajtu – kien hawn xi ħadd għajjat "Ħniena!" Xi ħadd...

SPETTATUR *(jitħarrek – bilkemm jiflaħ jgħolli rasu)*: Għinni – għinni, ħabib!

> PIERROT *idur maħsud iħares lejh, bilkemm ma jkunx se jinġibed lura beżgħan.*
>
> *Il-mużika tibda tmajna sa ma tieqaf għal kollox. Iżda wkoll fis-sikta ż-Żifna tal-Maskri tkompli b'pass imħeddel għall-aħħar – "slow-motion" makabru.*
>
> PIERROT *jagħmel l-almu u jinżel għarkopptejh ħdejn* L-ISPETTATUR.

SPETTATUR *(iserraħ rasu f'ħoġru)*: Jien... kont għedtilhom – qalbi dgħajfa – għedtilhom. Ma kellix x'naqsam... *(Iħares madwaru.)* Għala diż-żifna? Qed tkompli l-kummiedja?... Tgħid... tgħid... jaħsbu li l-kummiedja ta' dari se tgħin?... Tgħid dak li jaħsbu?

PIERROT: Iva. Imma strieħ issa, ħabib. Strieħ. Iva, dak li ħasbu.

Xtaqu jgħinuk... *(Jieqaf – ma jiflaħx il-ġidba)*. Jgħinuk.

SPETTATUR: Għajnuna... Kelli bżonn l-għajnuna iva. Imma kien jeħtieġ li nieqfu – nieqfu ftit u nitkellmu... Imma għaliex ma ħallewnix nitkellem?

PIERROT: Mhux ħtija tagħhom, ħabib. Jien naf – jien bħalek fittixt ħabib biex jifhem. Imma spjegawli li n-nies għalkemm tixtieq tieqaf – tixtieq tagħder – ma tistax; iz-żmien feġġien u fieragħ ma tistax twaqqfu.

SPETTATUR: Imma għalhekk: ridt ngħidilhom – xtaqt nurihom x'qed jitilfu huma li huma ħielsa – huma li jistgħu!... Għaliex ma semgħunix huma – huma li huma ...ħielsa? *(Rasu taqa' fuq sidru bla ħajja.)*

PIERROT *(iħallilu rasu tintelaq mal-art bil-qajla l-qajla)*: Jien... bħalek fittixt. U sibt biss id-dawl ta' qamar hemm fuq. U hu semagħni kull lejla – naf li semagħni... Imma għaliex ma wieġeb qatt – imqar darba?

Id-dawl naqas kważi għal kollox. Iż-żifna tal-maskri tieqaf.

PIERROT *(iqum bilwieqfa):* Imma jien ukoll ħati. Kien hemm żmien meta jien ukoll irqadt; twarrabt imkeffen fid-diqa tiegħi... u ma smajtekx. Jien ukoll ħati.

Bil-mod il-mod il-kummidjanti l-oħrajn jersqu lejh beżgħanin.

ARLEKKINU: Imma s'inhu jiġri hawn, Pierrot ħi? Ejja, ejja ersaq minn hemm ma tmurs tqajmu lis-Sinjur. Ħallih.

PIERROT: Dak ma jqumx iżjed. Dak mejjet.

PANTALONE: Eh! Mejjet!

KAPTAN: X'inhu jgħid dan l-ibleh?!

PULĊINELLA: Żgur ma jistax ikun! Impossibbli!

PANTALONE: ...Din kummiedja, mhux traġedja! Nirraġunaw ftit, santapaċenzja! Fil-kummiedji m'hawnx delitti, mejtin u x'naf jien. Ergo – dan ma jistax ikun li hu mejjet. Ergo – la mhux mejjet – bilfors ħaj!

KAPTAN: Qed jagħmel tabirruħu li hu mejjet!

PANTALONE: Irid jiġbdilna saqajna, dak kollox! U ġaladarba huwa fatt inkonfutabbli li l-mejtin ma jiġbdux saqajn – ergo u doppja ergo – dan mhux mejjet! *Quod erat distruggendum!*

PIERROT: Mejjet. Ipprova jurikom x'jeħtieġ isir – ipprova jitlobkom tifhmuh – u qtiltuh!

PULĊINELLA: Qtilnieh! L-ewwel mejjet, issa qtilnieh! *(Jaħtaf lil Pierrot minn sidru; jheżżu.)* Isma' int, paljaċċu! Ma smajtux lis-Sor Pantalon jispjegalek bil-luċidezza kollha u saħansitra jiċċaralek bl-akbar loġika u paċenzja li dak mhux mejjet, eh?

KAPTAN: ...Li ħadd ma qatlu?!

PULĊINELLA: Smajtu jew ma smajtux!

ARLEKKINU: Ininni, miskin; ininni qiegħed! *(Isikket.)* Ssss! Bil-mod l-aħwa, ma nqajjmuhs, tafus. Ħarsu; jidher tant hieni, tant ħiemed rieqed hemm. Ejjew; ħalluh miskin. Sa fl-aħħar sab il-pasi.

PIERROT: Issa forsi iva, sa fl-aħħar...

COLOMBINA: Ħallih rieqed mela, Pierrot. Ejja – ejja nħalluh jistrieħ. *(Tibda tmexxi lil* PIERROT *minn ħdejn* L-ISPETTATUR.*)* Int ukoll jeħtieġ tistrieħ, Pierrot. Ejja.

PANTALONE: Hekk, bravi. Mur – mur ma' Colombina, Pierrot...

PIERROT *(għal waqt iħallihom imexxuh, iżda dlonk jerġa' jinġibed lura)*:Le! Ma nistax indawwar wiċċi għal darb'oħra! Dak mejjet! U aħna qtilnieh! Qtiltu int – u int – u int – u int ...u jien! Aħna qtilnieh!

PULĊINELLA: Iskot ja imbeċilli! Sikktuh!

PIERROT: Għaliex ma tridux tisimgħu imma? Ammettu x'intom tassew! Ma jistax ikun li jien biss inħoss – li jien biss nixtieq naf u nifhem! Għiduli: ma tixtiqux intom ukoll li tifhmu l-għala, il-għala ta' dan kollu? Għala nistenbħu f'nofs dalma – għala norqdu bla tama – għala jien inħobb lil Coquette – għala Coquette tmut – għala nistennew Spettatur fil-baħħ ta' teatru – għala noqtluh? Għala nistaqsu għala?!

PANTALONE: Rieqed. Dak biss rieqed. Il-loġika...

KAPTAN: Hemm il-loġika! Il-loġika!

PULĊINELLA: Il-ġustizzja!

PIERROT: ...Għala jien mhux bħalhom. Għala jien ... waħdi.

ARLEKKINU: Imsejken Pierrot. Reża' qed jibki. S'għamlulu miskin?

COLOMBINA: Tibkix, Pierrot. M'intix waħdek...

PIERROT: Le, ħalluni! Jiena waħdi! Jien biss bla maskra minnkom ilkoll! *(Itella' jdejh ma ħaddejh.)* Jien biss. Forsi li kelli waħda... Li kont bħalkom... Imma le, m'iniex. Wiċċi tassew dan. Jien waħdi!! Qaċċtuha intom ukoll dik il-maskra! *(Jipprova jiggranfa ma' wiċċ* PULĊINELLA.*)* Kunu waħedkom – bħali – u tkunu miegħi tassew! Waħedna lkoll flimkien! Qaċċtuha!!!...

PULĊINELLA *(iżommlu jdejh):* Le! Aħna le! Ma jaqblilniex! Taħt il-kruha ta' dil-maskra tal-anqas hemm tama li wiċċna ma jistax ikun ikreh daqsha!

PANTALONE: Le – jeħtieġ tifhem! Hekk, b'dil-maskra, b'dal-kostum li xi darba xi ħadd tana u libbisna...

KAPTAN:.. .B'dal-kupjun għal dil-kummiedja...

ARLEKKINU: .. .Li xi darba xi ħadd kiteb għalina...

COLOMBINA: .. .Għalina, biex naħdmu u ngħixu...

PANTALONE: .. .Dil-kummiedja, bil-foħrija u l-gideb li fiha...

PULĊINELLA: .. .Il-qerq u l-għira...

COLOMBINA: ...L-imħabba!

PULĊINELLA: ...U l-mibegħda!

ARLEKKINU: Iz-zajt u z-zfin... U l-zuħ!

KAPTAN: Dwelli – tixrid ta' demm u moħqrija!

PANTALONE: ...Li xi darba xi ħadd kiteb f'dax-xenarju grottesk: hekk jeħtieġ li jkun. U aħna nwettquh – u ngħixu.

PIERROT: Tgħixu? Le. Kellu raġun hu mela! Intom biss Maskri! Maskri! Maskri! *(Jixlihom tliet darbiet u tliet darbiet jinxteħtu mal-art taħt l-akkuża.)* Imma jien ta' bla maskra – għala m'għandix naħdem il-parti li ħlomt jien b'dawn l-għajnejn – b'dan il-wiċċ?...

PULĊINELLA *(jitkaxkar qisu serp mal-art lejh)*: Dak il-wiċċ? Trid tara dak il-wiċċ?...Ejja – ejja ħdejn l-għadira! *(Jaħtfu mill-għaksa ta' saqajh – iġebbdu.)* Ejja! Ħares u ara wiċċek tassew jekk għandek il-ħila!

PIERROT: Ħarist kemm-il darba!...

PANTALONE *(jaħtfu mis-sieq l-oħra – ikaxkruh lejn l-għadira)*: U kulma dejjem rajt kien biss id-dawl ta' qamar, jipnotizzak!

KAPTAN: Imma ħares issa – f'dal-waqt li wieqaf il-ħin – ħares! M'hemmx qamar aktar issa – ħares u ara!

COLOMBINA: Le, Pierrot! Illejla le, tħarisx!

PANTALONE *jimbuttaha lura, issikkitha.*

PIERROT, *lanqas biss semagħha, iħares 'l isfel minn xifer l-għadira.*

Jibqa' ssummat – ma jitħarrikx.

PULĊINELLA: Qed tara?

PIERROT *(kiebi):* Nara. Min qal li llejla m'hemmx qamar? Hemm qiegħed. U qalb dik iċ-ċappa bajda, bla ħajja, ġerha ħamra demm, u żewġ tebgħat suwed, fondi... Il-baħħ. U dak – dak...

PULĊINELLA: Huwa int!

PIERROT: Wiċċi.

PULĊINELLA: Wiċċek! Imma jekk inħarsu aħna, jekk inħares jien u nara dil-kruħa, jien ngħid biss "Din maskra! Mhux wiċċi! Mhux jien!" U nisħet xortija u 'l min tani l-maskra! Imma dan mhux jien – mhux ħtija tiegħi!

PIERROT: Ta' min hi l-ħtija tiegħi allura! Jekk mhux tagħkom – ta' min? U min se jpatti – jekk jien nagħmel bħalkom allura? Min

ipatti?

Id-dwal bdew jitbaxxew sew.

COLOMBINA: Tibżax, Pierrot. Issa hekk jew hekk, illejla wkoll għaddiet.

ARLEKKINU *(tkaxkar ħdejn* L-ISPETTATUR – *isib it-torċa)*: Tassew; ħarsu. Il-bakketta mazika tilfet iz-zeħer tagħha. Id-dawl bilkemm tnemnima...

PIERROT *wieqaf ħdejn l-għadira, rasu mgħaddsa, ma jitħarrikx iżjed.*

Il-MASKRI *l-oħrajn iserrpu mal-palk, jitkaxkru – għeja u skonfort ġenerali, erwieħ mitlufa jfittxu xi kenn.*

KAPTAN: Tard wisq. Imma allura ma lħaqna għamilna xejn illejla?

PANTALONE: Lanqas illejla?!

ARLEKKINU: Tard wisq. U d-daħka fuq fommi mietet diġà. U ċ-ċapċip tal-pubbliku... *(idejh ma' widintu – jissemma' – jirtogħod.)* ... kessaħli demmi.

COLOMBINA *(tersaq lejn* PIERROT): Id-dwett ta' mħabba ma' Pierrot għamiltu jien waħdi – imma ħadd ma semagħni – lanqas Pierrot. U jiena u Pierrot... *(tgħannaq riġlejn* PIERROT.) Għalxejn. Tard wisq. Ħarsu kif ħlejna l-ħin.

PANTALONE: Ħlejnieh ilkoll. U x'lejla kellha tkun illejla!... Illejla kien imissni nagħmel il-parti tax-xħiħ. U meta jisirquli ġidi, dak pandimonju li kont inqajjem, dak kaos!...

KAPTAN: U meta jien nisraq u naħrab ma' Colombina, dik xena romantika... Ġunġliela nagħmilhielhom qalbhom kont! Kont niġi jien...

PULĊINELLA: Kont niġi jien!... L-Imħallef! Naqta' s-sentenzi, nixħet kulħadd il-ħabs, kastigi u eżilji, qtugħ l-irjus... Il-ħaqq!... Ħaqq il-ħaqq! Li kieku kont imħallef – Li kieku ħallejtuni!

PIERROT *(l-uniku wieħed bilwieqfa – siluwett f'xifer l-għadira)*: U li kieku... kieku jien, x'kont nagħmel jien?... Għajr dak li xorta

fadalli nagħmel.

PANTALONE *(mitluq imgezzez fil-gozz kostumi li ħareġ minnhom fil-bidu tad-dramm)*: Wieħed jistenbaħ, jaħseb li għandu att sħiħ quddiemu, tal-anqas, u bla ma jaf kif jinżel is-siparju. U għad fadal tant li wieħed seta' jagħmel kieku....

KAPTAN *(idaħħal ix-xabla fl-għant)*: Sadid biss. Tittiekel u titmermer, ma tagħmel xejn u ssibek bla saħħa wara biss ftit ħin.

PANTALONE: Ħallejna l-ħin jinsteraq. X'tista' tagħmel il-Ġustizzja issa?

PULĊINELLA: Xejn. Imma li kieku! Li kieku!..

PIERROT: Aħjar m'hawnx dawl ta' qamar illejla, tal-anqas... Aħjar...

Ineħħi l-beritta bajda minn rasu u jħoll il-ġagaga. Jgħatti biha lil COLOMBINA *u jersaq f'xifer l-għadira sew.*

PULĊINELLA *(rasu mgħaddsa fuq sidru – serduk qed jibda jongħos)*: Li kieku.. li kieku...

COLOMBINA *(titniegħes ukoll):* Pierrot, fejn int? Ejja ħdejja, Pierrot... Għada... Pierrot...

PANTALONE: Il-maskra... hawn. U l-bastun, hawn... Tal-anqas. U għada – la jisbaħ – jekk jisbaħ – hawn ikunu. Nittama.

PULĊINELLA *(l-għaxwa tal-mewt – jidden)*: Kukkurukuu! LI KIEKU! ...Kuuuu! Kuuu!...

Dlam ċappa.

Pawsa.

Imbagħad, ħoss ta' xi ħaġa tqila taqa' fl-ilma.

Jerġa' s-skiet.

ARLEKKINU, *imgezzez għall-kenn taħt il-karru jixgħel u jdawwar it-torċa lejn l-għadira.*

PIERROT *ma jidhirx iżjed.*

ARLEKKINU *(jixgħel id-dawl madwar il-palk):* Ma fadal sejn isjed. Ħadd. Rezgħet il-kesħa u għadni bil-zuħ. Imma għalies nistembaħ u norqod dejjem bil-zuħ? Kollos spizza. Ħlief din... *(it-torċa)* U hi wkoll waslet bies... *(Dawl fuq* L-ISPETTATUR.*)* Miskin. Raqad hekk kmieni... Kien jieħu gost tant kieku baqa' jara l-kummiedja tagħna... *(Jitniegħed.)* Il-kummiedja... sbejħa... tagħna. Ħasra... li... ma... rahies.

Tintefa' t-torċa. Dlam ċappa.

Żomm għal bosta sekondi – sakemm, forsi:

SPETTATUR: Hawn m'hawn ħadd?...

Minn hawn 'il quddiem, il-Kummiedja tista' tkompli mill-bidu.

Jew, fejn, meta u jekk trid...

...SIPARJU

Ċens Perpetwu

Xeneġġjatura

PERSONAĠĠI

Fredu

Fonzu

Roża

Ix-Xiħ

Żagħżugħ

Tfajla

It-Tifel

Il-Kappillan

Ġirien

□ENS PERPETWU

1. BARRA. FIĊ-ĊIMITERJU – BINHAR

Sema mdallam; taqtir tax-xita.

FREDU, *ġuvni ta' xi ħamsa u għoxrin sena, liebes libsa skura u mkedda sew, ingravata sewda u faxxa tal-vistu mal-komma tal-ġlekk jinsab bilwieqfa ħdejn qabar sempliċi, b'kuruna zgħira tal-margeriti fuqu.*

QASSIS *u* ABBATINI *jidhru jitbiegħdu mgħaġġlin.*

Fuq l-oqbra għad baqa' xi żewġ NISA XJUH *jitolbu.*

FREDU *joħroġ miċ-ċimiterju.*

Hu u ħiereġ rasu mgħaddsa lejn l-art ħarstu taqa' fuq warda friska f 'nofs il-mogħdija.

Jitbaxxa, jiġborha u jibqa' jħares lejha.

Jgħolli ħarstu: jsib li jinsab quddiem il-monument tas-Sette Giugno.

Id-dehra tal-monument titħallat mar-ritratt tal-istess monument li hemm fil-kamra tal-kerrejja.

2. ĠEWWA. FIL-KAMRA TAL-KERREJJA – FILGĦAXIJA.

Dalam sewwa.

L-INKWATRU: bir-ritratt tal-monument tas-Sette Giugno, quddiemu peprina ħamra tal-karti ġo važett tal-ġamm. Ħdejh ritratt ieħor ftit

*akbar: ix-*XIĦ *u martu f'jum it-tieġ.*

IL-KAMRA hi mdaqqsa iżda fqira; tintuża bħala kamra tal-ikel, kamra tas-sodda u kċina – il-ħitan tal-ġebel kważi għeri, it-tibjid imqaxxar għal kollox – l-art madum imfarrak maħmuġ. Fuq ix-xellug hemm indana mill-iċken u l-bieb ta' barra li jinfetaħ fuq is-setaħ u t-taraġ tal-kerrejja.

Imdendla fuq ġewwa mal-bieb hemm għonnella. Fuq ħajt tal-kamra. tieqa fil-għoli li minnha jidher il-ħajt sfieq tal-bini tal-faċċata jagħlaq kull dawl minn barra.

Għamara mill-anqas, sodda żlugata tal-ħadid f'rokna, b'kaxxa tal-birra taħt il-ġenb ta' ġewwa żżommha biex ma taqax; mejda miksija bil-linoljum imtebba' u mċarrat, gwardarobba antika u għolja ħdejha. Rokna oħra tal-kamra hi maqtugħa għaliha b'purtiera skulurita li tiġġerra fuq kanna tal-ħadid: il-kċina, b'fuklar żgħir b'xi spiritiera tal-pitrolju, borma u bott tal-landa.

Maġenb il-fuklar, lavaman bi friskatur taħt vit iqattar ħdejn xkupa u barmil. Imqassmin mal-ħitan, mera u xi nofs tużżana inkwatri bl-istampi suwed, ma tafx x'kienu juru, għajr inkwatru mdaqqas tal-Madonna li hemm ħdejn is-sodda, b'taħtu xkaffa, b'fuqha tarf ta' xemgħa moħlija u żewġ vażetti b'ilma maħmuġ u fjuri nexfin.

Pultruna b'dahar għoli li tinsab biswit il-bieb ta' barra.

Mitluq fuqha X-XIĦ, *mirdum taħt kowtijiet u gvieret qodma li jostruh sa nofs sidru fejn hemm ileqqu xi nofs tużżana midalji.*

Wiċċ IX-XIĦ *mgħaddam u nofsu moħbi wara nuċċali kbir tax-xemx.*

Fuq dirgħajn il-pultruna jixirfu mitluqin bla ħajja s-swaba bojod u nexfin ta' idejn IX-XIĦ.

*Ebda sinjal ta' ħajja mix-*XIĦ *għajr QALBU TĦABBAT – taħbita li tidwi mal-kamra kollha, titħallat mal-ħoss ta' vit iqattar u kultant xi*

żarżira ta' ħorn ta' karozza minn barra t-triq.

*Maġenb il-pultruna tax-*XIĦ *hemm oħra battala, xall iswed fuqha.*

Bejn iż-żewġ pultruni, gradenza żgħira fejn hemm il-gwarniċi u r-ritratti tas-Sette Giugno u tat-tieġ.

Il-bieb ta' barra jinfetaħ. Imwaħħal fuqu minn barra hemm FAXXA SEWDA TAL-VISTU.

Jidħlu ROŻA *u* T-TIFEL.

ROŻA, *mara ta' xi erbgħin sena, liebsa libsa sewda u sempliċi, karkur f'saqajha ħafjin, xagħarha miġbud lura f 'toppu mberfel. F'id waħda għandha ġewlaq kbir u basket taċ-ċarruta;* IT-TIFEL, *li għandu xi seba' snin, mgħobbi wkoll bil-basktijiet.*

ROŻA *ssakkar il-bieb bil-firroll u tersaq lejn il-mejda biex tixgħel il-lampa tal-pitrolju, iżda waqt li qiegħda tnaddaf il-ftila tieqaf ħesrem tissemma'.*

JIDWI MAL-KAMRA L-ĦOSS TA' QALB TĦABBAT.

ROŻA *tħares fiss lejn* IX-XIĦ *fil-pultruna, donnha tintebaħ bih għall-ewwel darba.*

TIFEL

(iħares lejn IX-XIĦ)

Ma, in-Nannu.

IT-TIFEL *jagħmel biex jersaq lejh.*

ROŻA

(turi lejn il-bieb)

Oqgħod hawn! Moħħok hemm int.

ROŻA *tibqa' tħares ċassa lejn* IX-XIĦ *għal ftit, imbagħad ixxengel spallejha, iddur u tibda xogħolha donnu m'hemm ħadd fil-kamra.*

Bil-basktijiet u T-TIFEL *magħha tersaq lejn il-gwardarobba, tiftaħha u tibda tqalleb il-ħwejjeġ tan-nisa, qodma u użati sew, li hemm ġo fiha.*

Għall-bidu taqbadhom waħda waħda u tipprovahom fuq sidirha donnha biex tara jiġuhiex u kultant titfa' xi waħda fil-ġewlaq. Wara ftit iżda ma tkompli tqis xejn u titfa' kollox bl-addoċċ fil-basktijiet.

Meta tlesti ddur għall-kxaxen u tqalleb fihom. Issibhom mimlijin imbarazz, karti sofor donnhom kontijiet, xi portmoni qadim, imrewħa kbira sewda, ktieb tal-knisja oħxon, kuruna tar-Rużarju b'boċċi kbar.

ROŻA *tixħet kollox fil-basktijiet li* T-TIFEL *iżommilha miftuħin.*

3. ĠEWWA. IT-TROMBA TAT-TARAĠ TAL-KERREJJA F'NOFS DALMA.

FREDU *jidħol minn barra.*

Jibda tiela' t-taraġ dejjaq – jitla' bil-mod, passi tqal u għajjenin.

4. ĠEWWA. IL-KAMRA FIL-KERREJJA.

ROŻA *ssib kaxxa tal-landi li darba kienet tal-gallettini u tisma' xi ħaġa ċċekċek ġo fiha.*

ROŻA *tmur bil-kaxxa f'idejha mal-mejda, tissara biex tipprova tiftaħ l-għatu ssikkat.*

Fl-aħħar dan jinfetaħ f'daqqa u mill-kaxxa jtiru 'l barra ruxxmata buttuni u xi kobob tas-suf.

ROŻA, *diżappuntata, tinżel tiġbor kollox mill-art.*

Tieqaf ħesrem hekk kif tisma' L-PASSI TA' XI ĦADD TIELA' T-TARAĠ. Tibda tixħet kollox bil-ħeffa ġol-basktijiet.

Xi ħadd jipprova jiftaħ il-bieb ta' barra, iżda jsibu msakkar.

TAĦBITA MAL-BIEB.

ROŻA *tinża' l-karkur u tiġri ħafja u bla ħoss biex taħbi l-basktijiet fir-rokna bejn il-ħajt u s-sodda.*

IT-TIFEL

(iħares lejn il-bieb)

Ma. Hemm xi ħadd, Ma.

ROŻA *ssikktu bil-herra. Tressaq malajr siġġu mal-mejdau tagħmel ħsejjes taparsi qed tqum u tilbes il-karkur.*

AKTAR TAĦBIT MAL-BIEB.

ROŻA *toħroġ kuruna tar-Rużarju mill-but hekk kif tersaq lejn il-bieb.*

ROŻA

U ġejja! Ġejja għall-erwieħ!

Tiftaħ il-bieb.

Jidħol FREDU *iżda jieqaf fl-intrata, iħares suspettuż lejn* ROŻA.

ROŻA.

Huwa int, Sur Fred. Ġa spiċċa kollox?

FREDU *jidħol passejn 'il ġewwa, għajnejh mill-ewwel ifittxu lix-*XIĦ.

FREDU

(idur fuq ROŻA*)*

Għalfejn sakkart?

ROŻA *tmur lura mal-mejda u tpoġġi bilqiegħda fuq is-siġġu, il-kuruna tar-Rużarju fuq ħoġorha.*

ROŻA

Ma kienx hemm bosta nies, hux? U lanqas fjuri jkolli ngħid. Miskina s-Sa Kunċett – hi riedet li ma jibagħtux fjuri iżda. Għotjiet għall-karità...

FREDU

(fuq kliemha)

Għalfejn sakkart?

ROŻA

(turi lejn IT-TIFEL)

Tajba din – ma ridtx li tmurli għajnejja bija u dal-qanfud jaħrabli 'l barra – ara l-ieħor!

FREDU *jmur lejn is-sodda, iħoll l-ingravata minn għonqu.*

ROŻA *tagħmel biex tqum mis-siġġu, għajnejha fuq il-basktijiet moħbija wara s-sodda.*

FREDU *jdur u jpoġġi fuq tarf is-sodda.*

ROŻA *terġa' tinżel malajr bilqiegħda. Subgħajha jduru maż-żibeġ tal-kuruna, tgedwed xi ħaġa, iżda għajnejha fuq* FREDU.

FREDU *jfittex fil-bwiet imbewqin tal-ġlekk minn fejn joħroġ il-warda li kien ġabar miċ-ċimiterju.*

Iħares lejn il-warda għal ftit, donnu ma jafx x'għadha tagħmel għandu.

Jarmi l-warda.

Idaħħal idu lura fil-but u joħroġ pakkett tas-sigaretti. Fadal biss sigarett wieħed.

Jersaq bih f 'ħalqu lejn il-mejda u jkebbsu mal-lampa tal-pitrolju.

ROŻA

(titniegħed)

Din zitek ukoll, kif kellha tħallina. Ma kienx hemm

bosta nies, hux?

FREDU *jdaħħan, iħares mal-kamra.*

FREDU

Int tista' tmur issa. Nieħu ħsiebu jien lix-Xiħ.

Pawsa.

ROŻA *ma titniffisx.*

FREDU

Grazzi talli qgħadt miegħu, Roż.

ROŻA *mitlufa tgedwed ir-Rużarju.*

FREDU

Għedtlek grazzi talli qgħadt miegħu! Tista' tmur.

It-talb ta' ROŻA *jiżdied fil-ħerqa.*

FREDU *jkun se jdur fuqha meta jilmaħ il-kexxun imbexxaq tal-gwardarobba. Jersaq lejh u jiftħu.*

Jagħti daqqa t'għajn fih, jagħlqu u jiftaħ il-bibien tal-gwardarobba battala kważi għal kollox.

FREDU *jzekzek; fehem kollox.*

Idur iħares madwar il-kamra, donnu jfittex xi ħaġa.

Jersaq lejn l-inkwatri mal-ħitan, jaqlagħhom, ifittex warajhom u jqegħedhom lura f'posthom.

Ikun se jagħmel l-istess bl-inkwatru tal-Madonna meta jidher jerġa' jibdielu u minflok idur lejn is-sodda.

Iqalleb fil-friex, ifittex taħt is-saqqu u l-imħaded.

ROŻA

X'int tagħmel?

FREDU *jkompli jfittex. L-ewwel itektek mal-madum bit-takkuna taż-żarbun, imbagħad jinżel għarkupptejh ħdejn is-sodda. Jittawwal taħtha u jipprova jiġbed 'il barra l-kaxxa tal-birra, iżda jsibha mħaxkna iebsa wisq.*

ROŻA

Attent, dik ruħ ommha fi snienha dik is-sodda...

FREDU *iżda diġà taha ġibda bil-herra u ħariġha 'l barra.*

Is-sodda titbandal fuq tliet saqajn u tixxengel għal fuqu.

ROŻA

(tersaq lejn is-sodda)

Eh, hemm aħna! Nista' naf x'inti tfittex? Imissek tistħi! Sal-bieraħ stess kien għad hemm dik ir-ruħ qaddisa tas-Sa Kunċett tistrieh fuqu dak is-saqqu. Qas rispett lejn il-mejtin m'għad għandek?

FREDU *qalleb fil-kaxxa tal-birra. Kulma jsib huma gazzetti u rivisti qodma, xi strapozz bla sura u rumanzi antiki għadhom faxxikli.*

Iddiżgustat jitlaq kollox fl-art. Iżda kif ikun se jqum bilwieqfa jilmaħ il-basktijiet ta' ROŻA *moħbija n-naħa l-oħra tas-sodda.*

FREDU

Dawk x'inhuma?

ROŻA *tgħaġġel biex tiħodhom iżda* FREDU *jaqbeż ħafif minn fuq is-sodda u jilħaq qabilha.*
Jaħtaf basket.

ROŻA

Ġibu 'l hawn dak! Dawk tiegħi. Ġibhom, dimonju

tal-infern!

FREDU

Aqtagħha trid!

Jaqleb il-baskett wiċċu 'l isfel fuq is-sodda fejn jaqa' l-imbarazz li ROŻA *kienet deffset fih.*

Mhux kuntent, FREDU *jaqbad il-basktijiet l-oħra.*

ROŻA

Ara itlaqli kollox! Itlaqli kollox!

FREDU

(jaqleb kollox fuq is-sodda)

Int se taqtagħha jew? Għandek biex tgħidli jmissni nistħi wkoll!

Taqa' l-kaxxa tal-buttuni li jerġgħu jinxterdu ma' kullimkien.

ROŻA

Eh! Issa kuntent, hux! Ja xkupa l'int! Ġib 'l hawn!

FREDU *jkompli jqalleb fil-basktijiet sakemm jintebaħ lim'hemm xejn jgħodd għalih.*

Jitlaq kollox u jħalli lil ROŻA *tixħet kollox lura fil-basktijiet.*

FREDU

Wiċċ ir-Rużarju għandek int, Roż. *(Izekzek.)* Istħi, Roż. Tisraq lil ziti mejta quddiem l-imsejken żewġha għax ma jista' jagħmel xejn biex jiddefendi l-propjetà tiegħu; istħi, Roż!

ROŻA

Isma' min qed jitkellem. *(Tgħajbu.)* Il-propjetà tiegħu – l-imsejken żewġha!. Issa ġej bis-sapun, Fredu ta' qalbi? Dan minn fejn dar-rispett kollu lejn qrabatek?

U ħallina! Dawk tiegħi iva. Ħaqqni xi ħaġa ta' kemm seftirt dawn is-snin kollha li ili nitqanna b'dik zitek u b'dak l-iżmagat. *(turi lejn* IX-XI□)

FREDU

Kont ħsibtek qed tagħmel kollox f 'ġieħ il-karità nisranija, Roż.

ROŻA

U karità kienet; karità mela. Taf daqsi li qatt ma tawni l-belli liri ta' kemm seftirt warajhom; taf hux?

FREDU

Tawk forsi le. Imma Roż...

(jagħmel sinjal b'idu – irid ifisser serq)

...Eh, Roż?

ROŻA

(tixtieq tiggranfalu wiċċu)

X'imma imma! Jien qatt ma sraqt xejn taf! Jien idejja ndaf! Xummiema! Mhux bħal ta' xi ħadd!

FREDU *jibqa' sajjem.*

Ifittex fil-but għall-pakkett tas-sigaretti imma jsibu vojt. Ifittex fl-art is-sigarett li kien qed ipejjep qabel u li kien waqagħlu waqt li kien qed iqalleb fil-basktijiet. L-ewwel ma jsib hi l-warda li rema ftit qabel.

Jiġbor il-warda u jħares lejha.

Terġa' tfeġġ ID-DEHRA TAL-KURUNA MARGERITI FUQ IL-QABAR; issa mxarrba għasra, il-fjuri donnhom naqsu, imtajra mir-riħ.

FREDU *jarmi l-warda u jiġbor is-sigarett, jitfgħu bejn xofftejh, ikebbsu u jerġa' jibda jdaħħan.*

ROŻA

(tgerger waħedha)

Qrast fil-laħam il-ħaj milli jidher.

Mgħobbija basktijiet ROŻA *tersaq mat-*TIFEL *lejn il-bieb ta' barra.*

ROŻA

Ħadt il-grazzi ħej, ibni!

FREDU

U mur jekk għandek! Mingħalija ġa għedtlek li m'għandix bżonnok. M'għandi bżonn ħadd jien.

ROŻA *tieqaf fl-intrata.*

FREDU *jqum f'salt u jerġa' jibda jdur mal-kamra, ifittex fejn ifettil-lu, iżda did-darba aktar bil-herra, iħalli kollox ta' taħt fuq, bibien u kxaxen miftuħin, ħwejjeġ mal-art u inkwatri mxenglin.*

Fl-aħħar idur ukoll għall-inkwatru tal-Madonna, jaqilgħu u jfittex warajh: xejn. Jitilqu maġenb is-sodda.

Jitlef il-ħeġġa malajr daqs kemm ħakmitu; jintelaq iddiżappuntat fuq is-sodda, wiċċu 'l fuq.

ROŻA *terġa' tidħol lejn nofs il-kamra tirranġa ftit dak li qala'.*

ROŻA

Qtajt qalbek mela, gustuż? Nixtieq naf x'kont taħseb li se ssib f 'dil-miżerja kollha.

FREDU

(iħares lejn is-saqaf)

Taf daqsi.

ROŻA

Xi tridni naf?

FREDU

Taf, taf, Roż.

ROŻA

Imsejkna s-Sa Kunċett, anki l-aħħar libsa sura ta' nies li kellha ħadulha biex difnuha fiha. Ħasra.

FREDU

Tgħid int għax kieku kont tiħodha int, mhux hekk?

ROŻA

Ilsien ħażin! Ħasra dil-miżerja kollha ridt ngħid.

PAWSA QASIRA.

FREDU

Tgħid x'għamlu bihom imma? Int imissek taf, Roż.

ROŻA

Xi tridni naf? Ara jien sejra.

FREDU

(iqum bilqiegħda fuq is-sodda)

Taf, taf, Roż...

FREDU *jqum u jersaq lejn* ROŻA.

FREDU

...Il-buqxiex, Roż. Fejn ħbewh tgħid, eh?

ROŻA

Ma nafx x'int toħlom. Sejra jien...

Iddur biex titlaq iżda FREDU *jżommha minn idha.*

FREDU

Taf, Roż. Il-flus – il-flus, Roż! Kellhom flus dawk it-tnejn, Roż. Barra l-pensjoni tax-Xiħ kellhom xi ħaġa mrekkna hawn ġew żgur. Mhux hekk, Roż? U naħseb li inti – inti taf fejn, Roż.

ROŻA
(tidħak)

U x'int tgeżwer! Flus hawn? Din isbaħ issa! Ma ssibx sold li hu sold hawn ġew, Fred, qas jekk iddum tqalleb sal-Ġudizzju universali! Imma kemm bqajt ibleh!

FREDU *jidħol bejn* ROŻA *u l-bieb – ma jħallihiex toħroġ.*

FREDU

Iva, flus, Roż! Flus! Naf x'jien ngħid jien!

ROŻA

Ara ħallini ngħaddi...

FREDU *jersaq aktar fuqha.*

ROŻA

...Tersaqx lejja, dimonju!

FREDU *jkompli jsus warajha waqt li* ROŻA *tinġibed lura, iżżomm lil binha quddiemha*

FREDU

Xi mkien iridu jkunu, Roż. Ix-xwejħa ziti kienet makakka, imma int – int Roż, ma kont xejn anqas minnha. Kont tgħassislha – kont tissindikalha kull pass li tagħmel, mhux hekk? Kont tgħarrex dejjem warajha... u kont taf fejn kellha l-moħba, mhux hekk, Roż?

ROŻA
(waslet daharha mal-ħajt)

Tersaqx lejja għedtlek! Jien ma naf xejn. Naħlef! Kieku naf – kieku naf fejn kellha xi flus kont se nikkuntenta ruħi nieħu dawk l-erba' denduliet maħmuġin?

FREDU *wasal fuqha sew.*

ROŻA

Jekk trid taf xi ħaġa... staqsi lilu! Lix-Xiħ!

(turi lejn IX-XIĦ *fil-pultruna)*

Hu jaf aktar minni, ibqa' ċert! Staqsi lilu!

FREDU *jieqaf – iħares lejn* IX-XIĦ.

FREDU

U tgħid?

ROŻA

Min tridu jaf jekk mhux hu? Dejjem ikkakkmat hemm, jara kulma jsir f 'dil-kamra.

FREDU

Mhix idea ħażina kieku.

FREDU *jibda riesaq lejn* IX-XIĦ.

ROŻA *tħaffef lejn il-bieb, timbotta t-*TIFEL *'il barra, iżda tegħlibha l-kurżità u tieqaf fl-indana, tara x'se jiġri.*

FREDU

(wieqaf quddiem IX-XIĦ*)*

X'hemm, Zi? Kont qed tismagħna naħseb. Taf x'qed infittex, hux hekk? Iva, lilek qed ngħid – lilek xwejjaħ, imgezzez hemm għas-sħana, il-midalji jleqqu fuq sidrek, għanjejk moħbija wara dak in-nuċċali, ma nafux intix ħaj jew mejjet, trux jew għama. Int iva, sieket hemm bla ma titħarrek, int taf fejn ħbiethom il-flus tgħid?

Pawsa – imbagħad iniżżel wiċċu eqreb lejn IX-XIĦ.

FREDU

Ma titkellimx? Fittixt kullimkien, forsi rajtni – smajtni wkoll ikolli ngħid, eh? Imma tgħid – tgħid wara dik il-maskra għajjiena ta' wiċċek – tgħid qed tiddieħak bina, eh? Għalxejn tilgħabha tal-mejjet, taf! Aħna nisimgħu – qed nisimgħuha dik qalbek tħabbat. *(Jieqaf*

jissemma'.) Tismagħha? Tikxfek dik il-qalb, Xiħ; int m'intix mejjet, le! M'intix! *(Jgħajjat f'wiċċu.*) Lilek qed ngħid, taf! Tkellem! Fejn ħbiethom il-flus? Fejn? Fejn?

ROŻA *tagħlaq il-bieb ta' barra u tidħol lura fil-kamra.*

ROŻA

Bil-mod, mhux hekk, Fred! Qas ħaqq min jismagħna! Mhux hekk...

FREDU

Le? Mela kif? Tgħid int, mhux ta' min jaħqru, hux?...

FREDU *jilgħab b'subgħajh bil-midalji fuq sider* IX-XIĦ.

FREDU

...Għax ara ħej kemm konna qalbiena; kemm konna kuraġġużi!

Jaqla' l-midalji u jżommhom fil-pala ta' jdejh, imbagħad jieħu l-pep-rina ħamra mill-vażett.

FREDU

U din ukoll, tafx – biex żgur ma ninsewx kemm tqabad għalina... biċċa ta' xiħ żmagat!

*Jarmi kollox fl-art u jaħtaf lix-*XIĦ *minn sidru, jgħollih minn fuq il-pultruna u jissussah.*

FREDU

Int se titkellem, jew? Tkellem; fejn huma l-flus? Fejn?

ROŻA

(tipprova żżommu)

Stenna! Ieqaf, Fred! Għaddieli ħsieb!

FREDU

Da' x'kien! Xi ħsieb?

ROŻA

Min jaf... min jaf humiex hemm? (*turi lejn l-imħadda taħt* lX-XIĦ*)*

FREDU

*(jitlaq lix-*XIĦ *bil-herra)*

Hemm? Taħt l-imħadda?...

ROŻA

Għaliex le?

FREDU

Malajr naraw.

ROŻA *u* FREDU *jduru madwar il-pultruna, jippruvaw ifittxu bla ma jċaqalqu wisq lix-*XIĦ.

FREDU

Hekk ma se nagħmlu xejn. Stenn ftit.

*Jaqbad lix-*XIĦ *u jaqilgħu minn fuq il-pultruna u jixħtu bħal xkora patata fuq il-pultruna l-oħra.*

ROŻA

Ma jidher li hawn xejn.

FREDU

Aqla' l-imħadda 'l barra!

ROŻA *tagħmel hekk u bl-imħadda f'idejha tmur mal-mejda għad-dawl.*

FREDU *jieħu l-imħadda l-oħra mill-pultruna fejn* IX-XIĦ *baqa' mitluq fejn tefgħu.*

ROŻA

(tagħti bil-ponn fuq l-imħadda)

Afli hawn m'hawn xej'.

FREDU

Ġib.

FREDU *jitlaq l-imħadda tiegħu fejn lanqas hu ma sab xejn, u jieħu ta'* ROŻA.

Ifittex kemm ifittex, ma jsib xejn.

Bir-rabja jċarrat l-investa u jaqsam l-imħadda. Rix itir ma' kullimkien.

ROŻA

Is-sagramewt! Fejn ix-xjafek ħbewhom, nirrahom ma nafx xiex!

FREDU *jdur lura fuq* IX-XIĦ *– jerġa' jaħtfu minn sidru.*

FREDU

Dan – dan jaf! Tkellem int! Fejn? Jekk m'intix se titkellem!...

(jgħolli idu, il-ponn magħqud)

Il-bieb ta' barra jinfetaħ u jitfaċċa FONZU, *raġel qsajjar u magħlub, għandu 'l fuq minn ħamsin sena, liebes beritta f'rasu, libsa u ingravata sewda – hu wkoll għadu ġej mill-funeral. F'idejh għandu umbrella magħluqa tqattar.*

Jidħol fil-kamra kważi b'ġirja, iżda malajr jieqaf soptu jħares madwaru.

FONZU

Hawn x'inhu ġej?

FREDU *jitlaq lix-*XIĦ *lura fil-pultruna tiegħu, iżda ma jweġibx.*

FONZU *jkompli jdawwar ħarstu mal-kamra – mistagħġeb jara l-ħerba li ħallew warajhom* FREDU *u* ROŻA.

Jagħti xi passi 'l ġewwa, bit-tarf tal-umbrella jteftef fir-rix imxerred mal-art. Imbagħad ħarstu taqa' fuq is-sodda titbandal fuq tliet saqajn.

Idur irrabjat fuq ROŻA.

FONZU

Staqsejt mistoqsija jien! Hawn x'inhu ġej! X'ġara hawn ġew?

ROŻA

Eeee!! Toqgħod iżżebbeġ xejn lejja, int! Jien m'għandix x'naqsam! Staqsi 'l dak! *(turi lejn* FREDU.*)*

FREDU *jitbissem imqarras imma ma jweġibx għall-akkuża. Jorbot idu fuq sidru.*

FONZU

(jiġri lejn is-sodda)

Din min kissirha? Tafu li din propjetà tiegħi, hux? Tafu li kull ħsara li ssir hawn tridu tagħtu kont lili tagħha? Mhux biżżejjed għamiltuhomli miżbla dal-flats! Issa ser tibdew tisfaxxaw l-għamara wkoll!?

FREDU

Għax hawn flats saru issa, hux Fonz? Kont naħseb li kerrejja kienet.

FONZU

Flats jew kerrejja, jien is-sid hawn! U meta taslu biex titilqu – u niżżu ħajr 'l Alla li ma baqax wisq biex! – meta taslu biex titilqu, jew insib kollox kif ħallejtu, jew b'raskom idur!

FREDU

Tarax, għal dal-gozz raċanċ!

Jagħti daqqa ta' sieq ħafifa lill-bieba żgħira li hemm ħdejn is-sodda – il-bieba tal-kamra tal-banju (sic) – u mad-daqqa din taqa' 'l ġewwa

msewsa.

FREDU *jidħak.*

FONZU

Raċanċ tgħidlu int, ja biċċa ta'!...

FONZU *jersaq fuq* FREDU*, idejh magħluqin mal-umbrella.*

FREDU

U ħallina Nann, trid!

(b'żuffjett iniżżillu l-beritta fuq għajnejh)

Tridx tħallina. Lili tiġinix bil-kummiedji, tafx. Meta tagħlaq il-kera mhux dejjem tiħodhom flusek?

FONZU

Iva!

FREDU.

...Ukoll jekk kien ikun hemm bżonn tagħsarhomlhom minn demmhom, sa l-anqas sold kont tiħodlhom lil dawk iż-żewġt ixjuħ.

FONZU

Baqax – ma niħux flusi!

FREDU

U int xi ħaġa hekk kont tistenna biex titfagħhom 'il barra. Imma sa fl-aħħar issa ħlist minn waħda minnhom tal-anqas. Ridt tmur il-funeral tagħha biex tkun żgur li telqet, hux Fonz? Neħħitulek l-inkomdu, tibżax. Issa nistennew biss li l-ieħor isegwi l-eżempju tagħha.

ROŻA

*(taparsi bdiet tirranġa lix-*XIĦ *lura f'postu)*

Isimgħu daqsxejn kif jitkellem fuq qrabatu! U Santu

Spirtu!

FONZU

X'tistenna mill-ġoventù tal-lum, ħej? Saru kbar f'daqqa dawn! Ma jafux xi jfisser ġuħ u għaks; ma jafux! Sabu s-sodda mifruxa! Ma rawx żewġ gwerer fuq xulxin kif rajna aħna! Ma jafux!...

FREDU

Ma nafux le aħna. Biss jekk intom rajtu għaxar snin ta' gwerer, għamiltu l-bqija ta' għomorkom tbellgħuhomlna bħala skuża għal kulma jinqala' u tiftaħru kemm kontu kuraġġużi!...

FONZU

Isimgħu! Tlablib, żebliħ u dmugħ: dawn huma ż-żgħażagħ tagħna ħej! Ma ssibx wieħed minnhom li ma tisimgħux igemgem kontra l-gwerer, jibża' minn dellu li għad jasal iż-żmien li hu ukoll xi darba jsib ruħu wiċċ imb wiċċ mal-mewt! Mur għidilhom jgħaddu mill-gwerra li rajna aħna!

FREDU

Hemm aħna! Ftaħar ħej! Ftaħar għax rajt gwerra sħiħa. Jew tnejn kienu? Imma bilħaqq l-ewwel waħda kellha tkun il-gwerra li ttemm il-gwerer kollha, mhux hekk? Gwerra glorjuża – il-Kruċjati tas-Seklu Għoxrin! U ma kienet xejn għajr biċċerija glorifikata! Ftaħar ħej mela, għax għandek biex!

ROŻA *tiġbor il-basktijiet, tiġbed* IT-TIFEL *lejn il-bieb.*

ROŻA

U xi jkolli nisma' fi xjuħiti! Aħjar nara mmurx 'l hemm.

FREDU

Mur, Roż, mur. U żommu sewwa dak il-basket, tafx. Il-barka miegħek; hekk jew hekk kulħadd irid jgħix.

FONZU

Eh? X'jiġifieri?... Stenn ftit, Roż! Hemm x'għandek?

ROŻA

U xejn!

(timbotta T-TIFEL *u ġġebbdu minn widnejh)*

Iftaħ dak il-bieb int, qisek mitruħ!

FONZU

Għedtlek stenna, Roż! Lilek qed ngħid! X'għandek hemm ġew?

ROŻA

Isma', inti x'inhi affarik? Qas li kont il-ġustizzja!

FONZU

Jien il-ġustizzja hawn ġew sakemm kull biċċa raċanċ li hawn hi tiegħi. Iftaħ ħa nara xi bramt!

ROŻA

Xejn minn tiegħek, ibqa' ċert! Bramt sabiħ! Erba' ċraret u xi denduliet – dak kull m'hemm. Kienet wegħdithomli dik ir-ruħ qaddisa tas-Sa Kunċett...

FONZU

(jeħodilha l-basktijiet u jmur mal-mejda)

Issa naraw.

ROŻA

(lil FREDU*)*

Stajt gdimt ilsienek int ukoll!

FONZU *jqalleb fil-basktijiet sakemm il-kaxxa tal-buttuni tinqaleb u ta' ġo fiha jinxtered ma' kullimkien.*

ROŻA

Eh, eh, eh! M'hawnx għalik! Tarmuhomli mit-tieqa

jonqoskom dawk il-misħutin erba' buttuni! Ġib 'l hawn; ġib!

FONZU

(iwarrbilha u jħalliha tiġbor kollox)

Ma tistax tlumni lili jekk noqgħod attent li ħadd ma jisraqli ħwejġi. Lili ħadd ma jgħaddini minn għajn il-labra, Rożż.

ROŻA

Minn x'imsella jgħadduk lilek! Li ma ngħidlekx ukoll!

IT-TIFEL *jersaq jagħtiha xi ħaġa li ġabar.*

ROŻA

Biex ġej? Ħallik mill-midalji! *(tarmiha)* Iġbor il-buttuni int!

FONZU *jieħu minn idejn* IT-TIFEL *uħud mill-midalji li baqagħlu.*

FONZU

Imisskom tistħu – dik hi. Għarukaża! Anki raġel agħma, magħtub u trux tisirqulu l-ħwejjeġ minn fuqu kieku tistgħu.

(jitfa' l-midalji fil-but tal-ġlekk tiegħu)

FREDU

Xi trid tagħmel la ħaddieħor leħaq seraqlu l-portafoll, biex ma ngħidx ġieħu wkoll.

FONZU

Le, inħallihom biex tobormuhom intom mela! Int issa tiddaqqaq, żagħżugħ. Ma kontx tagħmel hekk kieku zijuk kien għadu fl-aħjar tiegħu. Kien raġel dan – imma raġel tassew, taf. M'għadx baqa' rġiel bħalu!

FREDU

Xi swietlu rġulitu kollha? Arah hemm, gozz għadam

mixħutin f 'rokna, ma jaqlax għajnejh minn fuq dawk ir-ritratti, kuntent jikkontemplahom mis-sebħ sad-dlam, basta għandu dawk l-erba' biċċiet landa fuq sidru li jankrawh mal-imgħoddi – is-Sette Giugno, l-Otto Settembre u l-bqija tal-ħolm tiegħu kollu! Xejn għajr ħolm fieragħ!

FONZU

Id-demm ta' missirijietna jitlob ħaqq ta' kliemek, Fred! Imissek tistħi!

FREDU

Jekk ma nafx kif, it-tort mhux tiegħi. Ħadd m'għallimni.

FONZU

Taf li tinsab quddiem wieħed mill-ftit li kellhom il-kuraġġ jissieltu mal-barrani għad-drittijiet tagħhom; tafu dan hux? Ma ngħidlekx kemm ra ma' wiċċu – saħansitra tturufnawh! Taf li kien darbtejn deputat tal-Kamra, hux, biex ma ngħidlekx ukoll li kien ministru tal-... tal-.... insomma, ministru ta' xi ħaġa kbira! U matul il-gwerra mbagħad!?... Uuu! Dik qlubija! Dak kuraġġ! Tilef żewġ uliedu fit-taqbid; żewġ ulied tilef !

FREDU

Ikolli ngħid aktar ħaduha bi kbira uliedu dik it-telfa – huma li mietu. Hu baqa' ħaj – jekk tista' ssejjaħlu ħaj. Ħares lejh; qatt rajtu jitħarrek int, għidli? Qatt rajtu jagħmel xi ħaġa? Qatt! Imma għax għandu biċċtejn landa fuq sidru, għax xagħru issa bjad u jixhed għerf u għomor, allura kulħadd jgħid kemm kien kbir – kemm kien qalbieni! Imma min jgħidilna li għadu ħaj kieku mhux għax nisimgħu dik qalbu tħabbat – tħabbat bla heda? Kultant... kultant meta nidħol hawn ġew u nsibu mill-ewwel quddiemi, hemm qisu monument, għajnejh magħluqin taħt dak in-nuċċali, imniffsejh ma jitħarrkux, ngħid: Hawn aħna, miet sa fl-aħħar! Miet! Doqqu t-trombi – miet!

ROŻA

U Santu Spirtu!

FREDU

Iżda mbagħad, meta f'widnejja jiskot id-diwi tal-ħamba tat-triq mnejn dħalt, imbagħad fis-sikta ta' dil-kamra nisma' ħoss, taħbita, sejra Tum-tum, tum-tum, tum-tum!... Bil-mod, iżda tidwi mal-kamra kollha: Tum-tum, tum-tum, tum-tum... Qalbu tħabbat. U ninduna li għadu ma mietx! Għadu ħaj!

ROŻA

U barra minn hawn is-siegħa ta' dal-ħin! Kieku int dak li tixtieq – biex teħles minnu u titlaq.

FREDU

Jien biss nixtieq hekk, Roż? Ma xebbgħekx lilek ukoll? Ma ddejjaqtx issefter warajh, jum wara l-ieħor? Għidli; x'inhu li jorbotna miegħu lilna lkoll? Għaliex ma naqbadx u nitlaq jien , imur lejn il-Kanada ħdejn ħija? Imma le – nibqgħu hawn ilkoll, imdawrin miegħu, naraw li ma jmutx, ngħassu l-ħin kollu li dik it-taħbita ta' qalbu ma tibdiex tnin. U malli jqaħqaħ xi ftit, darba f'elf qamar, tarana nisħtu dawk il-ħames xelini tat-tabib iżda mmorru niġru nġibuh li ma jmutx taħt għajnejna dan ix-xiħ u n-nies tgħid bina għax ittraskurajnieh! X'qed nistennew biex neħilsu minnu? Li jiġrilna bħal ziti li għamlet għomorha ddur bih sakemm ma felħetx aktar u għotrot f'daqqa u sabet ruħha d-dinja l-oħra?

ROŻA

Minn daqshekk għandek raġun – darba f'għomrok! Ħliet ħajjitha ddur bih, u dik hi. Dejjem tgħasses madwaru kienet – u meta ngħid tgħasses tafx, tgħasses tassew! Xejn ma kien jaħarbilha minn dak li jsir madwarha. Ma kenitx tħallih waqt wieħed waħdu!

FONZU

Kien jixraqlu kull ma għamlet miegħu. Raġel kbir kien!

Eh, niftakar fl-imgħoddi...

FREDU

Tagħmel ħazin. L-imgħoddi miet. U kieku dan kien tassew ir-raġel kbir li dejjem tgħidu li kien, kieku hu stess kien jgħidilna: Itilquni lili; fendu għal raskom! Imma ma jistax jistenna li nibqgħu għal dejjem marbutin miegħu, naħlu ħajjitna biex inżommuh ħaj, waqt li aħna qed immutu! Kien jagħtina l-ħelsien! Int Roż ma tibqax isseftirlu aktar kieku, jien nerħilha lejn il-Kanada u Fonzu jikri dil-kamra...

FONZU

Mhux li kien! Ili tant nistenna! Iżda mhux ħafif daqs kemm tgħid int, Fred, li teħles mill-imgħoddi.

FREDU

Tort tagħna. Għax flok nippruvaw ninħallu, aktar norbtu lilna nfusna mal-imgħoddi...

FREDU

Kieku! Imma safrattant għadek m'intix is-sid.

FONZU

Sakemm dak ma jmutx, le, m'iniex is-sid, imma wara li jmut – għax sa fl-aħħar, xi darba, irid imut 'k Alla jrid! – u meta jmut dan l-appartament fuqi jaqa'!

ROŻA

Huwa jien smajt li int diġà bdejt tfittex biex twellih hawn, Sur Fonz.

FONZU

Naħseb fil-ġejjieni jien, Roż; naħseb fil-ġejjieni.

ROŻA

Ma titlifx żmien kieku int, le.

FONZU

Għandi kull dritt; wara kollox hawn ġew malli jmut dak...

FREDU

...Se jaqa' fuqek. Iva, ġa għedtilna. Imma naħseb li jaqa' tassew hawn ġew kollu fuqek u dak ikun għadu ma mietx. Jaqa' s-saqaf, iċedu l-ħitan u hu jkun għadu hawn, lest biex iġebbed ħajtu sal-eternità.

ROŻA

Ħajtu jġebbdiha kemm irid Fred, iżda lili ma jdumx wisq isibni nsefter warajh. Kun af li issa tassew xbajt. Mhux biżżejjed għandi x-xogħol ta' dari; kemm se ndum niġri minn hawn għal hemm, nitla' turġien bla bżonn? Issa nfnejt!

FREDU

Jekk qed tipprova tisloħli xi żewġ xelini iżjed għal dak li qed tagħmel max-xjuħ tiegħi, Roż, sejra mqarrqa. Sibt bank fallut, j'ommi. U issa li naqset ix-Xiħa u għandek biss 'il dan x'tieħu ħsieb, issa tonqos tista' l-paga tiegħek, Roż.

ROŻA

Paga! U jsejħilha paga – dawn il-ħames xelini li jagħtini! Li ma kenitx il-kuxjenza tiegħi li ma tħallini nara 'l ħadd fil-miżerja bla ma ngħinu, kieku ma kontx nirfes minn dik l-għatba l ġewwa, tibżax!

FREDU

Tajjeb mela, Roż, ara li tkompli żżommha kwieta l-kuxjenza. Ħames xelini prezz għoli biżżejjed.

ROŻA

Eh iva, ja!... Hi, ara aħjar inrażżan ilsieni! Għal dnubieti, xi trid tagħmel. Arani sejra. L-aħjar tagħtih biċċa minn djulek lix-xitan... Eh, u int Sur Fonz, qed niftakar...

FONZU

X'għandi x'naqsam jien max-xitan?

ROŻA

Int taf. Ridt ngħidlek biex tara x'se tagħmel b'dik il-kanna tal-ilma. Reġgħet infaqgħet dal-lejl. Għandi m'għola sitt pulzieri ċaflis fil-kċina! Mhux biżżejjed hemm umdità!

FONZU

Kollox sew, kollox sew, Roż. Issa niġi nara xi ħsara hemm...

ROŻA

Għax bħal dak li qallu ma tafx! Hemm trid taqla' kollox, Fonz! Jekk tas-Sanità jkunu jafu!...

FONZU

U tas-Sanità – tas-Sanità! Għal kanna tqattar!...

ROŻA

Tqattar sabiħ! Hemm id-dilluvju għandek! 'Mnalla t-tfal tiegħi jafu jgħumu, dak li għandek tgħid!

FONZU

Ara imxi – imxi, Roż. Li ma nkellmekx tajjeb ukoll! Ejja naraw x'inhu dan l-għaġeb kollu!

FONZU *u* ROŻA *joħorġu.*

5. ĠEWWA. IL-KAMRA FIL-KERREJJA.

FREDU *waħdu max*-XIĦ.

Wara ftit iqum idur mal-kamra, iqalleb b'nofs qal f'irkejjen li f'ħafna minnhom diġà fittex.

Jieqaf ħosbien f'nofs il-kamra. Iħares lejn il-gwardarobba. Jitbaxxa

u jħares taħtha.

Iqum. Itella' ħarstu magħha sa ma tasal fuq nett. Jipprova jilħaq b'idejh max-xifer ta' fuq iżda l-gwardarobba għolja wisq.

Imur iġib siġġu, iqiegħdu ħdejha u jitla' fuqu.

Fuq il-gwardarobba, 'il ġewwa mal-ħajt hemm imgeddsa kaxxa sewda tal-injam.

Wiċċ FREDU *jiddawwal malli jaraha u malajr joħroġ idejh biex jiġbidha 'l barra.*

Jieqaf f'daqqa u malajr jerġa' jiġbed idejh lura hekk kif jisma' ħoss warajh. Iħares 'l isfel.

FONZU *jinsab fuq l-għatba tal-bieb imxarrab għasra minn qaddu 'l isfel, maktur ma' wiċċu jixxotta l-ilma, bl-umbrella għadha f 'idejh, imxarrba iżda magħluqa.*

FONZU, *imgħaddab, suspettuż u kurjuż, qed josserva lil* FREDU.

FREDU
(jipprova jiċċajta)

Deherli – deherli li rajt ftit tal-umdità hawn fuq,Sur Fonz. U milli qed nara, marda li tittieħed din; hemm kif inħsilt!

FONZU

Issa ngħidlek kif! Ara, tridx tiġi tagħtini daqqa t'id? Dik il-misħuta kanna se timlielna kullimkien. Ikollna nagħlqu l-Main minn isfel. Tinżel int?

FREDU
(jinżel mis-siġġu)

Issa?

FONZU

Le, l-ewwel nistennew jinħela l-ilma kollu tal-gżira,

imbagħad nagħlquh! Issa iva – issa!

FREDU

Kollox sew, kelma għedtlek. Donnok se tagħmiluli int il-pjaċir ukoll.

FONZU

U inżel ftit għall-erwieħ!

FREDU *joħroġ igemgem, iżda* FONZU *jibqa' ftit lura, jixxotta ż-żarbun bil-faxxa sewda tal-luttu ta' fuq il-bieb. Meta jiddritta, għajnejh jieqfu għal ftit fuq il-gwardarobba.*

Ix-xifer tal-kaxxa sewda issa jidher maħruġ ftit 'il barra.

6. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-KERREJJA – BILLEJL.

Dlam ċappa kważi kullimkien, għajr għal ftit dawl tal-lejl dieħel minn barra t-tieqa.

*Ebda ħoss – iżda L-QALB TAX-*XIĦ *GĦADHA TĦABBAT.*

Il-bieb li jagħti fuq is-setaħ jinfetaħ iżaqżaq.

Tidħol ROŻA *nkiss inkiss. Timbotta l-bieb warajha u taqsam il-kamra fis-skiet. Taħbat ma' siġġu. Tieqaf tissemma'.*

Meta tara li ħadd ma semagħha, taqbad is-siġġu u tmur bih lejn il-gwardarobba. Iżda lanqas meta titla' fuq is-siġġu ma tista' tlaħħaq mal-gwardarobba.

Tinżel u ġġib il-kaxxa tal-birra minn taħt is-sodda. Tqiegħed il-kaxxa fuq is-siġġu u tkun se tixxabbat fuqu meta tisma' l-bieb jinfetaħ. Tħaffef tmur tistaħba wara s-sodda.

Jidħol FREDU *b'torċa elettrika f 'idu. Jixgħel id-dawl madwar il-kamra, fuq* IX-XIĦ, *fuq il-pultruna battala quddiemu u fl-aħħar lejn*

il-gwardarobba.

Malli jilmaħ il-kaxxa tal-birra fuq is-siġġu, jinħasad. Jiġri jitla' fuq is-siġġu.

Jiġbed nifs ta' serħan malli jsib li l-kaxxa sewda għadha fuq il-gwardarobba. Jaħtafha u jinżel biha.

Iżda hu u nieżel taqagħlu t-torċa bil-fixla. Jitlaq il-kaxxa fuq is-sodda u jitbaxxa biex jiġbor it-torċa. Meta jsibha iżda ma jkunx jista' jixgħelha.

Jersaq lejn il-mejda biex jixgħel il-lampa tal-pitrolju.

ROŻA *tieħu ċ-ċans; taqbad il-kaxxa sewda minn fuq is-sodda u titkaxkar għarkupptejha lejn il-bieb ta' barra. Iżda hekk kif tasal biex toħroġ,* FREDU *jilħaq jixgħel il-lampa u jilmaħha.*

ROŻA *tqum tiġri fuq saqajha u tiftaħ il-bieb.*

Jinkixef FONZU *milwi tnejn fuq l-għatba – kien qed jittawwal mill-ħofra tas-serratura.*

ROŻA *tgħajjat għajta bil-qatgħa u titlaq il-kaxxa minn idejha.*

FREDU *jinxteħet għal fuqha jgħajjat bir-rabja hekk kif* FONZU *wkoll jipprova jiġborha.*

ROŻA, FREDU *u* FONZU *jsibu ruħhom fuq xulxin fl-art jiġġieldu għall-kaxxa.*

FREDU

Itilquha hemm dik! Dik tiegħi!

Jirnexxilu jaħtafha f 'idu iżda FONZU *jtajjarhielu.*

L-għatu jinfetaħ mad-daqqa u ta' ġo fiha jtir mal-kamra; jidher li hemm xi mazzi ta' karti marbutin pulit pulit b'lasktu.

FONZU, FREDU *u* ROŻA *jinxteħtu qatta bla ħabel għal fuqhom, ilkoll jaħtfu u jitfgħu f 'ħobbhom.*

FREDU

Tmissu xejn! Ħallelin! Itilquhom! Ġibuhom 'l hawn! Dawk tiegħi!

FONZU *jikkuntenta ruħu b'li laħaq ġabar u jipprova joħroġ, iżda* FREDU *jqum u jagħlaqlu l-bieb.*

FREDU

Fejn sejjer int? Ħadd mhu ħiereġ minn hawn qabel nieħu kollox lura! Itlaq kollox hemm, Fonz, għax b'rasek se jdur! *(jimbuttah lura bil-herra*) U int Roż, newwel 'l hawn!

ROŻA

Ħożż fl-ilma! Din il-paga tiegħi ta' kemm seftirt!

FREDU

Afu li b'raskom se jdur! Se nagħmel waħda llejla jekk ma ġġibuhomx lura!

ROŻA

Mela tista' ddum tistenna!

ROŻA *titbaxxa biex tiġbor karta li waqgħetilha minn mazz li ġabret.*

ROŻA

Din x'inhi?...

FREDU

X'inhi?... Xiex? Għalxejn Roż, m'intix se tgħaddini biż-żmien. Itlaq kollox hemm!

ROŻA

U tgħidli qalbi!... Dawn – dawn mhux flus!

FONZU

Mhux flus? Mela?...

Joħroġ mazz karti minn ħobbu u jiflih bis-serqa.

ROŻA
(hi ukoll tifli l-karti)

San Ġużepp ta' Kopertinu!

FONZU

San Filippu Neri!

ROŻA

U dan... San Mattew Evanġelista!

FREDU
(mibluh iħares minn waħda għall-ieħor)

ROŻA

Afli!!... Dawn qed jiġġennu!

ROŻA

Razztek miġnuna! Dawn santi! Santi! U dawn – u dawn... Ukoll! Dawn kollha santi!

FREDU

Santi?... Ma nemmnekx!

ROŻA

U x'ma temminx, ras ommok! Hawn ara! Dawn flus, dawn?

FREDU *jħares lejn is-santi li tagħtih* ROŻA.

FREDU

Santi...

(joħroġ il-karti li ħeba fil-but)

Dawn ukoll... Santi!

FONZU

(sab mazz ieħor)

Dawn le. Dawn mhux santi donnhom...

ROŻA *u* FREDU *jaħtfulu kollox minn idejh.*

FONZU

U bil-mod, bil-mod! Le, dawk mhux santi kieku; dawk...

ROŻA

Biljetti.

FREDU

...Biljetti tal-lottu!

It-tlieta li huma jitilqu kollox minn idejhom.

ROŻA

Prosit ħej. Mur obsor għal dik zitek. Dan it-teżor tiegħek, Fred? Biljetti u santi – ajma j'ommi!

FONZU

Ħaqqkom! Ma ħaqqkomx aħjar! Rajtu x'tieħdu bir-regħba!

ROŻA

Hemm hu Pilatu – ħasel idejh, ħej!

FREDU *jkompli jqalleb il-karti, ma jridx jaqta' jiesu.*

ROŻA

(lil FONZU*)*

Meta għedtli biex nidħol jien ħa nieħu l-kaxxa ma semmejtx regħba, hux Fonz? Fifty-fifty ridt!

(iddur fuq FREDU*)*

U int aqta' jiesek! M'hemm xejn jgħodd għalik hemm. Int ma temmen b'xejn u x-xorti lanqas biss taf fejn

toqgħod!

FREDU *mitluf igedwed waħdu, dejjem ifittex bil-għama fin-nofs dalma tal-kamra bilkemm jara fejn sejjer.*

FREDU

Ma jistax ikun. Ma jistax ikun...

ROŻA

Ibleh! Xi ħlomt li ser issib f 'dil-ħerba kollha?

FREDU

Ma jistax ikun, LE! Dil-miżerja kollha – dil-ħerba biss, le. Jeħtieġ ikun hawn xi ħaġa li tiswa! Xi mkien – xi mkien irid ikun hawn loqma riżq! Ma jistax ikun li dawn waslu biex imutu u ma se jħallu xejn warajhom għajr miżerja! Ma jistax ikun! Irid – jeħtieġ – ma tifhmux li jeħtieġ li jkun hawn – li għad insibu xi mkien xi ħaġa li tiswa? Xi ħaġa!...

FONZU

(biljett tal-lottu f'idu)

Sette – għoxrin u sej bil-kwattru.

FREDU

...Xi ħaġa li tiswa!

FONZU

Tern bl-għeniebi ta' xelin. Dejjem l-istess kienet tilgħab.

ROŻA

Qatt ma rebħet xejn iżda!

FREDU

Qatt ma rebħet...

(jieqaf donnu feġġ raġġ ta' tama)

Għaliex? Fejn taf? Fejn taf int, Roż?

ROŻA

X'naf?

FREDU

Li ma rebħitx – kif tista' tgħidu int?

Jerġa' jibda jfittex mal-kamra b'ferneżija dejjem tikber.

FREDU

Forsi rebħet xi darba. U jekk rebħet – jekk rebħet – hawn iridu jkunu!

(iqalleb u jfittex bħal miġnun)

Hawn iridu jkunu! Jeħtieġ – jeħtieġ li jkunu hawn!

FONZU *jiġri warajh, se jagħtih ferħ ta' ġenn jarah iħarbat kollox.*

FONZU

Ieqaf – ieqaf ja miġnun! Int ħlift li tfarrakli kulma hawn! Ieqaf jew b'rasek idur!

FREDU

(dejjem iżjed feroċi)

Jeħtieġ! Jeħtieġ!

*Ikompli jkisser sa ma jasal ħdejn il-pultruna tax-*XIĦ.

*Itajjar il-peprina u l-vażett, imbagħad jaħtaf l-inkwatru bir-ritratt tax-*XIĦ *u martu u jsabbtu mal-ħajt.*

ROŻA

Le, Fred! Tmissx dawk! Dawk le! Dawk il-mimmi t'għajnejh – kulma baqagħlu fid-dinja!

FREDU

X'jambihom? Jiswew xi ħaġa forsi? Int stess għedt, Roż – m'hawn xejn li jiswa hawn ġew. Mela kisser u farrak! *(b'rabja ta' sogħba)* M'hawn xejn li jiswa! Xejn

– xejn li xejn!

Itajjar kollox minn fuq il-gradenza. Fl-aħħar jaħtaf l-inkwatru bir-ritratt tas-Sette Giugno.

ROŻA

Le, Fred!...

Iżda b'dahru lejn IX-XIĦ, FREDU *ma jintebaħx li dan beda jitħarrek fuq il-pultmna, jipprova jqum bi tbatija.* FREDU *jsabbat l-inkwatru mal-art.*

FREDU

Kisser u farrak mela! Ma baqa' xejn!

ROŻA *tħares mibluha lejn* IX-XIĦ, *wieqaf wara dahar* FREDU, *idejh maħruġin 'il barra biex iżommu.*

ROŻA

Fred! X'għamilt, Fred!

FREDU

Kollox spiċċa! Kollox! Darba għal dejjem! IX-XIĦ waqaf wara dahar FREDU, bejn bilwieqfa u bejn se jaqa'.

IL-ĦOSS TAL-QALB TĦABBAT GĦOLA SEWWA.

FREDU, *donnu jintebaħ f 'daqqa; idur.*

IL-QALB TĦABBAT BI TBATIJA U XEJN SODA.

Idejn IX-XIĦ *joħorġu 'l barra jirtogħdu, jitbaxxew lejn l-art lejn l-inkwatru mkisser.*

IT-TAĦBIT TAL-QALB JIEQAF SOPTU.

IX-XIĦ *jibqa' wieqaf għal mument ma jitħarrikx, imbagħad jintelaq minn tulu fl-art.*

ROŻA

X'għamilt b'idejk, Fred!

Tinxteħet għarkupptejha ħdejn IX-XIĦ *fl-art. Tipprova tissem-magħlu qalbu. Ebda ħoss.*

Tipprova tgħollilu id waħda mill-polz u terġa' titlaqhielu. L-id taqa' mal-art bla ħajja.

ROŻA

Madonna Santissima! Għamiltha, Fred! Għamiltha!

FREDU *jħares mibluh.*

*Id waħda tax-*XIĦ *mifruxa mal-art, il-pala 'il fuq; is-swaba għadhom miftuħin, donnhom lesti biex jilqgħu xi ħaġa, l-inkwatru mkisser xibrejn 'il bogħod.*

7. ĠEWWA. IL-KAMRA FIL-KERREJJA – FILGĦODU

L-għada.

*L-istess xena ta' qabel iżda f'nofs il-kamra minflok il-mejda, li issa tinsab imwarrba ma' ħajt, hemm katafalk; it-tebut miftuħ tax-*XIĦ *imdawwar b'bosta xemgħat kif ukoll kuruni tal-fjuri lussużi.*

Bandiera kbira Maltija taħt it-tebut.

IX-XIĦ *jinsab fit-tebut, liebes kollox iswed, in-nuċċali għadu f'għajnejh u fuq sidru hemm imdendel serbut impressjonanti ta' midalji jlellxu.*

Kurcifiss f 'idu x-xellugija milwija fuq sidru, idu l-leminija milwija f 'qagħda mhux naturali:

IS-SWABA GĦADHOM MIFTUĦIN BĦAL FI TMIEM L-EWWEL ATT.

ROŻA *tinsab bilqiegħda fuq banketta ħdejn is-sodda, f'idejha l-għonnella tax-Xiħa u qiegħda tqattagħha fi bċejjeċ kwadri kwadri u tqegħedhom ġo boroż żgħar tal-plastik. Ħdejn riġlejha, sassla sewda.*

Il-bieb tas-setaħ jinsab miftuħ – fuqu wkoll kuruna kbira tal-fjuri u maż-żewġ faxex tal-vistu hemm tnejn oħra, bojod u ħomor.

FREDU *u* FONZU, *libsin tal-vistu, jidħlu mis-setaħ.* FREDU *bi ktejjeb iswed f 'idu,* FONZU *b'kaxxa tal-ġbir.*

FONZU
(juri lejn il-ktejjeb)
Dik l-Onorevoli Buġeja Żammit qed ngħidlek. Ara ftit. Dik żgur 'żeta' fil-bidu u fl-aħħar hemm it-'te', ara.

FREDU
Aktar qisha 'esse' milli 'żeta'.

FONZU
U mela forsi Sammut u mhux Żammit.
(jitfewwaq bil-pulit – xorob)
U xi x-xjafek jimpurtana min kienu u kif jiffirmaw. L-aqwa li ġew!

ROŻA
(issikkithom – turi lejn it-tebut)
Xxx! Ftit tar-rispett!

FONZU
(leħnu aktar baxx)
L-aqwa li ġew, eh Fred.

FREDU
(hu wkoll ftit imlaħlaħ, imma qed jibda jgħaddilu)
Ġew ingħid! Biżżejjed tara dawk il-firem kollha!

FONZU

Eh, tara kemm tiswa l-propoganda, Fred!

FREDU

(iċekċek il-flus fil-kaxxa tal-ġbir)

Tiswa, Fonz! Jalla tiswa aktar. X'ma tagħmilx dil-gżira mbierka biex issalva ġieħha.

FONZU

(iċekċek il-kaxxa hu wkoll – jikkalkola kemm hemm flus)

Iva m'hemmx xi uffa għalissa – speċjalment meta tqis xi spiża kapitali kelli noħroġ s'issa. Eh, imma dan għadu l-bidu! Ħa jisbaħ għada Fred u tara! Dak zijuk minjiera deheb jiswa! Ippjanajtha tajjeb il-kampanja jien, tibżax. Rediffusion, televixin, avviżi f'ġurnali – indipendenti u mhumiex.... In grande trid tagħmilhom l-affarijiet, Fred – in grande jew xejn!

ROŻA

Eh, meta tkun mejjet ma jibqagħlekx għedewwa mbagħad. Kollha ħbieb wara – basta jiġu jarawk stendut.

FONZU

Minn daqshekk!...

FONZU *jmur lejn il-mejda fejn hemm bosta bikkerini u xi fliexken tax-xorb kważi battala.*

Iferra' grokk.

FONZU

Tieħu tal-aħħar, Fred?

FREDU

(jitqarras)

Mhux aktar. Għandi l-istonku qed jilgħab.

Idaħħal idu fil-but ifittex sigarett. Minflok isib margerita bajda, mgħaffġa u midbiela.

Iħares lejha – ma jafx kif ġiet hemm. Jarmiha. Jerġa' jdaħħal idu fil-but u joħroġ pakkett ġdid tas-sigaretti. Jieħu sigarett u jpejjep.

FONZU *jerġa' jferra' – jersaq bit-tazza lejn it-tebut tax-XIĦ. Jixrob. Minn griżmejh jaħrablu ħoss stramb – bejn xerqa – bejn daħa.*

ROŻA
(ħarxa)

X'ġaralek issa?

FONZU
(jixxotta demgħa minn għajnejh jibbru)

Xejn – xraqt.

ROŻA

Nixtieq naf x'ridtuh dak ix-xorb.

FONZU

X'jiġifieri; jiġu mistednin, irjus kbar bħal dawk u sejjer ma toffrilhomx xi ħaġa? Il-qalb trid xi ħaġa biex tfarraġha f'waqtiet ta' emozzjoni qalila bħal dawn, Roż!

FREDU *qed iqalleb fost ruxxmata kartolini.*

FREDU
(jiftaħ u jaqra waħda)

Dawn rajthom, Fonz? Kondoljanzi – b'turija ta' sogħba bla qies mill-membri taċ-Ċirklu Figli di Melita.

FONZU
(jiġi jara)

Prosit ħej! U din – mill-Onorevoli Manwel Theuma Falzon.

FREDU
(ittra oħra)

Il-Kavallieri tal-Għaqda Gran Tron ta' Pantellerija.

FONZU

Il-Kommendatur Professur Pietru Pawl di San Secondo, O.L.M., K.K., P.R.I., Ruma... u l-kumplament tal-alfabett! Propoganda, Fred! Propoganda!

ROŻA*, l-imqass u l-għonnella f 'idejha, tiġi ħdejhom tittawwal kurjuża.*

FONZU

(ikompli jaqra)

Il-Konfratelli tal-Għaqda tal-Gandlier! – L-Onorevoli Ġakbu... Ukoll! – Ara x'qala' l-baħar, Roża! Tiftakru 'l dan?

ROŻA

(taqra)

Ħeħħ! U ngħid! Issa ftakar fix-xiħ dal-bużżieqa! Issa li jinsab mejjet? Għax ma ftakarx kemm qala' fuqu u għajru mill-ġurnali u l-pjazez!

FONZU

Dawn m'hemmx x'tagħmel, Roż. Id taħsel l-oħra. Allaħares tieħu għal li jgħidu...

ROŻA

Kollha pezza waħda...

FREDU

Le mhux kollha! Zijjuhi le! Ma kienx bħalhom!

FONZU

(jegħmeż lil ROŻA)

Eh, dażgur li le! Tifhimniex ħażin, Fred! Zijuk ma kienx hekk. Eh, dak kien uniku imma! Ħaqqu kulma qed nagħmlu miegħu, eh Roż?

ROŻA

Ara toqgħod tegħmeż xejn int. Naf tajjeb x'inhu

għaddej mir-ras ħażina li għandkom! Lil tal-gazzetti tbellgħuhielhom għax min jaqbillu jiblagħha, jiblagħha, imma mhux lili taf, Fred!

FREDU

X'jibilgħu? Kulma ktibt, Roż, kollu minnu! Intom stess għallimtuhuli! Kieku ma kienx minnu taħseb li kienu jiġu dawk l-irjus kbar kollha f 'dil-miżerja ta' kerrejja!

ROŻA

Dmugħ tal-kukkudrilli – dmugħ tal-kukkudrilli, Fred! U int taf tapprofitta ruħek ukoll, Fonz. Int webbiltu...

FONZU

Ara jien ma webbilt xejn, Roż!

FREDU

Webbilni x'jiġifieri? Mhux intom dejjem ittanbruli kemm kien raġel kbir – ħadtuli l-menti ta' rasi! Tajjeb, ikkonvertejtuni sa fl-aħħar! Intbaħt x'inhu dmiri issa, Roż!

FREDU *jersaq lejn il-katafalk ta' zijuh. Jieħu l-bandiera f 'idejh.*

FREDU

Ismagħni, oh gżira ingrata! Isimgħuni, ħuti Maltin! Huwa dmir tiegħi iva li nurikom x'raġel kbir kontu qed tkasbru! Ma nħallux aktar lill-barrani jiddieħak bina, ħuti!

Imkeffen fil-bandiera madwar spallejh idur madwar it-tebut.

FREDU

(eleġajku)

Nuru lid-dinja li l-eroj tagħna nafu kif inqimuhom – nuruha tabilħaqq! U mhux kif konna se nagħmlu mal-imsejken zijuhi... Għax – għajb għalina! – imma zijuhi – l-ewwel eroj ta' Malta Indipendenti – l-akbar

eroj tas-seklu għoxrin – dan zijuhi kien se jkollu – nistħi ngħidha! – kien se jkollu… funeral tal-fqar! Istħi! Ibki u istħi, oh gżira infeliċi! Ma tħossux, ħuti Maltin, fawra titlagħlkom għal wiċċkom quddiem kedana l-għajb – kedina l-inġustizzja! Mela npattu, ħuti – inpattu lkoll. Niġbru ġieħna quddiem għajnejn id-dinja u npattu billi kull wieħed minna jagħti l-kontribut tiegħu biex kedana l-eroj tagħna jibqa' mfakkar bil- monument kolossali li se nibnulu. U tabilħaqq ngħidilkom li ismu ma jmut qatt u jitniżżel fi Ktieb il-Ġrajjiet tad-Dinja b'ittri tad-deheb! Ħuti Maltin…

FONZU

(iċapċap)

Tad-deheb, hekk hu! M'hawnx għalik, Fred! Hekk Fred, hekk għidilhom fil-funeral għada! Qanqalhom! Urihom li temmen f 'li qed tgħid!

FREDU

(kiebi)

Nemmen. U tassew – jien stess – ukoll dal-ħin, bilkemm ma nistħajjilx li għadni qed nisimgħu dak… il-ħoss.

ROŻA

X'ħoss?

FREDU

Qed ngħidlek, dak il-ħoss… Kultant, impressjoni tamument, imma hekk, donnu nerġa' nisma' dak il-ħoss ta' qalbu tħabbat.

FONZU

Qalb ix-Xiħ?

(ma jafx jidħakx jew le)

Eh- iva, eh? Tara – tara, Roż eh?

FREDU

Qalbu.

Jissemma' għal xi waqtiet, imbagħad bħal jistenbaħ f'daqqa. Jidħak, iżda mhux b'konvinzjoni.

FREDU

X'kull waħda, hux? X'ma jpasparx moħħ il-bniedem!

FONZU

Eh, dak biex tara kemm int titkellem minn qiegħ qalbek, Fred!

FREDU

X'ma jpasparx....

FREDU *jqiegħed il-bandiera lura ħdejn it-tebut.*

FONZU

Qalbek tad-deheb int, u dik hi. Ma stajtx titkellem aħjar.

FREDU

Ma stajtx.

FONZU

Però stajt issemmi li l-idea tal-ġabra għall-monument kienet tiegħi wkoll. S'issa jien biss ħriġt sehmi.

FREDU

Ibqa' ċert Fonz li Malta kollha tibqa' tafulek.

FONZU

Iva, senzaltru, imma nippreferi li tibqa' tafuli int, Fred – jekk tifhem xi rrid ngħid.

FREDU

(il-kaxxa tal-ġbir f'idejh)

Hekk baqa' jonqos, Fonz. Aħna mbagħad meta niġu biex... insomma, meta nagħmlu l-kontijiet, naqsmu

l-ġieħ kollu bejnietna, tiħux ħsieb.

FONZU

Il-ġieħ, hekk hu. Il-ġieħ. *(taħt l-ilsien) Fifty-fifty* flimkien mal-ispejjeż, eh.

ROŻA

Tagħmlux kummiedji għal ġieħ wiċċi, tafux. Naf sewwa x'inhu għaddej minn dik ir-ras ħażina li għandkom, biex ma taħsbux!

FONZU

Hemm aħna! Allaħares kulħadd kien bla fidi bħalek, Roż! Hekk tiġri l-kalunja – il-malafama! M'għadx baqa' fiduċja fost il-bnedmin, u dik hi! Fejn hi l-onestà – l-integrità ta' żmieni! Is-sinċerità – il-vera rġulija! Fejn hi l-karità Kristjana?

ROŻA

Hi, fejn taf!

FREDU

Kulma qed nagħmlu huwa biex inqajmu l-kuxjenza patrijottika ta' pajjiżna! Jeħtieġ li nies bħal zijuhi jingħatalhom il-ġieħ!...

ROŻA

Terġax tibda int! Aħjar ħsibtu tagħmlulu quddiesa għal ruħu – u ruħkom ukoll kif tkunu fiż-żifna.

FONZU

Roża, oħti, ma tistax taħseb għal kollox f'din id-dinja. Dak ix-xogħol ħallejnieh għalik. Aktar tinqala' int fejn jidħlu noveni, ġagulatorji u x'naf jien...

Jieħu waħda mill-boroż tal-plastik.

FONZU

...U milli qed nara diġà bdejt ix-xogħol ta' fejda tiegħek

int.

ROŻA

Itlaq kollox! Imma kemm tħobb tbagħbas!

FREDU

Għaliex? Dawk x'opra ta' karità ssejħilhom int, Roż?

ROŻA

U int ukoll – tmiss xejn! La tridu tafu dawk biċċiet mill-għonnella tax-Xiħa. Se nagħmluhom mas-santi tagħha u nqassmuhom.

FONZU

B'xejn, Roż?

ROŻA

Ma nafx kemm se joħdilna l-istampatur għas-santi. Jekk jibqa' xi ħaġa żejda nagħmlu quddies jew tnejn għax-Xiħa... lil dik ir-ruħ qaddiesa tas-Sa Kunċett.

FREDU

Mela sewwa smajt jien. Taf Fonz li din Mena ta' taħtna diġà qed tgħid li dal-lejl ziti Kunċett ħollmitha biex tilgħab lottu ma nafx kemm- il numru? Din ziti wkoll, ma titlifx żmien. Kif waslet hemm fuq mill-ewwel tatha għax-xogħol!

ROŻA

(tibda tiġbor ħwejjiġha)

M'intomx se tħalluni bil-kwiet, hux? Xammejtkom jien. Jiena sejra. Sidor qalli li dawk li għandhom jagħmlu l-velja llejla għandhom ikunu hawn għal x'is-sebgħa. Ħudu ħsiebhom intom.

FONZU

Għal għada, għall-quddiesa preżenti kadavri, kellimtu lis-sagristan?

ROŻA

Għat-tmienja u nofs. Semma' wkoll li se jġib xi tfal mill-orfanatrofju. Qalli li int webbiltu.

FONZU

U jien mela. Sejrin inħassru borma għal melħa, jew?

ROŻA

(ixxengel rasha)

Fi ħsiebek.

Tkun se toħroġ, iżda terġa' lura, tmur lejn il-katafalk u titfi x-xemgħat.

FONZU

Dawk kif ġa niżlu sa nofshom, Roż?

ROŻA

X'int taħseb li qed nikolhom jew? Ara li ttuni flushom, tafux; dawk minn buti wara kollox.

ROŻA *toħroġ.*

Tieqaf biss fil-bieb biex tiġbor ġewlaq mimli mbarazz li kellha moħbi fl-intrata. Tiżgiċċa 'l barra.

FONZU

(jilmaħha)

Oj hemm, Roż! Mela erġajna koppi?

FREDU

U ħalliha, Fonz. Kulħadd tiġih sigħetu.

FONZU

U int ma tafhomx bħali 'l dawn in-nies, Fred. Li kien għalihom iqaxxruk ħaj. U jekk tħallihom sa l-għadma jmeximxulek. Għandek tgħid dalwaqt teħles minna lkoll int. Min jaf x'għall-erwieħ tgħid malli tasal il-Kanada.

FREDU

Meta nasal.

FONZU

Għaliex? Kemm jista' baqagħlek hawn?

FREDU

(juri lejn il-kaxxa tal-flus)

Malli neħilsu dil-biċċa xogħol inbewweċ ikolli, irrid jew ma rridx.

FONZU

Tagħmel sew. Mur, mur Fred. Hemm issib xortik.

FREDU

U int tkun tista' tikri hawn – mhux hekk, Fonz?

FONZU

Ma ħaqqnix, jew? Ili tant nistenna!

FREDU *jgħolli spallejh. Bil-mod il-mod jibda tisfira melankonika, waqt li jiġbor minn taħt is-sodda l-kaxxa li fiha kienu nstabu l-biljetti tal-lottu u s-santi. Iqalleb fosthom.*

FONZU

Isma', mhux sew issaffar hekk, Fred. Ftakar li hawn il-mewt taħt das-saqaf...

FREDU

Il-mejtin ma jisimgħux.

(isib fil-kaxxa l-inkwatru mkisser tas-Sette Giugno – iħares lejh fit-tul)

Ma jisimgħux...

FONZU

Irrid ngħid, qas ħaqq jisimgħuk il-ġirien. Ftit taddinjità...

IŻ-ŻAQŻIQ TAL-BIEB jiġbed il-ħars ta' FREDU *u* FONZU *lejn l-intrata.*

Wiċċ IT-TIFEL *jitfaċċa wara l-bieb imbexxaq.*

FONZU

Huwa int? Mur għand dik ommok, isa.

TIFEL

Haw' – haw' in-nies, Sur Fonz.

FONZU

(iqum)

Nies? Għalija?

Wiċċ IT-TIFEL *jisparixxi minn wara l-bieb.*

Il-bieb jinfetaħ u jidħlu ŻAGĦŻUGĦ *u* FONZU*; hu nervuż, liebes libsa pulita, forsi żżejjed, xagħru qed jiħfieflu, hi sabiħa u fuq tagħha, iżda mhux ta' intelliġenza partikolari.*

FONZU

Hawn, lili tridu intom?

ŻAGĦŻUGĦ

Skużi, int is-Sur Fonz? Hawn... eh....

Jieqaf iċċassat – ħarstu fuq it-tebut f 'nofs il-kamra.

ŻAGĦŻUGĦ

...Eh, le... naħseb ħadna żball. Skużawna...

Ikun se jerġa' joħroġ iżda T-TFAJLA *żżommu.*

TFAJLA

Skużi, xtaqna nkellmu lis-Sur Fonz. Bagħatna Bendu s-sensar.

FONZU

Eh iva! Jien is-Sur Fonz! Qalli Bendu li kellu jiġi xi

ħadd jara l-flat. Għaddu, għaddu. Bonasera.

ŻAGĦŻUGĦ

*(jidħol wara t-*TFAJLA *– ħarstu dejjem fuq il-katafalk)*

Bonasera. Milli qed nara ġejna ftit ħin ħażin.

FONZU

Ħin ħażin għala?...

(jiftakar – malajr ineħħi l-beritta)

Iva, hekk hu tabilħaqq. Għadna kemm ġarrabna telfa kiefra. Malta kollha tinsab imkeffna f'sogħba profonda. Forsi qrajtu fil-ġurnali?...

TFAJLA

Liema ġurnali? Aħna ma nixtrux ħlief...

ŻAGĦŻUGĦ

(malajr)

Ah, mela hawn!... Iva, qrajna xi ħaġa. Kien raġel kbir skond ma jgħidu.

FONZU

Kbir? Eroj kien! Eroj, Alla jaħfirlu!

(ineħħi l-beritta – jiġbed nifs twil ta' sogħba)

TFAJLA

Ah, mela hawn...

FONZU

...Il-Mulej jagħtihom il-mistrieħ ta' dejjem.

(jerġa' jdeffes il-beritta f'rasu)

Imma – hekk kellu jkun! Idħlu, idħlu tibżgħux. Għiduli, x'jidhrilkom mill-flat? Jilqgħek hux?

TFAJLA

Liema flat skużi?

FONZU

Tajba din. Isma', intom mhux Bendu għedtu li bagħatkom? Mhux biex tikru hawn ġejtu?

ŻAGĦŻUGĦ

Hawn?

FONZU

Eh, mela. X'jidhrilkom eh; hux kemm jilqagħkom?

TFAJLA

Eh, mela dan hu l-flat ?

FONZU

Dan eh. Din l-art, dawk t'hemm il-ħitan u xi mkien hemm fuq is-saqaf. Dan flat insejħulu s-soltu aħna.

ŻAGĦŻUGĦ

(xejn impressjonat)

Eh, dan allura.

FONZU

Dan, eh. Imma ma tridux tarawh hekk, b'dan l-imbarazz tafux.

(ineħħi xi siġġu min-nofs, xi gandlier – jiżbarazza)

Ma tobsrux minn xiex għaddejna f'dawn l-aħħar jiem. Żewġt imwiet kellna hawn – waħda fuq l-oħra. Ma temmnux x'taħbiet jaqilgħu, speċjalment mewta ta' eroj imbagħad. Għidilhom, Fred!

FREDU

Hekk hu. F'jumejn ma tobsrux x'jinqala', Sinjorina. Sinjorina?...

TFAJLA

Kathleen.

FREDU

...Kathleen. Jien Freddy.

ŻAGĦŻUGĦ

(josservahom xi ftit inkwetat jieħdu b'idejn xulxin)

Isma', imma dil-kamra biss hawn allura? Bendu qalilna li se nsibu appartament sħih. Semma' kamra tal-ikel, salott, intrata!...

TFAJLA

...Kamra tas-sodda bil-banju... U bejt ukoll!

FONZU

U hekk hu! Din araw – din il-kamra tas-sodda. *(juri lejn is-sodda)* Dik t'hemm il-kamra tal-ikel *(lejn il-mejda)* – li tista' sservi ta' salott ukoll! – u dik il-kċina! *(il-fuklar)* Din t'hawn imbagħad l-intrata! *(ħdejn il-bieb ta' barra)* Eh, hawn mhux żgħir daqs kemm wieħed jista' jaħseb. Naturalment intom m'intomx se żżommu sepulkru sħiħ f'nofs is-salott tul ħajjitkom kollha.

ŻAGĦŻUGĦ

Naturalment.

TFAJLA

Dak ikollu jitneħħa, mhux hekk, Freddy?

FREDU

Naturalment.

FONZU

(sarkastiku)

Naturalment. Qed nara li għandkom ideat ċari dwar arredament modern.

TFAJLA

Oswald tiegħi għandu istint mill-aqwa għal dik li hija prattikabiltà.

FREDU

M'għandix dubju.

FONZU

Insomma, iva mela, u din il-kamra tal-banju.

(ikompli juri lejn il-bieb ħdejn il-kċina – ibexxqu)

Tatux każ dal-ftit imbarazz hawn ġew; kif qed ngħidilkom, jekk tneħħu dak il-barmil u dik l-iskuża xkupa ibqgħu ċerti li jkun hemm fejn tidħol persuna ta' talja medja.

ŻAGĦŻUGĦ

Iva, jista' jkun. Imma milli qed nara morna mqarrqin. Ħsibna li se nsibu tlett ikmamar imdaqqsin sew. U barra dan jidher li hawn se jkollna nduru dawra sew ma' dil-kamra qabel issir abitabbli.

FONZU

U le, le. Bi ftit tibjid malajr tirranġa kollox!

FREDU

*(lit-*TFAJLA*)*

Hekk kont ngħidlu lil zijuhi jien – dak t'hemm zijuhi.

(juri lejn it-tebut bi ftaħir)

TFAJLA

Tassew; għandi pjaċir!

FREDU

Tant ieħor hu. Kellu manija iżda. Ma kien jaħmel jara 'l ħadd ibajjad. Kont ngħidlu jien, "Tridni nbajjad?" Kont ngħinhom kieku qaluli x'riedu minni... Imma xejn; qatt ma ried jaf b'tibjid. Kien jippreferi jara l-ħitan għerja, fl-istat naturali, kif kien jgħid hu.

ŻAGĦŻUGĦ

U qed nara, qed nara jien!

TFAJLA

Imma kieku stess aħna mhux water paint nużaw, Ossy?

FONZU

Ġir! Tagħmel festa b'xelin! Tistagħġeb kif tieħu r-ruħ kamra b'naqra tikħil u tiċpisa tibjid! Ara, *(juri lejn it-tebut bi ftaħir)* intom tħabblu raskom xejn; issa ngħid lil ħatni jiġi jara x'hemm bżonn isir. Tibżgħux, dak bħali, raġel tar-ruħ – ma jagħfaskomx żgur.

FREDU

U tkunu tridu lili ssibuni nagħtikom daqqa t'id jekk ikollkom bżonn, Kathy.

TFAJLA

Tassew? Grazzi! Aħna nħallu kollox f 'idejkom...

ŻAGĦŻUGĦ

U xi tħalli f'idejhom, Kathy ruħi! Għadna qas biss iddeċidejna dal-post jgħoddx għalina jew le!

FONZU

U kif ma jgħoddx għalikom, int! Da' xi jrid? Xi Buckingħam Palace jewwilla?

ŻAGĦŻUGĦ

Għax ma nafx jien, imma dal-post jidher traskurat wisq. U mhux żgur hawnx l-umdu wkoll.

TFAJLA

Oswald tiegħi jbati bir-rewmattiżmu miskin. U l-kostipazzjoni wkoll.

ŻAGĦŻUGĦ

Kathy! – Imma tassew, araw ftit dawk il-ħitan; naqta' rasi li dak umdu li qed nara jqattar!

FONZU

U x'int tara! Dak għax inqasmet daqsxejn ta' kanna, dak kollox! Qed ngħidilkom, ftit tibjid kulma jeħtieġ. U isma', fuq kollox, intom għadkom ma rajtux il-bejt.

Meta kont żgħir kont nitla' hemm fuq intajjar it-tajra. Niftakar kont tara tliet kwarti ta' Malta taħti minn hemm fuq!

FREDU

*(lit-*TFAJLA*)*

Dak iż-żmien. Issa tara biss il-ħajt tal-fabbrika tal-luminata faċċata.

FONZU

Imma dik fabbrika moderna! Dik luminata! U bla ċiklamat! Ejjew intom; ejjew araw il-bejt.

(imexxihom 'il barra)

ŻAGĦŻUGĦ

Jien ma niħux luminata. Għandi d-diabete...

FONZU

Ukoll! U int ejj'ara; taħsibx għal rasek biss. Ftakar f' martek u uliedek! Ejjew!

FONZU, IŻ-ŻAGĦŻUGĦ *u* T-TFAJLA *joħorġu.*

8. ĠEWWA. IL-KAMRA FIL-KERREJJA.

Tidħol ROŻA *mat-*TIFEL.

ROŻA

(burdata ħażina)

Min kienu dawk?

FREDU

Żewġ boloh li jemmnu li għandhom għoxrin sena ċens flimkien.

ROŻA

M'għandix aptit il-ħaġa moħġaġa, Fred!

FREDU

Ġew biex jikru. Ma rajtux wiċċu għad-dawl Fonzu?

ROŻA

Għarukaża. U int ma tgħidlu xejn? Zijuk għadu bilkemm kesaħlu demmu f'ġismu u ġa qed taħsbu biex tbigħulu s-saqaf minn fuq rasu!... Puhh! Irid jikrih issa Fonzu, ħej. Li ħalla f'idejja malajr kont nirranġalu jien. Imma ried iqabbad lil ħatnu Bendu, tarax. Iġewwes lil razztu misħuta l'għandu jrid imma s-Sur Fonz!

FREDU *jħalliha tgerger. Jaqbad kaxxa sulfarini biex jixgħel ix-xemgħat madwar it-tebut.*

ROŻA

Int se tagħtini l-flus ta' dawk ix-xemgħat, jew? Biex tixgħelhom tinqala' kieku!

FREDU

U iva, għal dal-ftit xelini! *(jitfi s-sulfarina — lix-*XIĦ*)* Agħdirni, Zi, imma hekk jew hekk, jekk tinsab Hemm Fuq m'għandekx bżonn dawl u jekk tinsab Isfel għandek sħana biżżejjed, aktar milli tixtieq ikolli ngħid.

ROŻA

Imma lanqas f'mewtu ma taħmlu kwiet? L-ewwel qtiltu bil-għali, u issa...

FREDU

(b'qilla)

Int tindaħalx, Roż! Tindaħalx! – Wara kollox, x'taf fuqi int? Eh, x'taf?

ROŻA

Iva!

FREDU

X'taf? Taf pereżempju li kont nirrispettah lil zijuhi

jien? Tafu dan jew le?

ROŻA

Naf li naf.

FREDU

Kont mela ma kontx! Ma kontx naħmlu imma kont nirrispettah – kont nirrispettah kif naf jien. Taħseb li ħaġa ħafifa tagħmel għomrok iżżomm bla mittiefes il-ħolm tiegħek – tibqa' temmen fihom sa l-aħħar kif għamel hu?

FREDU *jieħu l-biljetti tal-lottu u l-affarijiet oħra li hemm fuq il-mejda.*

FREDU

F'dawn kien jemmen, xi trid tagħmel? Imma qatt ma qata' qalbu!... U għalhekk kont nirrispettah. Waqt li jien – jien miet kmieni wisq il-ħolm tiegħi. Stenbaħt qabel il-waqt u sibt biss li kont qed noħlom. U nipprova kemm nipprova nerġa' norqod – għalxejn. M'għadx baqa' ħolm li wieħed ta' min joħolmu.

ROŻA

Ma ħmiltux fil-paċi, dik hi. Kien sab il-mistrieħ f'dawn l-aħħar snin. Kien kuntent hawn; hu joħlom u s-Sa Kunċett tilgħab lottu n-numri li joħlom. Biex imbagħad qatt ma jirbaħ xejn. Le Roż, in-numri li toħlom malajr issib li mhumiex fost dawk li jistgħu jitilgħu. Għalhekk kont ninkedd għalih! Kieku xi darba rebaħ xi ħaġa. Imma xejn – xejn li xejn! Possibbli imma – possibbli dawn il-biljetti kollha – possibbli li qatt ma rebħu xejn?

ŻAGĦŻUGĦ (O.S)

(minn barra, donnu bi tweġiba)

...Impossibbli! Mitejn wisq u tgħidli xejn! Imbagħad għal post bħal dan! Mija l-aktar, u anki mija wisq!

FONZU, IŻ--ŻAGĦŻUGĦ *u* T-TFAJLA *jidħlu lura fil-kamra.*

FONZU

Wisq!? Mela ħsibtni minn wara l-muntanji lili jew? Mitejn! U qed ngħidilkom, lanqas tafu kemm qed inkun ġeneruż magħkom. Kieku jsiru jafu l-awtoritajiet li hawn dal-post storiku għall-bejgħ, dal-patrimonju nazzjonali, l-eluf kbar joffruli għalih! Min jaf kemm jibdew isiru pellegrinaġġi bil-fjakkli għal das-santwarju fejn għex u miet l-akbar patrijott ta' żmenijietna! – Marret mitejn?

ŻAGĦŻUGĦ

Impossibbli – ma nistgħux. Mnejn tridni nġibhom il-mija l-oħra?

TFAJLA

(b'ispirazzjoni)

Min jaf kieku tbigħ il-karozza, Ossy?

ŻAGĦŻUGĦ

Inbigħ!... Kathy, int agħlaq ħalqek! Ħalli lili niftiehem mas-sinjur!

TFAJLA

(tinfaqa' tnewwaħ)

Ossy!

FONZU

Hemm int, bikkejtha! Isma' minnha ibni – isma' minnha. Issa bħalek xi tridha karozza – dad-disgrazzi kollha? Xi trid biex tmutilha qasir il-għomor miskina meta taf li ġa għandek ir-rewmattiżmu, id-diabete, l-ażżma...

ŻAGĦŻUGĦ

Skużi, l-ażżma m'għandix! – Isa, Kathy ruħi; I'm sorry; tibkix.

FONZU

U insomma – il-kostipazzjoni jekk mhux l-ażżma. Mitejn – mitejn u marret. Tittantax il-providenza, ibni!

TFAJLA

U isa, Ossy!

ŻAGĦŻUGĦ

Ma nafx jien...

TFAJLA

U isa.

ŻAGĦŻUGĦ

(iċedi)

Insomma. Imma tiġix tnewwaħli wara li nkunu fattarnieha!

TFAJLA

(tbusu)

Thank you, Ossy!

FONZU

Fatta mela! Mitejn! Ħamsa 'l hawn, Ginger. *(jieħu b'idejn* IŻ-ŻAGĦŻUGĦ*)*

TFAJLA

Ngħaddu għada biex nikkurdaw kollox mela!

FONZU

Mgħaġġlin milli jidher intom. Għada iżda hemm il-funeral tax-Xiħ. L-aħjar tħallu għal pitgħada.

FREDU

Iżda jekk tridu tistgħu tiġu għall-funeral intom ukoll, Kathy.

FONZU

Hekk hu! Anzi, aħjar; niddiskutu kollox tul it-triq. Se

jkun funeral memorabbli!

ŻAGĦŻUGĦ

Tajjeb, għal għada mela.

FONZU

Għal għada ’k Alla jrid. Ħa nwassalkom, ħa.

FONZU *u* Ż-ŻAGĦŻUGĦ *joħorġu,* IT-TFAJLA *titnikker wara.*

TFAJLA

(lil FREDU*)*

Ċaw, Freddy. Taħseb li l-iswed ikun jixraqli?

FREDU

Għall-funeral? M’hemmx dubju, ruħi...

ŻAGĦŻUGĦ

(isejħilha minn barra)

Kathy! Tlaqna aħna!

IT-TFAJLA *tħaffef toħroġ.*

ROŻA

Sabhom għal snienu Fonzu.

FREDU

U dawk iż-żewġt imsejkna se jiġu hawn flok zijieti. Possibbli ma setax isib xi ħadd aħjar?

ROŻA

Kieku ħalla f ’idejja kont insiblu, mela ma kontx. Kien hemm wieħed Ingliż kien lest iħallas il-belli liri. U flus fil-pront dak, Fred!...

FREDU

Imma barrani.

ROŻA

...Flus fil-pront! Tar l-għasfur imma issa. Puu, donnu ġa beda jidlam. Dat-temp ma tiħodlux kopja.

FREDU

Riħ isfel.

(ifittex biex ikebbes sigarett)

Fejn tlaqthom is-sulfarini?

ROŻA

(tixgħel il-lampa tal-pitrolju)

Għarukaża. Se nimlew kullimkien riħa ta' pitrolju hawnġew. Għax ma tarax x'tagħmel għal dawk il-kontijiet tal-elettriku?

FREDU

Dalwaqt, Roż, dalwaqt. Malli jkolli dawk l-erba' soldi tiħux ħsieb; kollox inħallas.

FREDU *jieħu s-sulfarini ta'* ROŻA *biex imur jixgħel ix-xemgħat.*

ROŻA

U aħsibli għall-flus ta' dawk ix-xemgħat mela, eh?

FREDU

(jieqaf – sulfarina mixgħula f'idu)

Imma jista' xi ħadd jgħidli x'għandhom bżonnhom ix-xemgħat il-mejtin, Roż?

ROŻA

Ara jekk ma tridx tixgħelhom xejn, tafx. Fuq kollox dak zijuk mhux zijuhi.

FREDU *jixgħel sigarett flok ix-xemgħa. Bil-kaxxa tal-ġbir f'idejh imur lejn is-sodda u jinxteħet fuqha jgħodd il-kontribuzzjonijiet.*

ROŻA *mehdija tirranġa l-ftila tal-lampa.*

IT-TIFEL *idur mal-kamra. Jieħu l-kaxxa tas-sulfarini mill-mejda. jaqbad siġġu u jmur lejn it-tebut tax-*XIĦ.

Jitla' fuq is-siġġu u jixgħel ix-xemgħat. Meta jlesti jieqaf iħares lejn IX-XIĦ *– speċjalment lejn idejh.*

Idawwar ħarstu mal-kamra, imbagħad jinżel mis-siġġu, imur lejn is-sodda u jieħu l-gwarniċ imkisser minn ħdejn FREDU.

FREDU

(bla ma jgħolli ħarstu mill-flus)

Mur 'l hemm int.

IT-TIFEL *jieħu l-gwarniċ miegħu lejn it-tebut u jerġa' jitla' fuq is-siġġu. Bir-reqqa kollha jqiegħed il-gwamiċ f'idejn* IX-XIĦ.

TAĦBITA TAL-QALB – taħbita waħda biss – iżda li donnha tidwi u tfaqqa' mal-kamra kollha.

IT-TIFEL *bil-ħasda jaqa' minn fuq is-siġġu.*

FREDU *u* ROŻA *jgħollu rashom maħsudin u jħarsu lejn it-tebut.*

Id IX-XIĦ *tibda titħarrek bil-mod sakemm tingħalaq marsusa fuq il-gwarniċ.*

BIL-MOD IL-MOD IL-QALB TERĠA' TIBDA TINSTEMA' TĦABBAT REGOLARI BĦAL QABEL.

FREDU

(bilkemm jiflaħ iqum bilwieqfa)

Xi x-xjafek!...

ROŻA

(imwerwra)

Madonna Santissma!

9. ĠEWWA. IT-TROMBA TAL-KERREJJA.

IL-ĦOSS TAL-QALB TĦABBAT.

Il-bibien tal-appartamenti l-oħra tal-kerrejja jinfetħu wieħed wara l-ieħor.

Uċuħ tal-ġirien, skantati u maħsudin, jixirfu bis-serqa minn wara l-koxox tal-bibien.

10. ĠEWWA. FIL-KAMRA TAL-KERREJJA.

FONZU *jitfaċċa bħal sajjetta fil-bieb, għajnejh imberrqin jiġru mill-ewwel fuq it-tebut.*

ROŻA
(safra mewt – trodd is-slaleb)
Madonna Santissma – dan hu!
(turi lejn IX-XIĦ*)*

FONZU
Hu? X'int thewden!?

ROŻA
Hu dan! Santa Barbara! Dan hu qed ngħidlek!
(tinġibed lura lejn il-bieb)
Irxoxta! Reġa' rxoxta!

FREDU
(jersaq lejn it-tebut)
Minn hawn ġej il-ħoss kieku... U din – din donnha qalbu – qalbu tħabbat! Dan mhux Fonz!

FONZU
X'intom tħawdu! Ma jistax ikun!

Jersaq lejn it-tebut, aktar imgħaddab milli mbeżża'.

FREDU

Ismagħha! Din qalbu!

ROŻA

Reġa' rxoxta! Rejkwe maternam skant impaċe! Irxoxta!

IT-TIFEL *iqum mill-art u jiġri 'l barra.*

IT-TIFEL

Irxoxta!

(jgħajjat ferħan)

In-Nannu rxoxta! In-Nannu reġa' rxoxta!

LEĦEN IT-TIFEL JINSTEMA' JIRBOMBJA U JIDWI MAL-KERREJJA KOLLHA: "IN-NANNU RXOXTA!"

FREDU

(mibluh ħdejn IX-XIĦ*)*

Din qalbu qed ngħidlek, Fonz – afli dan mhux mejjet!

FONZU

X'jiġifieri mhux mejjet imma! Dan mejjet ħallejtu jien! ...Mur żomm lil dak it-tifel qabel jagħmel xi waħda!

Fil-bieb jitfaċċaw IŻ-ŻAGĦŻUGĦ *u* T-TFAJLA.

ŻAGĦŻUGĦ

Skużi, imma dal-ħoss minn hawn ġej?

FREDU

(lil FONZU*)*

Rajtx! Huma wkoll qed jisimgħuh! Din qalbu!...

FONZU

U x'jimpurtani minn qalbu l-ħadra li kellu! Dak mejjet u roddlu salib ammen! Ma ġibniex tabib aħna? M'eżaminahx u kkonferma li miet? Sa ċ-ċertifikat iffirma! Fejn hu – mhux għandek kien?...

FREDU

(joħroġ iċ-ċertifikat mill-but)

Hawn...

FONZU

(jaħtafulu)

Hemm ara! Aqraw! Dak mejjet – tafu taqraw jew ma tafux? Dak mejjet!

FREDU

Uffiċjalment – legalment, iva, imma...

FONZU

Eh, imma xejn! La uffiċjalment u legalment dan mejjet – mejjet ikollu jibqa'!

FREDU

Għajnejh ma fetaħhomx kieku...

FONZU

U lanqas jiftaħhom! Minn dejjem ma kienx jaħmilni dak! Kien jaf li qatt ma vvutajtlu! Għalhekk baqa' ħaj, sena wara l-oħra – biex ipattihieli u ma jħallinix nikri dan l-appartament! U issa li jinsab id-dinja l-oħra – in-nar tal-infern igerrimlu ruħu! – issa li għamilna minn kollox biex nagħmlulu difna papali, issa se jkompli jitfagħli l-bsaten fir-roti. Ma jaħmilnix jarani naqla' erba' soldi!

ROŻA

Dan xogħol id-dimonju, barra minn hawn is-siegħa ta' dal-ħin!

ROŻA *trodd aktar slaleb.*

IŻ-ŻAGĦŻUGĦ *u* T-TFAJLA*, ma jissugrawx jidħlu fil-kamra, jagħmlu bħalha, ipnotizzati.*

FONZU

Dimonju jew xitan, mhux se nħallih iqajjimuli mill-mewt! Hawn għandi dil-karta...

(iferfer iċ-ċertifikat tal-mewt)

...u biha u bih b'kollox nibqa' sejjer saċ-ċimiterju, ukoll jekk ikolli nħaffirlu fossa jien stess! Qed tisma' ja xiħ żmagat, lili ma tagħmilhielix – u daqshekk!

FREDU

X'għandu hemm?

(juri lejn il-gwarniċ f'idejn IX-XIĦ)

Dak kif ġie hemm?

FONZU

Intom tafu! Jien magħkom fdajtu. Imma lanqas ma' kadavru ma tista' tafdakom intom li ma ssibux mezz u tqajmuh!

FONZU *jissielet biex jipprova jieħu l-gwarniċ minn idejn* IX-XIĦ, *iżda għalxejn.*

ROŻA

Santa Barbara! Dan invażat! Daħal xi xitan ġo fih żgur! Min jaf kieku nibgħatu għall-Arcipriet – jitfagħlu ftit ilma mbierek?...

FONZU

Ħallik mill-Arċipriet! Ara int ma tifhimx, Roż! Din kwistjoni purament medika! La ċertifkat ta' tabib lawrejat u kompetenti jistabbilixxi li dak legalment jinsab mejjet, ebda dimonju mhu se jqajmu. Dak mejjet u s'għada hawn inkun krejtu jien. Ġa ftehemt kollox ma' das-sinjur...

ŻAGĦŻUGĦ

Isma', imma jekk dak ikun għadu hawn – jekk għadu ħaj...

FONZU

Ħaj!? Mela tassew ma tafx taqra int, jew? Hawn, ara.

(ideffislu ċ-ċertifikat taħt imnieħru)

Trombosi kurunarja. Kuntent? Jekk ma tmurx id-dinja l-oħra bi trombosi, biex trid tmur?

TFAJLA

Imma skużi, dal-ħoss – din mhux qalbu? Ismagħha...

FONZU

Isimgħu tafux; jekk beħsiebkom terġgħu lura minn kelmtkom għiduli tibżgħux. Insib lil min nikri – jekk taqta' nsibx! Intom tibqgħu b'xiber imnieħer iżda, bla saqaf fuq raskom! U tistgħu tmorru tixxejru – intom u r-rewmattiżmu, id-diabete u l-kostipazzjoni tagħkom b'kollox!

ŻAGĦŻUGĦ

Isma' skużi, qiegħed forsi tinsinwa xi ħaġa?...

TFAJLA

(fuq kliemu – lil FONZU*)*

Int min qallek li reġa' bdielna wara kollox?

ŻAGĦŻUGĦ

(deċiż)

Dak iżda *(juri lejn it-tebut)* dak ma jistax jibqa' hawn!

FONZU

U ma jibqax! S'għada jkun taħt ħames piedi terrapin – nagħtikom kelmti – kelma ta' Fonzu l-Broxk!

ŻAGĦŻUGĦ

Basta. L-aqwa li jsir kollox legalment u regolari.

FONZU

Legalmentissmu! Regolarissmu! L-aqwa ċ-ċertifikat!

Dan l-aqwa. U intom ukoll, Roż, Fred – aħsbu għal raskom tafux. Wara kulma ħejjejna, wara dik il-propoganda u l-ispiża kapitali li ħriġna ma nistgħux immorru lura issa...

FREDU

Għaliex?

FONZU

Tistaqsini għaliex? Minħabba din, Fred!

(juri lejn il-kaxxa tal-ġbir)

Għalhekk, Fred. U minħabba dawn, Roż.

FONZU *jeħodlha mill-but tal-fardal xi boroż bil-biċċiet tal-għonnella mqattgħa u xi santi.*

FONZU

...Minħabba kollox, jekk qed tifhmuni, Roż.

ROŻA

Fħimtek, Fonz. Dan xogħol id-dimonju. U jien mara tal-galbu u ma nħalli ebda dimonju jidħolli fl-affarijiet tiegħi.

FONZU

Mara int, Roż! Ftehemna mela eh, Fred?... Kollox bħal qabel għadu...

FREDU

Bħal qabel?...

(ixengel rasu – donnu qed jistenbaħ minn ħolma)

Bħal qabel, iva. ...Għalxejn, Fonz. Rebħilna, m'intix tara?

FONZU

X'rebaħ?... X'int thewden issa in? Għaliex?...

MINN BARRA L-KAMRA SADANITTANT TIBDA TINSTEMA' L-GĦAGĦA TAN-NIES TILGĦIN IT-TARAĠ.

FONZU *jħares lejn il-bieb inkwetat.*

FREDU

Hu rebaħ. Hawn se jibqa' dan, Fonz. Ismagħha qalbu!...

FONZU

Razztek il-miġnuna l'għandek nisma', Fred! Irraġuna ftit; dak miet u spiċċa!...

FREDU

Le, le Fonz. Hawn għadu – hawn jibqa'. M'intix tifhem – dak ma mietx – ma jmut qatt! Hawn se jibqa' – ċens perpetwu!

FONZU

Ibleh! Miġnun! Ara jfettillek tgħallatni issa, Fred! Hawn irrid nikrih!...

L-GĦAGĦA TAN-NIES WASLET WARA L-BIEB SEW.

FONZU

...Hemm xi l-mniegħel qed jiġri!?... Tgħid?... Magħmula tagħna! Dak l-imgħarraq tifel, Roż! Għamilhielna! Għedtlek mur żommu!...

FONZU *jiġri lejn il-bieb iżda qabel ma jilħaq jasal jinfetaħ il-bieb u jidħol xprunat* IT-TIFEL.

FONZU *jħaffef jipprova jagħlaq warajh iżda* l-ĠIRIEN *diġà bdew deħlin, irossu u jinbuttaw fost għajjat ta' "Irxoxta! Irxoxta!"*

IT-TIFEL

(jiżfen madwar it-tebut)

Ġejjin, Ma! Ġejjin! In-Nannu rxoxta! In-Nannu rxoxta!...

ROŻA
(taħtfu u ttih ġo rasu)

Ja xitan l'int! Xitan!

IL-ĠIRIEN *tal-kerrejja jidħlu fil-kamra – għalxejn* FONZU *jipprova jżommhom.*

FONZU

Fejn deħlin? Ibqgħu hemm! Hawn jien is-sid!...

WAĦDA MILL-ĠIRIEN
(tferfer biljett tal-lottu f'idejha)

Telgħuli! Dawk in-numri tas-Sa Kunċett – telgħuli, Roż! Miraklu! Tern bl-eniebi!

IL-ĠlRIEN

Miraklu! Irxoxta! Fejn hu, Roż? Ħallina narawh, Fonz! Miraklu! Irxoxta!

FONZU
(ma jistax iżommhom)

Le! Mhux tassew! Għandkom żball! Dak mejjet! Għandi ċ-ċertifikat! Dak mejjet! Trombosi kurunarja!.. Mejjet dak!

Issa L-ĠIRIEN *daħlu mewġa waħda fil-kamra – kulħadd idur mat-tebut – uħud jinżlu għarkupptejhom, oħrajn jitfgħu l-fjuri – għajjat ta' "Miraklu! Miraklu! Reġa' rxoxta!"*

FONZU
(kważi jokrob)

Għandi ċ-ċertifikat! Iċ-ċertifikat!...

Tard wisq.

11. ĠEWWA. IT-TROMBA TAL-KERREJJA.

It-tromba tal-kerrejja mimlija NIES *tilgħin, jiffullaw, jgħajtu*

mistagħġbin.

Isfel nett, QASSIS *jipprova jgħaddi waqt li kulħadd iross fuqu, jgħidlu l-ġrajja tal-għaġeb.*

12. ĠEWWA. IL-KAMRA FIL-KERREJJA.

Il-kamra ffullata nies, ROŻA *qiegħda ddur tqassam is-santi tas-Sa Kunċett.*

FONZU *jokrob,* IT-TIFEL*, mistoħbi taħt is-sodda, josserva kollox, bejn jibki, bejn jidħak.*

FREDU *iressaq wiċċu qrib lejn* IX-XIĦ *, ineħħilu n-nuċċali tax-xemx.*

FREDU

X'hemm, Zi? Hawn għadek, hux tassew?... Qed nieħu gost – bis-sod taf. Wara kollox, naħseb kellek raġun int. Forsi kelli nilgħabhom jien ukoll dawk in-numri wara kollox, Zi. Jien ukoll...

IX-XIĦ*, il-gwarnic marsus fuq sidru, wiċċu maskra ta' sliem, għajnejh magħluqa, ma jitħarrikx.*

QALBU IŻDA QIEGĦDA TĦABBAT regolari u soda daqs qatt qabel.

Il-ħoss tal-qalb tħabbat jitħallat mad-DAQQ STUNAT TA' "IL-MALTIJA" sa

IT-TMIEM

ISBN 978-99957-896-4-0
9 789995 789640

ORESTE
CALLEJA

4 DRAMMI tal-bidu
għall-palk, radju
u xeneġġjatura

ANESTESIJA

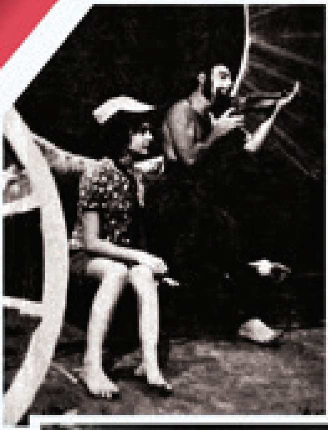

SATIRA

ĊENS
PERPETWU

IĠSMAIĦIRSA

ISBN 978-99957-896-4-0